

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 29 (12305)
22 июли
соли 2021

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

► МУШОВАРА

Шаш моҳи ҷаҳду талошҳо

15 июли соли равон дар то-лори литсейи касбии техникии нақлиёти автомобилии шаҳри Душанбе онд ба ҷамъбасти ғаёлияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нимсолаи якуми соли 2021 ҷаласаи мушовараи Вазора-ти маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он Муҳаммадҷон Имом-зода – вазири маориф ва илм, Нурулло Оқилзода – мушовири калони бахши Ёрдмачии Прези-денти Ҷумҳурии Тоҷикистон онд ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа, намоёндо-гони вазоратҳои молия, руш-ди иқтисод ва савдо, саноат ва технологияҳои нав, Прокура-тураи генералӣ, кумитаҳои дав-латии амнияти миллӣ, кор бо ҷавонон ва варзиш, Агентии дав-латии назорат дар соҳаи маориф ва илм, Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Комиссияи олии аттестатсионии назди Президен-ти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муо-вини якум ва муовинони вазири маориф ва илм, аъзои хайати мушовара, сардорони раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва роҳбарони муассисаҳои тобей вазорат, сардорони сарраёсат, раёсат, мудирони шуъбаҳои ма-орифи вилоят ва шаҳру ноҳияҳо, директорон ва ректорони муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ ва роҳбарони як қатор муассисаҳои таълимӣ ба таври ҳузурӣ ва онлайнӣ ширкат варзиданд.

М. Имомзода – вазири ма-ориф ва илм доир ба ғаёлияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти таҳсилоти томактабӣ, таҳсилоти миёнаи умумӣ, иштироки хо-нандагон дар олимпиадаҳо, таъ-мини муассисаҳои таълимӣ бо кадрҳои омӯзгорӣ, таҳсилоти миёнаи касбӣ, таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломӣ, илм ва инноватсия, маблағгузори соҳа, муносибатҳои байналмилалӣ, сохтмон таъмири биноҳои таълимӣ, омодагӣ ба давраи тирамоҳу зимистон, тақмили ихтисос ва бозомӯзии корман-дони соҳаи маориф, таъмини муассисаҳо бо китобҳои дар-сию бадеӣ ва маводи таълимӣ ва ҷанге дигар суҳанронӣ намуд. Аз ҷумла, мавсуф таъкид кард, ки таҳсилоти томактабӣ яке аз самтҳои афзалиятноки соҳаи маориф махсус ёфта, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мунтазам дастгирӣ меёбад. Теъ-доди муассисаҳои томактабӣ дар ҷумҳурӣ ба 681 расида, ба таъли-му тарбияи томактабӣ 97 679 на-фар кӯдак фаро гирифта шудааст.

Дар ин давра 19 кӯдакистон нис-бат ба нимсолаи якуми соли 2020 зиёд гаштааст. Дар Вилояти Мух-тори Кӯҳистони Бадахшон 278 маркази инкишофи кӯдак бо фа-рогирии 6060 нафар, дар вилояти Суғд 376 марказ бо фарогирии 13425 нафар, дар вилояти Хатлон 826 марказ бо фарогирии 22574 нафар ва дар шаҳру ноҳияҳои то-бей ҷумҳурӣ 283 марказ бо фаро-гирии 7153 нафар кӯдак ғаёли-ят менамоянд.

Роҳҳои дигари ҷалби бешта-ри кӯдакон ба таълиму тарбияи муассисаҳои томактабӣ бунёди муассисаҳои томактабии хусусӣ мебошад. Дар ин давра дар ҷумҳурӣ 4 муассисаи таҳсилоти томактабии хусусӣ (дар ноҳияи Ёвон 1 кӯдакистон бо фаро-гирии 315 нафар, дар ноҳияи Ҷалололидини Балхӣ 1 кӯдакистон бо фарогирии 200 нафар, дар шаҳри Истаравшан 1 кӯдакистон бо фарогирии 200 нафар ва дар шаҳри Хучанд 1 кӯдакистон бо фарогирии 240 нафар кӯдак) сох-та ба истифода дода шуд.

Таҳлили вазъи таълиму тар-бияи томактабӣ дар кишвар нишон медиҳад, ки яке аз муш-килотҳои асосии имрӯза нокифоя будани маблағгузори мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба тарбияи томактабӣ ва диққати ҷиддӣ надодани мутасаддиҳои соҳа дар шаҳру ноҳияҳо ба таҳсилоти томактабӣ мебошад. Солҳои охир таъми-ноти муассисаҳои томактабии ҷумҳурӣ бо ашён таълимӣ беҳтар гардида бошад ҳам, дар ин самт вобаста ба талабот, махсусан, дар деҳот вазъият беҳбудиро та-лаб менамояд.

Соли таҳлили 2020-2021 теъдо-ди муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 3911 ададро ташкил медиҳад, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2020 27 муассисаи таҳсилоти умумӣ зиёд гардидааст. Шумо-раи омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ 130465 (77407 зан) нафарро таш-

кил медиҳад.

Аз шумораи умумии омӯзгорон 98 386 нафар (54 350 зан) – 75,4% дорои таҳсилоти оӣ, 30 321 нафар (21 726 зан) – 23,2% дорои таҳсилоти миёнаи касбӣ мебошанд. Нишондиҳандаи таҳсилоти омӯзгорон нисбат ба соли таҳлили 2019-2020 тағйир ёфта, омӯзгорон бо таҳсилоти миёнаи касбӣ 1,3% кам ва бо таҳсилоти олии касбӣ 1,3% зиёд гардидааст.

Даро идома М. Имомзода таъ-кид намуд, ки бо мақсади баланд бардоштани завқи китобхонӣ, тақвияти нуруи зеҳнӣ, дарёфти чехраҳои нави суҳанвару суҳан-дон, арҷ гузоштан ба арзишҳои миллию фарҳангӣ, инкишофи қобилияти эҷодӣ, таҳкими эҳсоси ҳудодоҳию ҳудушиносӣ, тақмили захираи луғавӣ, тақвияти ҷаҳони маънавӣ миёни аҳолии кишвар, аз ҷумла, хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот дав-ри якуми озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» моҳи майи соли 2021 дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ гузаронида шуд.

Таҳлили вазъи амалишавии «Барномаи давлатии таъми-ни муассисаҳои таълимию ил-мии ҷумҳурӣ бо кабинетҳои фанӣ, озмоишгоҳҳои муҷаҳҳаз таълимӣ барои солҳои 2018-2020» нишон дод, ки бо вучуди анҷом додани корҳои муайян дар ин самт барномаи мазкур бо са-баби ҷудо нагаштани маблағҳои зарурӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо ба таври дахлдор иҷро нагардид.

Дар ҷумҳурӣ 63 мактаб-ин-тернат барои кӯдакони ҷитим, ниятим, бепарастор, кӯдаконе, ки падару модарашон гирифта-ри бемориҳои сироятии барои кӯдакон хавфнок, имконията-шон маҳдуд, барои кӯдакони аз

(Давомаш дар саҳ.2)

ДАР ИН ШУМОРА: •

Нишондиҳандаҳо фараҳбахшанд

саҳ. 3

Донишгоҳ 90-сола
мешавад

саҳ. 5

Нақши ДМТ дар
омодасозии кадрҳои
эҷодӣ ва илмӣ
журналистика

саҳ. 7

ҲАДАФ:

соҳибкасб кардани ҷавонон

саҳ. 8

Ҷар кӣ кӯшиш мекунад,
ёбад зафар

саҳ. 10

Аёнӣят дар дарси математика

саҳ. 11

Андар шинохти васоити навини
иттилоотӣ

саҳ. 12

Ситоишгари қаҳрамонҳои миллат

саҳ. 13

Шаш моҳи ҷаҳду талошҳо

(Аввалин дар саҳ.1)

деҳаҳои навбунёд ва дурдаст, ки муассисаи таълимӣ надоранд, кӯдаконе, ки муҳити носолими оилавӣ доранд, фаъолият менамоянд, ки дар онҳо дар соли таҳсили 2020-2021 8146 нафар (2526 духтар) таълимгиранда, аз ҷумла, 1653 нафар (515 духтар) кӯдакони имконияташон маҳдуд, 176 нафар (41 духтар) ятими кулл, 1384 нафар (331 духтар) бепадар, 343 нафар (70 духтар) бемодар ба таълиму тарбия фаро гирифта шудааст.

Дар ҳамкорӣ бо Лоихаи «Ҳамроҳ бихонем» моҳи январӣ соли 2021 179 номгӯй китоби бадеии кӯдаконе ба таъдоди 1 миллиону 300 ҳазор нусха ҷоп ва дар моҳҳои апрел-майи соли 2021 пурра дастраси 3001 муассисаи таҳсилоти умумӣ гардонид шуд. Дар самти татбиқи таълими фарогар корҳо идома дошта, моҳи февралӣ соли 2021 12 номгӯй китоби бадеии кӯдаконе ба алифбои брайлӣ ҷоп гардид, ки ҳар як номгӯй 80 нусха буда, дар маҷмӯъ, 960 ададро ташкил медиҳад. Китобҳои мазкур барои мактаб-интернатҳои махсус ва кӯдакони нобино пешбинӣ шудааст.

Вобаста ба амалӣ намудани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» видеофилмҳои таълимӣ аз фанҳои «Физика», «Математика» синфҳои 7, 8, 10 ва 11» 130 дарси видеоӣ, дар маҷмӯъ, 988 адад ва дарсҳои намунавӣ омӯзгорони соҳибтаҷриба ва пешкадам аз фанҳои «Математика», «Забони англисӣ», «Забони русӣ», «Биология», «Таърихи умумӣ» ва «Таърихи халқи тоҷик» сабт ва дастраси муассисаҳои таълимӣ гардонид шуд.

Ҳамасола ҷиҳати бо омӯзгорони соҳибтаҳсилос таъ-

2021 828 нафар кам мебошад.

Бо мақсади таъминани муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ бо омӯзгорони ҷавон ба муассисаҳои таълимии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 391 нафар, вилояти Хатлон 1723 нафар, вилояти Сугд 1100 нафар, шаҳри Душанбе 232 нафар ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ 913 нафар барои фаъолият фиришода шуданд.

Соли 2021 барои соҳаи маориф 5 млрд. 597 млн. 100 ҳазор сомонӣ ҷудо карда шудааст, ки нисбат ба соли 2020 11,8 % зиёд мебошад. Дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.05.2006, №197 «Дар бораи муқаррар намудани имтиёзҳо ба омӯзгорони ҷавон» ҳамасола тибқи дархости раёсату шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва яқчо бо Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бонки давлатии амонатгузори Тоҷикистон - «Амонатбанк» қарзи имтиёзноки дарозмуддат ба омӯзгорони ҷавон ба миқдори 6 ҳазор сомонӣ дар се соли аввали фаъолияти меҳнатишон дода мешавад. Ҳаҷми умумии ин маблағ дар як сол 2 млн сомониро ташкил медиҳад, ки ин маблағ танҳо ба 333 нафар омӯзгор мерасад, — зикр кард М. Имомзода. — Бояд қайд намуд, ки дар соли 2021, тибқи дархости раёсату шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ба 333 нафар омӯзгори ҷавон, ки хоҳиши гирифтани қарзи имтиёзнокро карданд, ба маблағи 1 млн 998 ҳазор сомонӣ қарз ба даст оварда, барои маблағгузорӣ рӯзҳои наздик ба Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол карда мешавад.

Баҳри густариши ҳамкориҳо дар соҳаи маориф ва илм зимни сафари расмӣ Асос-

таҳсилоти миёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон бо Донишқадаи технологияҳои иттилоотии COMSATS-и Ҷумҳурии Ислонии Покистон; Ёддошти

тафохум байни Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода бо Донишгоҳи миллии забонҳои муосири Ҷумҳурии Ислонии Покистон.

Дар шаш моҳи сипаришуда дар доираи ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ чор санади ҳамкорӣ, аз ҷумла, Ёддошти тафохум оид ба ҳамкорӣ байни Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Намояндагии Ассотсиатсияи кумак ва дастгирии Япония дар Тоҷикистон, Нақшаи тақвими фаъолияти лоихаи “English without Borders - Забони англисӣ бидуни сарҳадҳо”-и Ташкилоти ҷамъиятии “Дурахши маърифат” бо вазорат, Нақшаи кории дусолаи 2021-2022 миёни вазорат ва ЮНИСЕФ ва ҳамчунин, Ёддошти тафохум оид ба ҳамкорӣ байни Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Намояндагии Шӯроҳои амрикоӣ оид ба маорифи байналмилалӣ ба имзо расонида шуданд.

М. Имомзода қайд кард, ки аз 30-юми март то 1-уми апрели соли ҷорӣ дар Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шохтемур аввалин намоишгоҳ-ярмаркаи «Study in Ukraine» дар Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он наздики 90 нафар намоёнҳои Вазорати маориф ва илми Украина ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбии он бо роҳбарии вазири маориф ва илм Шкарлет Сер-

гей Михайлович ширкат намуданд. Инчунин, рӯзҳои 19-22 майи соли ҷорӣ дар Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия нухмин Намоишгоҳи таҳсилоти муассисаҳои олии таълимии Федератсияи Россия баргузор карда шуд. Дар намоишгоҳи мазкур 26 муассисаи таҳсилоти олии касбии Федератсияи Россия, 3 филиали дар шаҳри Душанбе будаи донишгоҳҳои он ширкат варзиданд. Намоишгоҳ тӯли се рӯз идома ёфт, ки дар он зиёда аз 1000 нафар хатмкунандаи муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳри Душанбе, ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, вилоятҳои Хатлону Сугд ва Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон иштирок намуд.

Дар робита ба қабули шаҳрвандони Ҷумҳурии

соли равон дар доираи ҳамкориҳои дучониба ва дӯстонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Ўзбекистон бо ибтиқори Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ноҳияи Ургути вилояти Самарқанди Ҷумҳурии Ўзбекистон муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №154 барои 1400 хонанда дар ду баст ба истифода дода шуд.

Дар ин давра вобаста ба имкониятҳои молиявӣ аз ҷониби вазорат ба миқдори 1609 ҷуфт мизу курсии талабагӣ барои 3218 ҷойи нишаст, 82 ҷуфт мизу курсии омӯзгорӣ, 114 тахтаи синфӣ, 24 адад ҷевони китоб, 15 адад мизу курсии компютерӣ, 1 ҷуфт мебели кабинети директор, 2 маҷмӯъ кабинети фанни биология, 2 маҷмӯъ кабинети фанни физика, 1 маҷмӯъ кабинети фанни химия, 22 адад компютер ва 2 адад тахтаи электронӣ харидорӣ шуда, дастраси муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ гардонид шудааст, ки нисбат ба ҳамаи давраи соли 2020 600 ҷой зиёд мебошад.

Тақмили ихтисоси омӯзгорон имрӯзҳо ҳамчун зинаи муҳим ва ҳатмӣ дар маркази таваҷҷуҳи Ҳукумати ҷумҳурӣ қарор дошта, ҳамеша дар суҳанрониҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид ме-гардад.

Дар нимсолаи якуми соли 2021 15 номгӯй китоби дарсӣ, 10 номгӯйи маводи таълим (дастурҳои методии роҳнамои омӯзгор, барномаи таълим, журнали синф) нашр шуд, ки дар маҷмӯъ, 1 млн. 203 ҳазору 503 нусхоро ташкил медиҳад.

Айни замон ҷопи 43 номгӯйи китоби дарсӣ бо таъдоди 3 млн. 707 ҳазор нусха ва 5 номгӯйи маводи таълим ба таъдоди 101 ҳазор нусха дар ширкатҳои ношири ватанӣ идома дорад, ки то оғози соли нави таҳсил нашр ва ба муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дастрас гардонид мешавад.

Ба шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва дигар муассисаҳои таълимӣ 152 номгӯйи китоби дарсӣ ба миқдори 1 млн. 280 ҳазору 232 нусха, 52 номгӯйи китоби бадеӣ ба миқдори 2 ҳазору 323 нусха, 146 номгӯйи маводи таълим (барномаи таълим, журнали синф, роҳнамои омӯзгор, барномаҳои таълими муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ ва ғайра) ба миқдори 27 ҳазору 008 нусха дастрас гардонид шудааст. Илова бар ин, 19 номгӯйи адабиёти таълими бадеӣ ба миқдори 24 ҳазору 534 нусха ба шуъбаҳои маориф ва муассисаҳои таълимӣ ирсол карда шудааст.

Дар маҷмӯъ, давоми нимсолаи якуми соли 2021 ба раёсат ва шуъбаҳои маорифи

мин намудани муассисаҳои таҳсилоти умумӣ аз ҷониби раёсату шуъбаҳои маорифи ҷумҳурӣ дархост пешниҳод гардида, тибқи он Вазорати маориф ва илм мутахассисони ҷавонро дар асоси роҳхат ба муассисаҳои таълимӣ сафарбар менамояд. Эҳтиёҷот ба кадрҳои омӯзгорӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои соли таҳсили 2021-2022 барои 2166 нафар пешниҳод гардидааст, ки нисбат ба соли таҳсили 2020-

гузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Ҷумҳурии Ислонии Покистон аз ҷониби роҳбарияти вазорат санадҳои зерин ба имзо расонида шуданд: Созишномаи ҳамкориҳои академӣ миёни Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ бо Донишгоҳи Индуси Покистон; Тафохумнома оид ба ҳамкориҳои илмӣ ва

Ба сокинони ноҳияи Ашт китоби «Тоҷикон» дастрас гардид.

шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва муассисаҳои дигари таълимӣ 1 млн. 334 ҳазору 161 нусха китоби дарсӣ, бадеӣ ва маводи таълим дастрас гардониди шудааст.

Ҳамзамон, дар ин давра бо ҳамкориҳои шарикони рушд 86 номгӯй китоби бадеӣ ба теъдоди 533 ҳазор нусха нашр ва ба муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ба таври ройгон дастрас карда шуд.

Ба таъбири М. Имомзода, барои ба забонҳои ақаллиятҳои миллий (русӣ, ўзбекӣ ва қирғизӣ) тарҷума кардани китобҳои дарсии дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда гурӯҳҳои корӣ таъсис дода шуда, қорҳо дар ин самт чароён доранд. Аз ҷумла, айни замон аз 92 китоби ба забони русӣ тарҷумашаванда аз ҷониби гурӯҳи корӣ 53 китоби дарсӣ тарҷума шуда, қорҳои таҳриру ороиш ва арзёбии онҳо аз ҷониби мутахассисон идома дорад.

Дар идома Тоҷинисо Махмадова – директори Маркази ҷумҳуриявии дарёфт ва рушди истеъдодҳо, **Осим Каримзода-сардори раёсати маорифи вилояти Сугд, О. Додаров** – мудири шуъбаи маорифи ноҳияи Нуробод, **Б. Камолзода-сардори раёсати Прокуратураи генералӣ** ба музокира баромада, фаъолияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар шаш моҳи аввали соли 2021 қаноатбахш арзёбӣ намуданд.

Ҳамзамон, **Нурулло Оқилзода** – мушовири калони бахши Ёрдмачии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа суҳанронӣ намуда, зикр кард, ки қормандони соҳаҳои маориф ва илм қиҳати дар амал татбиқ намудани дастуру ҳидоятҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки барои рушди илму маориф, тарбияи насли қавони худшиносу ватандӯст ва муҳофизии содиқи ин марзу бум мунтазам талош мекунанд. Барои сазовор таҷлил намудани 30-солагии Истиқлоли давлатӣ, таъминии сифати таҳсилот, тарбияи насли наврас, таъминии муассисаҳои таълимӣ бо кадрҳои омӯзгорӣ, аз тақмили ихтисос гузаронидани омӯзгорон, тавачҷуҳ ба омӯзиши забонҳои қоричӣ, омодагии муассисаҳои таълимӣ ба давраи тирамоҳу зимистон, дар сатҳи баланд баргузор намудани озмунҳои ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст”, “Илм – фурӯғи маърифат”, “Тоҷикистон – Ватани азизии ман” сазйю талош намоянд.

Дар охир, райси қаласа, вазири маориф ва илм М. Имомзода таъкид дошт, ки новобаста аз қорҳои басомонрасонида, камбудию мушқилот дар соҳаи маориф ва илм ба назар мерасад ва бовар дорем, ки мушқилоти мавҷуда дар ҳамқорию ҳамбастагӣ тадриҷан бартараф карда мешавад.

Ҳамин тариқ, вобаста ба масъалаҳои баҳрасишуда бо назардошти дастуру супоришҳо ва тақлифу пешниҳодҳои ироашуда қарорҳои дахлдор қабул карда шуд.

Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА,
Эҳсон САҒАРЗОДА,
Насриддин ОХУНЗОДА,
“Омӯзгор”

НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Нишондиҳандаҳо фараҳбахшанд

16-уми июли соли қорӣ дар Донишгоҳи славияни Тоҷикистону Россия нишастии матбуоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон доир гардид.

Дар он вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳаммадюсуф Имомзода, муовини яқум ва муовинони вазири маориф ва илм М. Саломийн, Г. Ғанизода, Д. Қодирзода, Н. Собирзода, сардорони раёсату шуъба, роҳбарони зерсоҳторҳои вазорат ва 61 нафар намоёнди расонаҳои иттилоотии дохилу қоричи кишвар, давлативу мустақил иштирок намуданд. Барои намоёндогони васоити ахбори омма варақаҳои иттилоотӣ вобаста ба фаъолияти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нимсолаи яқуми соли 2021 дар шакли китобча пешниҳод карда шуд.

Бояд гуфт, ки нишаста матбуоти Вазорати маориф ва илм дар шакли саволу қавоб сурат гирифт. Дар рафти суолу қавоб қабарнигорон вобаста ба тақдирӣ донишҷӯёни тоҷики дар Қирғизистон таҳсилдошта, қаронии нарҳи қипта барои сафари донишҷӯёни тоҷик ба Федератсияи Россия, қалби омӯзгорон аз Федератсияи Россия ба мактабҳои Тоҷикистон, норасонии китобҳои дарсӣ дар мактабҳои русӣ, мактабҳои дар вагонхонаҳо қарордошта, дар давраи пандемия роҳандозӣ гардидани дарсҳои фосилавӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олии қасбӣ, таъсиси муассисаи таълимӣ аз ҷониби Ҷумҳурии Малайзия дар Тоҷикистон, имтиёзҳои омӯзгорон, тағйиру иловаҳои нав ба имлои забони тоҷикӣ, сафарбар қардани магистрантону докторантон ба хизмати қарбӣ, тағйири бучаи вақти таҳсил, ваъи муассисаҳои таълимӣ дар пайи заминларза дар ноҳияҳои Тоҷикободу Рашт, қудо шудани бурсияҳо барои таҳсил дар қоричи кишвар, ба роҳ мондани ҳамқорӣ бо телевизиони “Илм ва табиат”, дар қолати садамавӣ қарор доштани мактаби №11 дар ноҳияи Шамсиддини Шохин, норасонии кадрҳои омӯзгорӣ, дарс гуфтани омӯзгорони нафақахӯр дар мактабҳо, қамъовариҳои пули таъмир дар мактабҳо ва қанде дигар вазири маориф ва илм, муовини яқум ва муовинони

вазири маориф ва илм, сардорони раёсату шуъбаҳои дахлдорӣ вазорат ва роҳбарони муассисаҳои зертобеъ посухҳои мушаххасу қонёқунанда доданд.

Шоистаи таъкид аст, ки дар ин давра фаъолияти вазорат густириш ёфта, ба дастовардҳои зиёде ноил гардид. Шуруъ аз таҳсилоти томақтабӣ то таҳсилоти олии қасбӣ, таъмин муассисаҳои таълимӣ бо китобҳои таълимӣ, иштироки қонандагони тоҷик дар олимпиадаҳои бонуфузи байналмилалӣ ва сохтмони мактабҳои нав қорҳои шоиста анҷом дода шуданд. Дар ин давра дар ҷумҳурӣ 4 муассисаи таҳсилоти томақтабӣ қусуӣ, аз ҷумла, дар ноҳияи Ёвон 1 қӯдакистон бо фароғирии 315 нафар, дар ноҳияи Қалолӣдини Балхӣ 1 қӯдакистон бо фароғирии 200 нафар, дар шаҳри Истаравшан 1 қӯдакистон бо фароғирии 200 нафар ва дар шаҳри Хучанд – 1 қӯдакистон бо фароғирии 240 нафар қӯдак сохта ба истифода дода шуд.

Дар ҳамқорӣ бо Лоихаи «Ҳамроҳ бихонем» моҳи январӣ соли 2021 179 номгӯй китоби бадеии қӯдақона бо теъдоди 1 миллиону 300 ҳазор нусха қоп ва дар моҳҳои апрел-майи соли 2021 қурра дастраси 3001 муассисаи таҳсилоти умумӣ гардониди шуд. Дар самти татбиқи таълими фароғир қорҳо идома дошта, моҳи февральи соли қорӣ 12 номгӯй китоби бадеии қӯдақона ба алифбои брайлӣ қоп гардид, ки қар як номгӯй 80 нусха буда, дар маҷмӯъ, 960 ададро ташқил медиҳад. Китобҳои мазқур барои мактаб-интернатҳои махсус ва қӯдақони нобино пешбинӣ шудааст.

Бо мақсади дарёфт, дастғирӣ, рушди қонандагони боистеъдод ва фароҳам овардани шароити мусоиди таълимию тарбиявӣ қиҳати ташаққули

таҳсили муттасили қавобгӯ ба талаботи таълимӣ ва амалӣ намудани қобилиятҳои эҷодии истеъдодҳо “Барномаи давлатии дарёфт ва рушди истеъдодҳо барои солҳои 2021-2025” қабул гардид, ки барномаи мазқур дар самти ташаққули қаракати олимпӣ, дарёфт ва рушди истеъдодҳо нақши муҳим мегузорад.

Инҷунин, баҳри густириши ҳамқорихо дар соҳаи маориф

ва илм зимни сафари расмӣи Асосгузори сулҳу ваҳдати милли- Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Ҷумҳурии Ислонии Покистон аз ҷониби роҳбарияти вазорат санадҳои зерин ба имзо расонида шуданд:

- Созишномаи ҳамқорӣи академӣ миёни Донишгоҳи техникӣи Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ бо Донишгоҳи Индуси Покистон;
- Тафохумнома оид ба ҳамқорихои илмӣ ва таҳсилотӣ миёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон бо Донишқадаи технологияҳои иттилоотии COMSATS-и Ҷумҳурии Ислонии Покистон;
- Ёддошти тафохум байни Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода бо Донишгоҳи миллии забонҳои муосири Ҷумҳурии Ислонии

Покистон. Дар шаш моҳи си-паришуда дар доираи ҳамқорӣ бо ташқилотҳои байналмилалӣ қор санади ҳамқорӣ, аз ҷумла, Ёддошти тафохум оид ба ҳамқорӣ байни Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Намоёндогии Ассотсиатсияи қумак ва дастғирии Япония дар Тоҷикистон, Нақшаи тақвими фаъолияти лоихаи “English without Borders - Забони англисӣ билуни сарқадо”-и Ташқилоти қамбиятии “Дурахши маърифат” бо вазорат, Нақшаи қорӣи дусолӣи 2021-2022 миёни вазорат ва ЮНИСЕФ ва ҳамқунин, Ёддошти тафохум оид ба ҳамқорӣ байни Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Намоёндогии Шӯроҳои амриқой оид ба маорифи байналмилалӣ ба имзо расонида шуданд.

Сохтмону таъмири биноҳои таълимӣ аз ҷониби Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баробари таъмин гардонидани рушди иқтисодии кишвар

қиҳати ба талаботи қамонии муосир қавобгӯ гардонидани фаъолияти инфрасоҳторӣ қамаи бахшҳои иҷтимоӣ ва дар навбати аввал соҳаи илму маориф пайваста диққати махсус зоҳир намуда, соли 2021 дар қаламрави ҷумҳурӣ аз қисоби қамаи сарқашмаҳои маблағгузорӣ сохтмони 214 бинои муассисаи таълимӣ ва бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таълимӣ барои 48481 қойи нишаст ба нақша гирифта шудааст. То 01.07.2021 аз қисоби қамаи сарқашмаҳои маблағгузорӣ 34 муассисаи таълимӣ ва бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таълимӣ барои 7436 қойи нишаст дар як баст ва 7 муассисаи томақтабӣ барои 2055 қӯдак сохта ба истифода дода шуд.

Н. НУРАЛИЗОДА,
Н. ОХУНЗОДА,
“Омӯзгор”

Вусъати сохтмони муассисаҳои таълимӣ

Сардори филиали раёсати сохтмони сасонии вилояти Хатлон дар минтақаи Қӯлоб А. Бобоев зимни нишастии матбуотӣ иттилоъ дод: - Дар нимсолаи соли 2021 ваъи иҷрои қорҳои сохтмониву васғарӣ бехтар гардиди, дар соҳаи маориф бунёди 10 иншоот бо маблағи 19340,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидидааст. Аз қисоби бучаи ҷумҳуриявӣ дар соли 2021 ба иншооти сохташаванда 17 700,0 сомонӣ барои сохтмони муассисаҳои таълимии минтақаи Қӯлоб қудо шудааст, ки аз ин ба маблағи 11 848

сомонӣ қорҳои сохтмони то моҳи июни соли қорӣ ба анҷом расонида шудааст. Аз ҷумла, барои сохтмони муассисаи таълимии деҳаи Офтобқло 7 695,0 сомонӣ, муассисаи таълимии деҳаи Санғари ноҳияи Қӯлоб 3 000,0 сомонӣ, бинои иловагӣ дар назди муассисаи таълимии №5-и ноҳияи Фарҳор 905,0 сомонӣ, муассисаи таълимии №10-и ноҳияи Ш. Шохин 1600,0 сомонӣ, барои сохтмони бинои иловагӣ дар назди муассисаи таълимии №28-и ноҳияи Фарҳор 1 500,0 сомонӣ ва барои сохтмони бинои Донишқадаи тақми-

ли ихтисос ва бозомӯзии омӯзгорон 3000,0 сомонӣ масраф гардидидааст.

Боиси қурсандист, ки дар арафаи қашни 30 –солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони мактаб дар деҳаи Офтобқлои шаҳри Қӯлоб, ки дуошона буда, аз 6 бинои алоҳида иборат мебошад ва барои 480 нафар қонанда дар як баст пешбинӣ шуда буд, дар арафаи анҷомёбӣ қарор дорад.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
“Омӯзгор”

Дар Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ихтисоси нав – иқтисодиёти рақамӣ роҳандозӣ мешавад.

▶ ВОХҶҮРӢ

Мулоқоти М. Имомзода бо
Алӣ Рашид Ал-Нуаймӣ

12 июли соли равон дар маҷлисиҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии Мухаммадйосиф Имомзода – вазири маориф ва илм бо Алӣ Рашид Ал – Нуаймӣ – раиси Кумита оид ба муҳофизати, корҳои дохилӣ ва хориҷии Шӯрои миллии Феде-

кишвар М. Имомзода оид ба корҳои анҷомдодашуда ва иқдомҳои пешгирифти вазорат дар ин самт иттилоъ дода, доир ба роҳи усулҳои нави таъсиррасонӣ ҷиҳати пешгирии ин омилҳои номатлуб пешниҳоди судманд намуд.

Алӣ Рашид Ал – Нуаймӣ ба

ралии Аморати Муттаҳиди Араб, роҳбари Маркази байналмилалӣ зидди террористии “Ҳедая” баргузор гардид, ки дар он Мухаммадҷовуд Саломӣён – муовини якуми вазири маориф ва илм, Илҳом Камолзода – сардори раёсати муносибатҳои байналмилалӣ Вазорати маориф ва илм ва ҳайати ҳамроҳикунандаи ҷониби дигар ширкат доштанд. Зимни мулоқот ҷониҳо доир ба масъалаҳои пешгирии тундгарӣ, экстремизм ва терроризми хушунатомез дар ҷомеа мубодилаи афкор намуданд. Таъкид гардид, ки имрӯз масъалаи терроризму экстремизм яке аз масъалаҳои глобалӣ ва хатарзо боқӣ монда, аз ҳар сохтори дахлдор ва қулли ҷомеа вобаста буда, хушрӯзи зиракии сиёсиро тақозо менамояд.

Вазири маориф ва илми

иқдом ва пешниҳодҳои вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба пешгирии терроризму экстремизм дар солҳои охир баҳои баланд дода, ҷиҳати минбаъд ба роҳ мондани ҳамкориҳои дастаҷамъонаи мақомоти ҳарду кишвар даъват намуд.

Ҳамзамон, иттилоъ дода шуд, ки муносибатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Аморати Муттаҳиди Араб дар доираи ҷаласаҳои Комиссияи байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Аморати Муттаҳиди Араб оид ба ҳамкориҳои иқтисодӣ, тичоратӣ ва фарҳангӣ ба роҳ монда шудааст. Аз рӯи барномаҳои мубодилаи, айни ҳол зиёда аз 20 шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои олии Аморат ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Бахтовар САҒАРОВ

▶ ШИНОСОӢ

Боздиди вазир аз маҳалли
заминларза

Заминларзае, ки 10 июли соли ҷорӣ дар Тоҷикистон ба амал омад, ба ҳоҷагии халқи ноҳияҳои Рашту Тоҷикобод ҳаробиҳои зиёд овард.

Бо мақсади ошной пайдо кардан аз вазъи муассисаҳои таълимии ноҳия, корҳои барқароркунӣ дар маҳалли офатзада вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон М. Имомзода ба ноҳияи Тоҷикобод сафар кард.

Вазир ва ҳамроҳони ӯ нахуст ба муассисаи таълимии №21, деҳаи Сумандара рафта, бо омӯзгорон ва волидони хонандагон вохӯрӣ гузаронданд. Бинои муассиса, ки аз 5 синфхона, хонаи омӯзгорон ва кабинети директор иборат буд, тамоман қорношоям гаштааст. Инчунин, хонаҳои истиқомати 22 нафар омӯзгор ва қорқунони ҳоҷагии муассиса ҳароб гаштаанд. Вазир омӯзгоронро бовар қунонд, ки хонаҳои ҳаробгаштаи онҳо дар муддати кӯтоҳтарин аз нав сохта мешаванд. Барои хонандагони ин муассиса сохтмони бинои нав оғоз мегардад.

Ҳамин гуна вохӯрӣ дар муассисаҳои таълимии №16 ва №42-и деҳаи Кӯли Калон, № 18 - и деҳаи дараи Мазори Боло ва № 22-и деҳаи Бӯстон баргузор гардид.

Дар ҷаласаи ҷамъбасти дар ҳукумати ноҳия масъулони мақомотҳои дахлдор роҳҳои ҳалли ҳарчи зудтари мушкилоти ҷойдоштаро ҳаллу фасл, тезтар баргараф кардани оқибатҳои зилзиларо мавриди баррасӣ қарор доданд.

Ҳ. СИРОЧОВ

▶ ФУРӯҒИ СУБҲӢ ДОНОӢ...

Ҳамнишине нест беҳтар аз китоб

Бо мақсади сазовор таҷлил намудани ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз моҳи май то сентябри соли 2021 дар сар то сари ҷумҳуриямон озмунӣ ҷумҳуриявӣ “Библиомарафон” тахти унвони “Ҳамнишине нест беҳтар аз китоб” байни хонандагони синфи 6-уми муассисаҳои таълимӣ баргузор мегардад. Даври аввали озмун дар шаҳри навоҳии минтақаи Кӯлоб аз моҳи май то моҳи июн гузаронида шуда, даври дуюми он аз то 16 июли соли 2021 дар толори машварати Китобхонаи оммавии вилояти Хатлон ба номи Садриддин Айний дар шаҳри Кӯлоб бо иштироки намоёндогони Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон Мухаммад Тиллоев, Гулафзо Розикова - мутахассиси пешбари раёсати рушди муассисаҳои фарҳангӣ-фароғатӣ ва ҳунароҳои мардумӣ, Абдурахим Одинаев - мудири бахши Раёсати фарҳанги МИХД-и вилояти

Хатлон дар минтақаи Кӯлоб баргузор гардид.

Дар озмун 16 нафар хонандагони фаъоли китобхонаҳои шаҳри навоҳии минтақаи Кӯлоб ширкат варзиданд. Мувофиқи баҳогузори ҳайати ҳакамон Гулсуман Ғаниева (аз китобхонаи марказии ноҳияи Восеъ) сазовори ҷойи якум;

Резамоҳ Назарова сазовори ҷойи дуюм (аз китобхонаи ом-

мавии вилояти Хатлон ба номи Садриддин Айний дар шаҳри Кӯлоб ва Рухшона Нуралиева аз китобхонаи марказии ноҳияи Данғара ба даври ҷумҳуриявӣ озмун сазовори роҳхат гардиданд.

Рустам ОБИДЗОДА,
директори Китобхонаи
оммавии вилояти Хатлон ба
номи Садриддин Айний
дар шаҳри Кӯлоб

▶ НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Истеъдодҳо дастгирӣ меёбанд

Директори коллеҷи ҷумҳуриявӣ санъати шаҳри Кӯлоб ба номи К. Қурбонов Шариф Бедаков дар нишаст матбуотӣ аз дастовардҳои омӯзгорону донишҷӯён дар шаш моҳи соли ҷорӣ қайд намуд, ки дар соли хониши 2020-2021 сифати таҳсилот дар коллеҷ хеле беҳтар гардид.

Бо ҷалби соҳибкорон ва маблағҳои дохилии коллеҷ заминаи моддӣ - таълимӣ муассиса нисбатан ба солҳои қаблӣ беҳтар шуд. Мавсуф қайд намуд, ки ҷиҳати дастгирии устодону донишҷӯён тадбирҳои зарурии амалӣ намуда, барои дастовардҳои илмӣ фарҳангӣ, ширкат дар озмунҳо, маблағҳои муайянро барои мукофотпулӣ ҷудо мекунад. Дар ҳамин замина дастгирии истеъдодҳо ва омӯзгорони ҷавон роҳандозӣ карда мешавад. Дар ин раванд ба донишҷӯёне, ки аз шаҳри ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб меҳонанду ҷойи зист надоранд, бо хобгоҳ таъмин карда мешаванд.

Мавриди зикр аст, ки донишҷӯёни коллеҷ на танҳо бо баҳои хуби аъло меҳонанд, балки дар ҷараёниҳои сиёсӣ фарҳангии шаҳри Кӯлоб низ ширкати фаъолони доранд. Айни замон дар коллеҷ 38 нафар донишҷӯи аълохон барандагони идропулиҳои номӣ мебошанд. Бо ташаббуси маъмурият ва иттифокҳои касабӣ қормандони коллеҷ омӯзгорону донишҷӯёни хоҳишмандро барои таъбат ба ошоишгоҳҳои таъбатӣ раван мекунад.

Ҷамъбасти нимсолаи соли хониши 2020-2021 нишон дод, ки 26 нафар донишҷӯ баҳои ғайриқаноатбахш гирифтанд ва 8 нафар донишҷӯ бо сабабҳои гуногун дар имтиҳон иштирок накарданашон аз коллеҷ ҳориҷ карда шуданд. Ҳамчунин, дар коллеҷ нарасидани асбобҳои мусиқӣ ва дигар воситаҳои аёни дида мешавад.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

Барои таъмир аз донишҷӯён
маблағ ситонида намешавад

- Ҳамасола омӯзгорони донишгоҳ барои барқарор кардани саломатӣ ба истироҳатгоҳҳо фириристода мешаванд. Имсол 76 нафар ба ошоишгоҳҳои қаламрави ҷумҳури барои истироҳату таъбат рафтанд. 12 нафар фарзандони қормандони донишгоҳ ба лагерҳои истироҳатӣ раван карда шудаанд, - гуфт ректори Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав Сайфиддин Давлатзода дар нишаст хабарӣ. Мавсуф ило-ва кард, ки дар донишгоҳ зиёда аз 200 нафар донишҷӯ аз ҳориҷи кишвар таҳсили илм доранд. Барои густариши омӯзиши забонҳои ҳориҷӣ дар факултаи забонҳои ҳориҷӣ донишгоҳ дар ҳамқорӣ бо сафаратхонаҳои Россия ва Амрико маҳфили “Гӯшаи Ам-

рико” ва Маркази “Русский центр” бо таъмини таҷҳизоти таълимӣ ва технологияи муосир ташкил гардид.

С.Давлатзода афзуд, ки 4844 нафар донишҷӯи шӯъбаҳои рӯзона ва фосилавино хатм намуданд, ки 25 нафари онҳо дипломи “аъло” гирифтанд. Тариқи қвотаи Президентӣ 571 нафар таҳсил доштанд, ки 123 нафарашон имсол хатм карданд. Онҳо барои таъмин гардидан бо ҷойи қор бо роҳхати Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маҳалли зисташон фириристода шуданд. Беш аз 50 нафар омӯзгори фанҳои русиву англисӣ бо ҷалби омӯзгорони таҷрибадор унвондори Донишгоҳи славияи Россияву Тоҷикистон аз қурси тақмили ихтисос гузаштанд.

- Кабинетҳои фанӣ,

синфхона ва озмоишгоҳҳои таълимӣ бо воситаҳои техникаи муосир мучаҳҳаз гардонид шудаанд. Озмоишгоҳҳои донишгоҳ таҷдид шуда, аксаран дарсҳои амалӣ ва озмоишӣ дар озмоишгоҳҳо ва кабинетҳои фанӣ доир мешаванд.

Гуфта шуд, ки донишгоҳ бе қумаки донишҷӯён таъмири бинои муассисаро ме-гузаронад ва аз донишҷӯён маблағ ҷамъоварӣ намеку-нанд. Ба ифтиҳори 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил ва беруни биноҳои асосии донишгоҳ аз таъмир бар-варда мешавад, ки ин ҳама аз ҳисоби фонди ҳуди донишгоҳ мебошад.

С.АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»

► НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни нишаст матбуотӣ ин дафъа дар толори факултаи филологияи тоҷик баргузор гашт. - Мо ба чунин ҳулосае расидем, ки шумо - аҳли суҳанро дар боргоҳи суҳан бипазирем ва суҳбате озоду ошкоро биороем, - гуфт дар оғози нишаст матбуотӣ ректори донишгоҳ, профессор Нуъмонҷон Ғаффорӣ ва афзуд: - Имсол маърифатгоҳи мо, ки аввалин мактаби олии Тоҷикистон мебошад, 90-сола мешавад.

Ба ин муносибат аҳли донишгоҳ омодагии ҷиддӣ доранд ва дар байни кулли корхона, ки дар назаранд, муҳимтаринашон ҷопи як силсила китобҳои илмӣ методӣ таърихӣ (аз ҷумла, Донишномаи донишгоҳ), ба истифода додани боз як бинои нави таълимӣ ва албатта, боз ҳам боло бурдани сатҳи таълиму тарбия мебошад.

Ректори донишгоҳ хабарнигоронро даъват кард, ки дар таҷлили шоидаи ҷашни 90-солагии донишгоҳи фаёлона ширкат намоёнд.

Дар чараёни посухҳои ректор ва масъулини дигари таълимгоҳ ба як силсила суолҳои намоёндагонӣ воситаҳои ахбори омма маълум гашт, ки аҳли Донишгоҳи омӯзгорӣ дар давоми нимсолаи аввали соли равон фаъолияти худро боз ҳам тақвият бахшида ба комёбиҳои назаррас ноил шудаанд. Зикр гардид, ки муҳимтар аз ҳама, сифати таълиму тарбия боз ҳам боло рафтани таваҷҷуҳи донишҷӯён ба

таҳсил, ба эҷодкорӣ навоарӣ, ба омӯзиши забонҳои хориҷӣ ва технологияи муосир афзудааст.

омӯзгори кишвар ва хориҷ аз он пайвастанд. Ширкати донишҷӯён ба озмуну сабақҳои ҷумҳуриявӣ сол то сол пурсамартар мегардад. Дар озмунӣ Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз 12 то 13 март чараён ёфт, донишҷӯёни донишгоҳ вобаста ба фанҳои математика, физика, астрономия, химия, биология, геология ва технологияҳои иттилоотӣ иштирок намуда, сазовори ду ҷойи

олии мамлакат, ки моҳи май дар шаҳри Хучанд ба вуқӯъ пайвастанд, донишҷӯёни донишгоҳ донишу маҳорати баланд нишон дода, ду ҷойи аввал, се ҷойи дуюм ва ду ҷойи сеюмро соҳиб гаштанд ва дар байни 35 мактаби олии кишвар дар ҷамъбасти мақоми дуюмро ишғол намуданд, ки ин барои мо дастоварди хеле нишотбахш аст. Дар давоми нимсола шогирдони мо дар баробари таҳсили шоиста ҳамчунин, дар тамоми

докторӣ ва 4 нафар дар арафаи ҷимояи рисолаи номзадӣ қарор доранд. Бо ҳадафи боз ҳам тақмил бахшидан ба фаъолияти илмӣ пажӯҳишии устодон ва дар доираи тадбирҳо ба муносибати Бистсолаи омӯзиш ва рушди илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илм ва маориф, дар назди донишгоҳ Институти таҳқиқоти илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ таъсис дода шуд, ки дар таърихи донишгоҳи иқдоми беназир аст.

Робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳ низ мунтазам вусъат меёбанд ва дар нимсолаи аввали соли равон боз бо 14 мактаби олии хориҷӣ шартномаи ҳамкорӣ ба имзо расонда шуд, ки ин омил боз ҳам боло рафтани эътибори таълимгоҳ ва афзудани имконоташ гардида. Ҳоло дар донишгоҳ беш аз ҷоруним ҳазор донишҷӯи хориҷӣ таҳсил менамоёнд.

Дар нишаст матбуотӣ рӯзноманигорон, ҳамчунин, перомони масоили марбут ба таҷрибаомӯзи донишҷӯён, таълим бо дастурҳои таълимӣ, вазъи забонмӯзӣ, таъминот бо таҷҳизоти технологӣ, дастгирии донишҷӯёни ятим ва маъюб, ҳолати хобгоҳҳо ба масъулини донишгоҳ суолҳо пешниҳод намуда, ҷавобҳои мушаххас дарёфтанд.

Донишгоҳ 90-сола мешавад

Имсол 2504 нафар донишҷӯи аввал, се ҷойи дуюм ва се ҷойи сеюм гардиданд. Дар олимпиадаи ҷумҳуриявии мактабҳои

маъракаву ҷамоинишу ҳашарҳои шаҳрӣ фаёлона ширкат варзиданд ва аз ҷумла, дар ободониҳои пойтахт саҳми созовор гузоштанд.

Ректори донишгоҳ тақвияти фаъолияти илмӣ эҷодии устодонро яке аз самтҳои муҳими ҳаёти донишгоҳ арзёбӣ карда, зимнан иттилоъ дод, ки танҳо дар давоми 5-6 моҳи охир аз ҷониби олимону омӯзгори таълимгоҳ 21 монография, 21 китоби дарсӣ, 50 дастури методӣ, 347 мақолаи илмӣ таҳия ва ба нашр расонда шудааст. Ҳамчунин, дар ин давра 2 нафар рисолаи докторӣ ва 16 нафар рисолаи номзадӣ ҷимоя намуданду айни замон 2 нафар дар арафаи ҷимояи рисолаи

Китоб манбаи до-ниш, ҳазинаи хирад ва муҳимтарин василаи омӯзиш аст ва таҳсилро дар ҳама гуна муассисаи таълимӣ наметавон бидуни китоб тасаввур кард. Яқин, дар иртибот ба ҳакин қазия ректори Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон Шукрулло

барои боз ҳам тақмил бахшидани ҳазинаи китобхона маблағи мувофиқ ҷудо намуда, дар байни устодону донишҷӯён ва умуман, кулли кормандон озмунӣ «Китобхонаи бехтарин»-ро таъсис бидиҳад.

Дар идомаи суҳанронии ӯ дар иртибот ба таваҷҷуҳи намоёндагонӣ воситаҳои ахбори омма ректори

данд, 102 нафар ба гирифтани дипломи аъло ноил гардиданд.

Фаъолияти илмӣ устодон давра ба давра тақвият меёбад; дар давоми соли таҳсили 2020-2021 беш аз 1100 мақолаи илмӣ методӣ пажӯҳишии устодон дар рӯзномаву маҷаллаҳои бонуфуз ба нашр расиданд ва ҳамчунин, оли-

Зи кӯшиш шавад ҳар касе комёб

-Тамоми ҷидду ҳақд ва талоши мо ба он равона шудааст, ки шогирдонамон бомаърифату фаъол, боғайрату хушрафтор ва навоару эҷодкор бошанд, асосҳои пешаи ояндаи худро ҳаматарафа биомӯзанд ва дар оянда ҳамчун мутахассисони кордону варзида ба халқу Ватани азиз хидмати арзанда бикунанд,- иброз дошт дар оғози нишаст матбуотӣ ректори Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон Махмадали Қурбонзода.

Дар идомаи суҳанронии ӯ роҳбари донишгоҳ зикр кард, ки ҷаҳони муосир ҳамбаста ба ҳодисоти ихтилофоти зиёд буда, ҷавонони мо дар муҳити иттилоотӣ хеле печида қарор доранд ва тарғиботи чараёну ҳизбу ҳаракатҳои гуногун метавонанд дар мафкураи онҳо таъсиргузор бошад. Вобаста ба ин, имрӯз дар мактабҳои олии бояд ба масоили марбут ба тарбия таваҷҷуҳи бештар зоҳир намуд ва бар он бояд кӯшиш, ки ҷавонон фирефтаи идеологияи иғвогаронаи бегонаву иртиҷой нашавад, ватандӯсту ҳештаншинос бошанд, ҳуб дарк намоёнд, ки вазифаи асосии онҳо имрӯз ҳубу аъло таҳсил намудан, забонҳои хориҷӣ ва технологияи муосирро бештар омӯختан ва соҳиби касбу ҳунари мувофиқ шудан мебошад. Барои ин бояд ҳамеша кӯшову хушёр бедор буд, зеро ба таъкиди аҳли хирад:

*Зи кӯшиш шавад ҳар касе комёб,
Зи воқоидагӣ қор гардад ҳароб.*

Аз ин ҷост, ки дар Донишгоҳи тиҷорат ба тарбияи қомили донишҷӯён эътибори махсус дида мешавад ва бо ин ҳадаф мунтазам ҷораниҳои муассири тарбиявӣ, ҷамоинишу воҳуриҳо баргузор карда мешаванд. Табиист, ки донишҷӯи хушодобу хушрафтор ба таҳсил низ дилбастагии қомил пайдо мекунад муваффақ мегардад. Пайомади кӯшиш баҳри ҳамбастагии тарбия ва омӯзиши донишҷӯён аз ҷониби роҳбарият ва устодон буд, ки соли равон 1050 нафар донишҷӯ кулли санҷишу имтиҳонотро бомуваффақият супорида, собит бинмуданд, ки омода-

анд ҳамчун мутахассисони мумтоз дар истеҳсолот ба фаъолият бипардозанд. Имсол 9 нафар шогирди мо таҳсил дар донишгоҳро бо дарёфти дипломи аъло ба итмом расонданд.

Ректори донишгоҳ аз он изҳори қаноатмандӣ кард, ки бунёди моддию техникаи таълимгоҳ марҳила ба марҳила тақмил меёбад ва ҳоло ин боргоҳи олии маърифат дорои қиммати дарсгоҳҳои бо компютерҳои навтарин ва дигар воситаҳои техникаи таълим муҷаҳҳаз, озмоишгоҳҳои замонавӣ, парки технологияи фаъол, дастгоҳҳои таъбу нашр... мебошад ва барои олимону ҷаҳати ба таҳқиқоти илмӣ машғул шудан шароити созгор фароҳам оварда шудааст. Устодони донишгоҳ ҳамбаста ба таълиму тарбияи донишҷӯён фаъолияти илмиашонро вусъат мебахшанд ва аз ин ҷост, ки аз ҷониби онҳо дар давоми нимсолаи аввали соли равон 6 китоби дарсӣ, 19 маҷмуаи таълимию методӣ ва 31 дастур ба нашр расонида шуд. Донишҷӯён дар озмунҳои «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм - фурӯғи маърифат» фаёлона ширкат меварзанд ва аз ин озмунҳо ҷоизаҳо ба даст овардаанд. Соли равон донишҷӯён дар озмунҳои ҷумҳуриявии «Донишҷӯ ва пешрафти илмӣ таҳқиқӣ» ва дар олимпиадаи донишҷӯёни мактабҳои олии кишвар нисбат ба солҳои пешин фаъолонтар иштирок намуда, соҳиби диплому ифтихорномаҳо гардиданд.

Раёсати донишгоҳ барои устодони муваффақ, барои пажӯҳишҳои пурсамар, барои донишҷӯёни фаъол ва барои ятимону маъюбон имтиёзҳо муқаррар кардааст ва онҳоро ҳамеша дастгирӣ менамояд.

Ба тамоми саволҳои, ки дар нишаст матбуотӣ рӯзноманигорон ба миён гузоштанд, ректори донишгоҳ ва ҷанде аз масъулини таълимгоҳ бо истифода аз далелу арқомӣ эътимодбахш посух гуфтанд.

А.МУРОДИ,
«Омӯзгор»

Ҳамдамӣ бо китоб дорем мо!

Хайрзода суҳанронии ӯ дар нишаст матбуотӣ бо иттилоъ оид ба нақши китоб ва масоили китобдорӣ дар донишгоҳ оғоз бахшид. Мавсуф бо қаноатмандӣ зикр кард, ки ҳазинаи умумии китобхонаи донишгоҳ ҳоло беш аз 107 ҳазор китобро фаро мегирад, ки асосан китобҳои илмӣ соҳаианд. Танҳо дар давоми нимсолаи аввали соли 2021 барои китобхона наздик ба 3000 нусха китоб харидорӣ шуд. Ҳазинаи китобхона, ҳамчунин, аз ҳисоби китобҳои олимони донишгоҳ ва китобҳои тақдимӣ пайвасти тақмил меёбад. Барои китобхона китобҳои бадеӣ низ харидорӣ мешаванд, ки ин, аз ҷумла, ба фаёлона иштирок намудани донишҷӯён дар озмунҳои ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» мусоидат менамояд. Бо мақсади шароити бештар фароҳам овардан ба китобхонаи донишҷӯён дар хобгоҳҳои №1 ва №2-и донишгоҳ шӯбаи китобхонаи донишгоҳ таъсис дода шудааст. Маъмурияти таълимгоҳ тасмим гирифтааст, ки минбаъд

донишгоҳ аз ҷанд дастоварди ҷашмиги донишгоҳ дар давоми нимсолаи аввали соли равон ёдовар шуд.

Зикр гардид, ки Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон вобаста ба маҷмӯи нишондодҳои шоистааш дар рейтингҳои Webometrics Ranking of World Universities (шаҳри Мадрид, Испания) дар байни беш аз 30000 мактаби олии ҷаҳон ба мақоми 13862-юм сазовор гардид ва дар ин баҳодихии байналмилалӣ танҳо ду донишгоҳи Тоҷикистон болотар аз Донишгоҳи молия ва иқтисод қарор доранд. Дар рейтингҳои муассисаҳои олии таълими Тоҷикистон, ки Агентии давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор намудааст, Донишгоҳи молия ва иқтисод дар мавқеи ҷорум (яъне дар панҷгонаи бехтарин) ҷойгир аст. Дар олимпиадаи донишҷӯёни мактабҳои олии кишвар донишгоҳ мақоми сеюмро ишғол кард. Имсол аз байни донишҷӯёне, ки донишгоҳро хатм наму-

мони донишгоҳ дар теъдоди зиёди конфронсу ҷамоиниҳои илмӣ амалии ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ иштирок ва суҳанронӣ карданд. Шоистаи зикри махсус аст, ки 6 мақолаи устодони донишгоҳ дар маҷаллаҳои маъруфу воломақоми хориҷӣ ба таъб расида, аз ҷониби зумрае аз мутахассисони маъруф баҳои баланд гирифтанд.

Донишгоҳ солҳои охир вобаста ба тақмили сатҳи сифати таълиму тарбия, ҷалби устодони варзида, роҳандозии таҳсилоти фосилавӣ, истифода аз технологияҳои муосир, таҳияи дастурҳои таълимӣ, дастгирӣ ва ҳавасмандсозии омӯзгори донишҷӯёни фаъол, забонмӯзӣ ва арҷгузори забони давлатӣ, густариши робитаҳо бо мактабҳои олии дохилу хориҷи кишвар, мубориза алайҳи тарғиботи иртиҷой (терроризму экстремизм)... қадамҳои устувор ба пеш гузоштааст.

Дар нишаст матбуотӣ ба саволҳои рӯзноманигорон, ҳамчунин, ҷанде аз роҳбарони раёсатҳои донишгоҳ посух гуфтанд.

Дар Вазорати фарҳанг доир ба омодагиҳо ба ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатии Тоҷикистон ҷаласаи корӣ доир шуд.

▶ НИШАСТИ МАТБУОТӢ

Хатмкардагон бо ҷойи
кор таъмин мешаванд

Дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон муовини ректори донишгоҳ Маҳмуд Тошматов ба рӯзноманигорон дар бораи фаъолияти муассисаи таълимӣ дар шашмоҳаи аввали соли ҷорӣ маълумот дод. Қайд гардид, ки фаъолияти донишгоҳ пурвусъат буда, дар соҳтори он ҳашт факулта, 19 кафедра мавҷуд аст. Донишқадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ ва як гимназия дар шаҳри Кӯлоб, филиали донишгоҳ дар шаҳри Исфара ва литсейи инноватсионии «Душанбе» фаъолият доранд.

Яке аз масъалаҳои муҳим, ки ба пешрафти сифати таълими донишҷӯён мусоидат мекунад, таъмин будан бо кадрҳои ихтисосманд мебошад.

- Ба ин масъала, - гуфт муовини ректор, - мо диққати ҷиддӣ медиҳем. Дар донишгоҳ дар нимсолаи дуҷуми соли таҳсили 2020 – 2021 аз ҷониби ҚОА ба чор нафар унвони илмӣ дотсент дода шуд. Қариб нисфи омӯзгоронро ҷавонон ташкил медиҳанд. Аз онҳо ёздаҳ нафар номзади унвони илм ва се нафар доктор аз рӯйи ихтисос PhD - ро доранд.

Дар баробари ин, дар раванди таҳким бахшидани пояи моддиву техникии чарағи таълим дар донишгоҳ 24 синфхонаи компютерӣ, 29 синфхонаи махсус, 64 тахтаи электронӣ, чор минбари электронӣ, 108 проектор ва дигар таҷҳизоти мултимедиявӣ акустикӣ мавриди истифода қарор дорад.

- Баланд бардоштани сифати таълим дар муассиса яке аз мақсадҳои стратегияи донишгоҳ аст, - таъкид намуд муовини ректор. – Бо ин мақсад барои ҷавобгӯ будан ба стандартҳои байналмилалӣ таҳсилоти олиии касбӣ чандин нақша - чорабиниҳо таҳия шудааст. Онҳоро зина ба зина амалӣ гардонда, донишгоҳ мавқеи худро дар фазои таҳсилоти олиии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он баланд мебардорад. Вобаста ба ин, се барномаи таълимии донишгоҳ аз аккредитатсияи байналмилалӣ гузашта, соҳиби шаҳодатнома шудааст ва дипломҳои хатмкардагони ин барномаҳои таълимӣ дар кишварҳои Аврупо пазируфта мешаванд.

Иттилоъ дода шуд, ки имсол ДТТ – ро аз рӯйи 39 ихтисос 1384 нафар хатм карданд. Аз онҳо ҳаҷдаҳ нафар аз зинаи бакалавр ва ҳафт нафар хатмкунандаи зинаи магистратура донишгоҳро бо дипломи «аъло» ҷамъбаст намуданд.

Ҷунонки муовини ректор оид ба қорҳои тарбиявӣ Ситора Абдумуминзода иттилоъ дод, дар донишгоҳ қорҳои тарбиявӣ низ хуб ба роҳ монда шудааст. Аз ҷумла, дар шаш моҳи сипаригардида раёсати донишгоҳ бо мақсади самаранок ба роҳ мондани қор дар самтҳои тарбияи миллий, ҳештаншиносӣ ва ҳудогоҳии миллий, тарбияи ҳуқуқӣ ва монанди ин дар робитаи зич бо мақомоти марбута ҳамкорӣ намуд.

Дар ҳоҳгоҳ ёздаҳ маротиба рейдҳои экологӣ ва панҷ вохӯрӣ гузаронида шуд. Бо усули факулта ба факулта 21 вохӯрӣ оид ба пешгирии шомилшавии ҷавонон ба гурӯҳҳои террористӣ ва экстремистӣ баргузор карда шуд. Инчунин, бо иштироки намоёндогони ҳифзи ҳуқуқ аз соҳторҳои дахлдор чор чаласа ва доир ба масоили терроризм ва экстремизм доир гардид.

Рӯзноманигорон ба пурсишҳои худ оид ба масъалаҳои рушди таҳқиқоти илмӣ ва истифодаи амалии онҳо, мустаҳкам намудани базаи моддию техникии, фаъолияти байналмилалӣ донишгоҳ ва ғайра ҷавобҳои мушаххас гирифтанд.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Дар Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия бо иштироки доираи васеи рӯзноманигорон нишасти матбуотӣ баргузор гардид, ки дар он ректори донишгоҳ, доктори илмҳои физика-математика, профессор Ҳочазода Тоҳир Абдулло оид ба фаъолияти муассисаи

Дар ҳудуди дараи Ромит дар майдони 1 гектар биноҳои махсус бунёд гардида истодааст, ки минбаъд ба донишҷӯёни факултаи илмҳои табиӣ ҳамчун пойгоҳи амалӣ ҷиҳати анҷоми қорҳои таҷрибавӣ хидмат мекунад.

Дар факултаи иқтисод ва

таҳсилоти фосилавӣ низ хеле пурбор буда, дар баланд бардоштани сатҳи илмомӯзии донишҷӯён саҳми мондагортаро.

Мақтаби таҳсилоти миёнаи умумии тоҷикӣ-русии №14 яке аз соҳторҳои муҳими Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия ба

ки дар мақтаби мазкур шароити мусоид фароҳам оварда шуда, тамоми синфхонаҳо бо асбобу анҷоми муосири таълимӣ ҷиҳозонида шудаанд. Дар бахши пурсишу посухи нишасти ректор ба суолҳои ҳозирин ҷавобҳои мушаххас дод. Аз ҷумла, ба суолҳои хабарнигори на-

Таваҷҷуҳ ба фанҳои дақиқ меафзояд

саи олиии таълимӣ маълумот дод. Номбурда қайд кард, ки ҷиҳати татбиқи «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи маориф ва илм» факултаи илмҳои табиӣ таъсис дода шудааст. Дар факулта се кафедра: химия-биология, математика-физика ва иттилоот-технологияҳои иттилоотӣ фаъолияти пурбор доранд. Ҳамчунин, дар доираи амалисозии ҳадафҳои «Бистсола...» лабораторияи биофизикӣ барои таҳлили спектралӣ ташкил шудааст. Дар ин таҳқиқоти донишҷӯён на танҳо супоришҳои ҳаррӯзаи устодонро иҷро мекунанд, балки бо аспирантону устодон таҳқиқоти алоҳидаи худро анҷом дода, аз навгонӣ дастовардҳои имрӯзаи биофизика пурра огоҳ мешаванд.

менеҷмент кафедраи сайёҳӣ ва хидматрасонӣ фаъолияти густурда дорад. Ният дорем, ки бо дастгирии ташкилоти туркии Tika Dushanbe дар донишгоҳ «Мақтаби роҳбаладон»-ро таъсис диҳем.

Фаъолияти Маркази технологияҳои иттилоотӣ ва

шумор рафта, таҳсил дар ин муассиса ройгон аст. Аз соли 2018 бунёди биноҳои нави таълимии мақтаб бо фарогирии 1200 хонанда оғоз гардида буд. Алҳол сохтмони биноҳои нав ба анҷом расидааст ва дар оғози соли нави таҳсили 2021-2022 ба истифода дода мешавад. Бояд гуфт,

шири «Омӯзгор» оид бо ҷойи кор таъмин намудани хатмкунандагони донишгоҳ ва иштироки донишҷӯён дар олимпиадаҳои дохил ва хориҷ аз кишвар гуфта шуд, ки донишгоҳро ҳар сол беш аз 1200 нафар хатм менамоянд. Донишҷӯёни ихтисосҳои педагогӣ-филологӣ, ки тариқи буҷавӣ таҳсил мекунанд, сад дар сад бо ҷойи кор таъмин мегарданд. Донишгоҳ бо беш аз 112 муассисаву қоргоҳҳои ҷумҳури шартномаи ҳамкорӣ дошта, донишомӯзон ба онҳо ҷиҳати таҷрибаомӯзӣ фириристода мешаванд. Донишҷӯёни муассиса пайваста дар озмуну олимпиадаҳои сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ фаъолна ширкат меварзанд.

Дилафрӯз ҚУРБОНӢ,
«Омӯзгор»

Шӯроҳои диссертатсионӣ
дар донишгоҳ

Ректори ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров, профессор Ҷамшед Ҷӯразода зимни нишасти матбуотӣ зикр намуд, ки дар нимсолаи аввали соли 2021 донишгоҳ ба як қатор қорҳои назаррас шарафёб гардид.

«Дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ, ки 400 нафар донишҷӯи муассисаҳои таҳсилоти олий иштирок намуданд, 14 нафар донишҷӯи донишгоҳ аз рӯйи 14 соҳаи илм ширкат варзида, 12 ҷойи ифтихорӣ, 2 ҷойи аввал, 3 ҷойи дуюм ва 6 ифтихориро қасб намуданд.

Дар озмуни ҷумҳуриявӣ «Илм – фуруғи маърифат» аз донишгоҳ 25 нафар ҷойи 1, 10 нафар ҷойи 2 ва 10 нафар ҷойи 3-юмро соҳиб шуданд. Дар озмуни «Фуруғи субҳи доноӣ китоб аст» 31 ҷойи ифтихорӣ насби донишҷӯёни донишгоҳ гардид. Роҳбари донишгоҳ афзуд, ки барои дарёфти «Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз донишгоҳ 5 ҷойи ифтихорӣ ва барои дарёфти «Ҷоми раёсати Донишқадаи сайёҳӣ, соҳибқорӣ ва хизмат» 2 ҷойи ифтихориро донишҷӯёни муассиса соҳиб гардиданд.

Дар нимсолаи аввали соли 2021 12 китоби дарсӣ 21 дастури таълимӣ ва таълимӣ-методӣ, 14 монография, 15 маҷмӯаи мақолаи устодону омӯзгорони донишгоҳ ба нашр расиданд.

Ректори донишгоҳ афзуд, ки ҳоло дар китобхонаи донишгоҳ 250 ҳазор китоби ҷопӣ ва 50 ҳазор китоби электронӣ мавриди истифодаи устодону донишҷӯён қарор дода шуда, дар соли равон 3 ҳазор китоб харидорӣ шудааст. Донишгоҳ бо 92 мақтаби олий ва ташкилотҳои илмӣ-тадқиқотӣ хориҷӣ ҳамкориҳои назаррасро ба роҳ мондааст. Дар донишгоҳ дар ин давра 30 нафар устоди донишгоҳ рисолаи номзадӣ ва 2 нафар рисолаи докторӣ дифоъ намуданд. Маврид ба зикр аст, ки дар донишгоҳ 6 Шӯрои диссертатсионӣ фаъолият менамояд, ки ҷиҳати пешбурди фаъолияти илмии устодони донишгоҳ саҳми муассир мегузорад.

Бо қарори Шӯрои олимони донишгоҳ соли 2021 барои дифои рисолаҳои номзадӣ 3 ҳазор сомонӣ ва барои дифои рисолаи докторӣ 5 ҳазор сомонӣ муқофотпулӣ муқаррар карда шудааст, ки мақсад аз он ҳавасмандкунии устодони донишгоҳ махсуб меёбад.

Ректори Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон, профессор Муъмин Шарифзода дар нишасти матбуотӣ қайд кард, ки ДДХБСТ дар қатори дахгонаи бехтарин муассисаҳои таҳсилоти олиии мамлакат пазируфта шуда, дорои шаҳодатномаи аккредитатсияи байналмилалӣ мебошад.

Дар донишгоҳ бахшида ба 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва «Бист-

ташкил ва баргузор гардида, дар умум, дар озмуни мазкур зиёда аз 100 нафар донишҷӯи донишгоҳ иштирок намуданд. Аз рӯйи се номинатсия 11 нафар ғолиб бо диплом ва маблағҳои пулӣ раёсати донишгоҳ қадршиносӣ ва ҷиҳати иштирок ба давраҳои минбаъдаи озмун пешниҳод шуданд.

Ҳамчунин, ба донишҷӯёни донишгоҳ муяссар гардид, ки 24 нафар гирандаи стипендияи раиси вилоят, 1 нафар гирандаи сти-

Қадамҳои устувор ва бобарор

солаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» қонфронси ҷумҳуриявӣ илмӣю методӣ дар мавзӯи «Усулҳои инноватсионии таълим: ҳолати муосир ва дурнамои тақомул» баргузор гардид.

Ҷиҳати дар амал татбиқ намунаи сиёсати давлатӣ дар соҳаи илму технология ва принципҳои сиёсати инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар донишгоҳ, дар нимсолаи аввали 2021 7 ихтирооту навоҳари олимони ва донишҷӯён аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шуда, соҳиби шаҳодатнома гардиданд.

Маврид ба зикр аст, ки маҳзани китобхонаи илмӣ донишгоҳ 5877 номгӯи адабиёти таълимӣ-таҳассусӣ, методӣ, илмӣ, бадеӣ ва маълумотдиҳанда (сиёсӣ, энциклопедияҳо, лугатҳо, раҳнамоҳо)-ро бо теъдоди 47177 адад ташкил медиҳад. Давоми моҳҳои январ-июни соли ҷорӣ аз рӯйи 94 номгӯи 7340 адад адабиёти таълимии таҳассусӣ, илмӣ, бадеӣ ва маълумотдиҳанда харидорӣ карда шуд. Дар ин давра марҳалаи донишгоҳи озмуни ҷумҳуриявӣ «Тоҷикистон – Ватани азизи ман!»

пендияи Кумитаи қор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 4 нафар гирандаи стипендияи раиси шаҳри Хучанд ва 61 нафар гирандаи стипендияи раёсати донишгоҳ гарданд. 25 нафар донишҷӯи донишгоҳ давоми шаш моҳи соли равон дар озмунҳои сатҳи ҷумҳуриявӣ 15 ҷойи якум, 5 ҷойи дуюм ва 5 ҷойи сеюмро соҳиб гардиданд.

Дар шаш моҳи соли 2021 20 нафар донишҷӯи ятим, ки дар донишгоҳ таҳсил менамоянд, аз пардохти маблағи таҳсил пурра озод карда шуда, ба онҳо дар арафаи ҷашнҳои гуногун ба маблағи 8400 сомонӣ кумаки яқвақтаина расонда шуд.

Айни ҳол байни донишгоҳ ва 70 муассисаи илмӣю таълимӣ шартномаҳои ҳамкорӣ ба имзо расидаанд. Дар нимсолаи аввали соли 2021 шартномаҳои ҳамкорӣ бо Донишгоҳи давлатии Сургут, Донишгоҳи давлатии Мордовия, Донишгоҳи давлатии забоншиносии Нижний Новгород ва Донишгоҳи техникаи нафти Уфа ба имзо расид.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

► БА ИФТИХОРИ 30-СОЛАГИИ ИСТИҚЛОЛИ ДАВЛАТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Таҳсилоти журналистӣ дар ҷумҳурии мо таърихи 55-сола дорад. Соли 1966 дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (он замон Университети давлатии Тоҷикистон) шӯбаи журналистика таъсис ёфт. Фаёлияти ин шӯба то соли 1971 идома дошт ва сипас, бинобар дар феҳристи ихтисосҳои барои Тоҷикистон иҷозатдодаи Вазорати маълумоти олии Иттиҳоди Шӯравӣ мавҷуд набуданаш (яъне асноди таъсиси ин шӯба расмӣ нашуда будааст) баста шуд.

Кадрҳо барои ВАО-и кишвар минбаъд дар гурӯҳи ихтисоси журналистикаи факултаи филологияи тоҷик тайёр карда мешуданд. Соли 1987 бо талошҳои як гурӯҳ устодон шӯбаи журналистика аз нав таъсис ёфт. Соли 1992 ба шарофати истиқлол дар заминаи ин шӯба ва гурӯҳи тарҷумонӣ факултаи журналистика ва тарҷумонӣ таъсис ёфт, ки он соли 2007 бо пешниҳоди Вазорати маориф факултаи журналистика номгузорӣ шуд. Яъне факултаи журналистика ба дурустӣ аввалин фарзанди замони истиқлол дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мебошад.

Баъди фароҳам омадани сулҳу субот шӯбаҳои журналистика дар муассисаҳои таҳсилоти олӣ зиёд шуданд. Имрӯз дар баробари Донишгоҳи миллии Тоҷикистон боз 8 муассисаи таҳсилоти олии кишвар журналистонро тайёр мекунанд. Пойгоҳи моддиву техникӣ, ҳайати кадрӣ кормандони илмиву таълимии ин муассисаҳо дар як сатҳ нест. Агар дар баъзе ҷиҳатҳо заминаи илмиву таълими ва моддиву техникӣ дар сатҳи баланд таъмин бошад, дар баъзе ҷиҳатҳо устодони унвондор нест, шогирдон дастрасӣ ба интернет, таҷҳизоти техникаи журналистӣ надоранд. Аз ин сабаб, ҳамаи коршиносони соҳа шароити бехтар омода сохтани журналистонро дар Донишгоҳи

Нақши ДМТ дар оморасозии кадрҳои эҷодӣ ва илмии журналистика

миллӣ мебинанд. Пеш аз ҳама, студияи таълимии радио ва телевизиони мутахассисон таърихи ҳозиразамон, синфҳои компютериву лингвонӣ ва тахтаҳои электронӣ дар ихти-

низи ташаккул ёфтанд. Дар ДМТ аз рӯйи 6 ихтисоси журналистӣ: журналистика (рӯзонаву фосолавӣ, тоҷикиву русӣ), ВЭБ-журналистика (рӯзонаву фосолавӣ), журналистикаи

илмӣ таърих, назария ва амалияи журналистикаи тоҷик ба таври концептуалӣ дар замони истиқлол ташаккул ёфтааст, хато нахоҳад шуд. То замони истиқлол баъзе пахлуҳои таҳқиқи илмӣ журналистикаи тоҷик дар осори илмӣ адабиёт-шиносону муаррихони ҷудогона мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Дар самти журналистика қабул ба аспирантура сурат намегирифт. Ҳамагӣ 2 нафар дар Донишгоҳи давлатии Маскав ба номи М. Ломоносов дар риштаи журналистика рисолаи илмӣ дифоъ карда буданд. Бо шарофати истиқлол журналистикаи тоҷик ба таҳқиқи илмӣ фаро гирифта шуда, аспирантура ва докторантура ба фаёлият оғоз карданд. Агар дар ибтидо муҳаққиқони журналистика дар шӯроҳои диссертатсионӣ соҳаи таърих ва адабиёт рисолаҳои худро ҳимоя мекарданд, пас аз фароҳам омадани фазои сулҳу субот соли 2004 бо талошҳои декани вақти факултаи филология, дотсент М. Имомзода (ҳоло академик, вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон) ва декани вақти факултаи журналистика, профессор А. Саъдуллоев (шодравон) ва дастгирӣ профессор М. Н. Қосимова (шодравон) ба Комиссияи олии аттестатсионӣ Федератсияи Русия пешниҳод карда шуд, ки дар назди Шӯрои диссертатсионӣ ДМТ Д 737.004.03 оид ба ҳимояи рисолаҳои номзадӣ доктории филология аз рӯйи ихтисоси 10.01.10 – журналистика низ рисолаҳо ҳимоя карда шаванд. Ва шурӯъ аз соли 2006 дар Тоҷикистон ҳимояи рисолаҳои илмӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.10 – журналистика роҳандозӣ гарид. Баъдан, аз соли 2011 дар Шӯрои диссертатсионӣ Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Русия низ ин

ихтисос ифтидох гардид. То имрӯз дар ин шӯроҳо дар самти таҳқиқи илмӣ таърих, назария ва амалияи журналистика дар кишварамон 11 нафар рисолаи докторӣ, беш аз 60 нафар шаҳрванди Тоҷикистон ва 20 нафар шаҳрванди хориҷӣ рисолаи номзадӣ дифоъ карданд. Бо шарофати Истиқлоли давлатӣ бо фармони раиси Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз соли 2017 шӯрои диссертатсионӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос доир ба ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (дар баробари дигар ихтисосҳои филологӣ) дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон таъсис дода шудааст. Акнун муҳаққиқони тоҷик метавонанд бо забони давлатӣ рисолаҳои худро дар Шӯрои миллии диссертатсионӣ ҳимоя кунанд.

Хулоса, журналистикаи тоҷик дар замони истиқлол ба таври воқеӣ рушд кардааст, ба дараҷаи сифатан нав баромадааст. Дар ин чоҳа саҳми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳамчун манбаи асосии оморасозии кадрҳои илмиву эҷодии журналистӣ хеле бориз аст.

Расонаҳои Тоҷикистон, новобаста аз шакли молиякӣ, ҳамеша дар инъикоси таҳлили рӯйдодҳои ҷомеаи кишвар талошдоранд ва баҳри худшиносӣ худогоҳии ҷомеа, боло бурдани маърифати мардум, дастрасии шаҳрвандон бо иттилоъ хидмати арзандае анҷом медиҳанд.

Сангин ГУЛЗОД,
мудир кафедраи телевизион
ва радиошунавонии факултаи
журналистикаи ДМТ,
номзоди илмҳои
филологӣ, дотсент

ёри донишҷӯён қарор доранд. Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо аксари наشريву маҷалла ва наشريётҳои маърузӣ шартномаҳои ҳамкорӣ дорад. Имсол (19 март соли 2021) бо Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати ҷумҳурии Тоҷикистон шартномаи нави ҳамкорӣ ба имзо расид. Дар асоси ин Шартнома гузаронидани таҷрибаомӯзиву машғулиятҳои амалии донишҷӯёни факултаи журналистика (тахассуси радио ва телевизион) дар заминаи радио ва телевизионҳои назди кумита ба роҳ монда, барои донишҷӯён вақти эфир дар шабакаҳои радиову телевизион дода мешавад.

Ба таълими фанҳои ихтисоси журналистика то соли 1991 ҳамагӣ 5 нафар унвондор машғул буданд. Ҳоло дар ин самт фақат дар ДМТ қариб 30 нафар унвондор, аз ҷумла, 8 нафар доктори илм фаёлият доранд. Бо назардошти пешрафти ҷомеа ихтисосҳои журналистӣ

байналхалқӣ, умури наشريёт, иттилоот ва робита, журналист-тарҷумон мутахассисон тайёр карда мешаванд. Журналистони оянда дар 2 зина: бакалавриатура ва магистратура таҳсил мекунанд. Дар соҳаи фаёлияти гурӯҳ, шӯба ва факултаи журналистика дар донишгоҳ қариб 5 ҳазор нафар журналист омода карда шудааст.

Дида мешавад, ки роҳбарияти Давлату Ҳукумати Тоҷикистон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба сатҳи оморасозии журналистони оянда ва кадрҳои илмиву омӯзгории журналистика таваҷҷуҳи ҳамешагӣ доранд.

Илми тоҷик таърихи ҳазорсола дорад. Дар ин бора садҳо маъхазҳои илмӣ зикр кардаанд. Аммо дар бораи журналистикаи тоҷик наметавон ин суханро гуфт. Журналистикаи тоҷик аз шоҳаҳои серпахлу, вале хеле кам таҳқиқшудаи илмҳои гуманитарии мо мебошад. Агар гӯем, ки таҳқиқи

► ИФТИХОРИ

Тоҷикистон хонаи ободи мост

То чашми 30 – солагии Истиқлоли Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар аз як моҳ мондааст. Дар тӯли ин марҳилаи наҷандон дури таърихи мо, халқи тоҷик, ба як қатор дастовардҳои бузург шоида муваффақ шудем. Далели ин гуфтаҳо бунёди нақбу кӯпрӯҳо, корхонаҳои бузурги саноатӣ дар нанотехнологияи кишвар, неругоҳҳои барқии обӣ, инкишофи ҳочагии халқ ва сохтани марказҳои варзишӣ баҳри беҳдошти вазъии солимии ҷомеа, ифтихои литсейҳои гимназияҳо ва дигар иншооти ҳаётан муҳим мебошанд.

Бояд мо, соҳибони ин марзи аҷодӣ, кадрҳои чунин неъматҳои бузургро, ки тавассути онҳо ба муроду мақсади азалии хеш мерасем, бидонем ва баҳри ҳифзу пойдории он доимо дар талош бошем.

Яке аз самтҳои афзалиятноки ҳаёти

ҷомеаи мо соҳаи маориф ба ҳисоб меравад. Пешрави кулли соҳаҳои ҳочагии халқ, аз ҷумла, илму фарҳанг, варзишу тандурустӣ, саноату кишоварзӣ ба инкишоф ва болоравии соҳаи маориф

мандонаи Роҳбари давлат аст. Аз ин рӯ, мо - омӯзгоронро зарур аст, ки баҳри болоравии сифати таълиму тарбия дар мактабҳо фаёлияти бештар дошта бошем.

Бояд ҷавононро дар рӯҳияи волеи маърифату хиради созанда, дӯст доштани Ватан, эҳтироми арзишҳои миллии, ҳифзи сарзамини аҷодӣ, таҳкими сулҳу суботи кишвар ва хизмати содиқона ба Ватан тарбия намоем. Доништаро бошем, ки тақдир фардои миллат, ояндаи ҷомеа бар души насли наврас ва ҷавононе, ки имрӯз дар паси партаҳои мактаб ва курсҳои донишҷӯӣ ништаанд, вогузор гурӯҳидааст. Ҷавононро бояд ҳамчун неруи пешбар ва созанда, таъғоҳи бозғимод баҳри дифои кишвар, муҳофизати дастовардҳои даврони истиқлол ва ваҳдати миллии сафарбар намоем.

Дар ин масъала ҳамкориро бо аҳли ҷамоатчиҳои ҷомеа, алаҳусус, бо падару модарон бояд ҷоннок намуд. Бояд қорекард, то миллат ва ҷумҳурии худро аз ҳама қувваҳои бадхӯ ҳифз бинамоем. Дигарон моро низ ҷун ҷомеаи мутамаддин дар арсаи байналмилалӣ бишиносанд.

Зухро БАБАЕВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби рақами 78,
ноҳияи Фирдавӣ

То чашми 30-солагии Истиқлоли давлатӣ дар ноҳияи Ашт 400 иншоот бунёду навсозӣ мешавад.

▶ РАҶОВАРД

Дар даромадгоҳи муассисаи давлатии литсейи касбии техникии шаҳри Ваҳдат моро директори муассисаи Саидхон Хоҷаев бо ҷамъи омӯзгорону устоҳои таълими истеҳсолӣ пешвоз гирифтанд.

- Чунонки мебинед, ҳоло давраи таътил, бачаҳоро ҷавоб додем, лекин ҳайати устодону кормандони техникӣ, устоҳои таълими истеҳсолӣ ҳама дар ҳамин ҷоём. Саҳни ҳавлӣ, гирду атрофи биноҳои таълимӣ, хучраҳои қорӣ ва устохонаҳоро ба тартиб меорем, - гуфт С. Хоҷаев.

Муовини директор оид ба таълими истеҳсолӣ Давлатмурод Шарифов 34 сол дар ҳамин даргоҳ қор кардааст, аз ҳама барору нобарорӣ, шикасту рехти муассиса боҳабар мебошад.

Ҳангоми мусоҳиба бо Д. Шарифов мушоҳида намудем, ки вай ҳодисаҳои таърихӣ марбут ба литсейро мисли панҷ панчааш бо факту арқоми раднашаванда медонад.

Бино ба иттилои ӯ, ин даргоҳ ҳанӯз соли 1966 ҳамчун омӯзишгоҳи касбӣ – техникӣ ноҳияи Орчоникидзеобод таъсис ёфтааст. Соли 2006 – ум он бо номи омӯзишгоҳи касбӣ – техникӣ рақами 45 – и шаҳри Ваҳдат ба тобеяи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузашт. Бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз дуоми ноябри соли 2012, №60 омӯзишгоҳи касбӣ – техникӣ №45 – и шаҳри Ваҳдат ба муассисаи давлатии таълими литсейи касбӣ – техникӣ №45 – и шаҳри Ваҳдат табдили ном кард. Минбаъд бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6-уми март соли 2014, №146 литсейи номбурда ба литсейи касбӣ – техникӣ шаҳри Ваҳдат номгузорӣ шуда, ба сохтори Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд.

ФАЪОЛИЯТИ ЛИТСЕЙ

Ҳоло дар литсейи касбӣ – техникӣ шаҳри Ваҳдат аз рӯйи шаш ихтисос – (пас аз хатми синфҳои 9 - 2 сол, синфи 11 – 1 сол) кафшергари барқӣ, машиначии булдозер, қандакор дар ҷӯб ва пӯсти ҷӯб, монтерӣ барқӣ оид ба таъмир ва хизматрасонии таҷхизоти барқӣ,

дӯзанда, челонгари таъмири муҳарриқи автомобил таҳсил менамоянд. Теъдоди хонандагон 350 нафар буда, онҳо дар 14 гурӯҳ ва дар 23 синфхонаи таълимӣ сабақ мегиранд. Литсей дорои як озмоишгоҳи сохти автомобил ва шаш устохонаи таълимӣ, як китобхонаи замонавӣ (китобҳои таҳассусӣ) мебошад. Хонандагон, ҳамзамон, имконият доранд, ки дар давоми таҳсил соҳиби ҳуҷҷати ронандагии дараҷаи «В» ва «С» гарданд. Дар баробари ин, дар литсей толор ва майдончаи варзишӣ ҳаст, ки хонандагон ҳангоми дарсҳо ва мусобиқаҳои варзишӣ маҳорати худро сайқал медиҳанд. Дар ин ҷо аз 16 шаҳру ноҳияи ҷумҳуриамон на-

ҷумла, устохонаҳои мучахҳаз бо асбобҳои техникӣ муосир пурсамар истифода мебаранд. Ҳамчунин, вобаста ба ихтисосҳои хонандагон ҳангоми гузаштани мавзӯҳо аз як автомобили тамғаи «ГАЗ – 52», як булдозер, трактори тамғаи «МТЗ – 80» ва як мошини сабуқрави тамғаи «Лиганзе» истифода мебаранд.

Литсейи мазкур, бино ба таъкиди муовини директор, бо панҷ муассисаи таҳсилоти олии касбии шаҳрҳои Федератсияи Россия ҳамкорӣ дошта, хатмкунандагон метавонанд баъди хатми литсей таҳсилашонро дар донишгоҳҳои бонуфузи ин кишвар идома бидиҳанд.

- Мо, - мегӯяд Д. Шарифов, - барои тақвият додан ва соҳиби касбу қор гардондани одамони бешуғл дар назди муассисаамон курсҳои кӯтоҳмуддати аз 2 то 3 – моҳро бо ихтисосҳои

Норак, Ваҳдат, ноҳияи Файзобод ва дигар шаҳру ноҳияҳо, нуктаҳои хизматрасонии техникӣ ва таъмири мошинҳо, устохонаҳои кафшергарӣ, заводи техникӣ ва шабакаҳои обтаъминкунии шаҳри Ваҳдат қор ва берун аз ҷумҳурӣ низ фаъолият намуда истодаанд.

ҲАМКОРИҲОИ САМАРОВАР

- Усули дигари пешрафт ва соҳиб гардидан ба қомеъҳои, ҳамкорӣ мақсаднок бо ташкилотҳои хориҷист, - таъкид намуд муовини директор. – Ба ҳамин хотир мо ҳамкории моҳонаро бо онҳо хеле барвақт шурӯ кардаем. Таваққути ширкати «Гопа» - и Ҷумҳурии Булгария соли гузашта 6 адад арраи барқӣ оид ба қорқарди ҷӯб дар устохонаи таълимӣ насб карда шуд, ки он дар як вақт панҷ амалиётро ба сомон мерасонад. Арраҳо ба-

Душанбе аз тақмили ихтисос гузаштанд.

Ду нафар устоди литсей - М. Тоҳиров, С. Хоҷаев ба муддати 15 рӯз тақмили ихтисосашонро барои истифода бурдани асбобҳои барқӣ дар Ҷумҳурии Беларус гузаронданд. Таҷрибаомӯзии шогирдон низ хеле самараранг нест. Чанд сол аст, ки онҳо таҷрибаҳои истеҳсолиашонро дар қорхонаи сангу шағали «Интерсириус», шабакаи барқ, ҚДММ «Заводи техникӣ шаҳри Ваҳдат», ҚДММ – и «Роҳнамо -2012», ҚСҚ «Самара», қорхонаи сохтмони «Компания – Контакт»-и шаҳри Ваҳдат мегузаронанд. Бачаҳо аллакай малакаҳои касбӣ пайдо карда, на танҳо дар ин қорхонаҳо, балки дар заводи фабрикаҳои шаҳрҳои Федератсияи Россия низ фаъолиятанро идома медиҳанд. Яъне, бо ҷойи қор

ҲАДАФ:

соҳибкасб қардани ҷавонон

врасон ба таҳсил фаро гирифта шудаанд, ки ҳама бо ҳамдигар дӯсту тифоқ ва ахлоқи касбу ҳунар меомӯзанд. Ниёзмандон бо ҳамаи таъминанд.

ПЕШРАВИҲО АЗ ШАРОИТИ ХУБ ВОБАСТА

Чунонки Д. Шарифов изҳор дошт, масоҳати умумии литсей 4, 2 га – ро ташкил додааст, ки аз китъаи замин он меваҳои фаровони себу шафтолу ва ноку олуболу барои ошхонаи мактаб истифода бурда мешаванд. Муассиса дар деҳаи Чамани шаҳри Ваҳдат низ ба микдори 3 га хоҷагии ёрирасон ташкил кардааст, ки дар он гандуми мош қашта мешавад ва ҳосили он ҳамчун даромади иловагӣ истифода бурда мешавад.

- Яке аз масъалаҳои муҳими замони муосир дар муассисаҳои таълимӣ, аз ҷумла, дар литсейҳо коллеҷҳои ҷумҳурӣ таъмин будани онҳо бо техника ва технологияи муосир мебошад, ки дошиш ва маҳорати хонандагонро афзун мебаронад, - гуфт Д. Шарифов. – Хушбахтона, чунин шароит дар литсейи мо мӯҳайё карда шудааст. Синфхонаҳои таълимӣ аини замон вобаста ба талаботи ихтисосҳои амалкунанда мутобик ва мучахҳаз гардониди шудааст. Хонандагон аз технологияи муосир, аз

ронандаи дараҷаи «В», «С», кафшергари барқӣ, мошинчии булдозер, монтерӣ барқӣ, машиначии қранҳои борбардор, дӯзанда, хиштчин, рангуборчӣ ва ошпазро низ ташкил кардем. Хатмкунандаҳои ин курсҳо соҳиби ҳуҷҷат гардида, дар қорхонаҳои давлативу шахсӣ вобаста ба касбашон фаъолият бурда, маишати худро оилашонро таъмин менамоянд. Шогирдонии ин даргоҳ пас аз хатм дар сохтмони иншооти хурду бузурги муҳими аср, аз ҷумла, неругоҳи барқи обии Роғун, Сангтӯда, Норак, Бойғозӣ, шабакаҳои барқии шаҳрҳои

рои буридани санги мармар ва кафел низ мувофиқ буда, истифодаи онҳо дар шароити ҷумҳурии мо хеле зарур аст, зеро мо ашён хоми зиёд дорем ва қорқарди онҳо бе истифодаи ин гуна асбобҳо ғайримқон аст. Мо чунин асбобҳои зарурро дар ҳамкорӣ бо Иттиҳоди Аврупо ва дар мувофиқа бо Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба даст овардем. Дар як муддати муайян 19 нафар устои таълими истеҳсолӣ ва як гурӯҳи дигари устоҳои таълими истеҳсолии коллеҷи муҳандисӣ – омӯзгории шаҳри

таъмин шудани онҳо ҳанӯз ҳангоми таҷрибаомӯзиашон муайян мегардад. Соли гузашта литсейро 209 нафар хатм карда, 148 нафарашон аз тариқи ММТ – и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мактабҳои олии ҷумҳуриамон дохил шуданд. Чилу ҳафт нафари дигар дар мактабҳои Федератсияи Россия таҳсил карда истодаанд.

Китобхонаи хуби замонавӣ дорем, ки ҳам устодон ва ҳам шогирдонанон аз он ба таври доимӣ истифода мебаранд.

Баъзе аз устодонамон бево-сита ба навиштан ва тарҷума қардани китобҳои ихтисосӣ шурӯ кардаанд. Омӯзгорон М. Алоиддинов, Т. Норбобоев бахшида ба ҷашни 30 – солагии Истиқлоли Ҷумҳурии Тоҷикистон китобҳои таҳассусӣ «Асосҳои мошинҳои мелиоративӣ», «Ниғаҳдорӣ ва таъмири трактор» - ро аз забони русӣ ба тоҷикӣ тарҷума намуда, ба истифодаи умум пешниҳод қарданд. Ҳамчунин, Манучеҳр Алоиддинов китоби худ - «Сохти тракторҳо» - ро барои муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ таълиф намуд.

**Шодӣ РАҶАБЗОД,
Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»**

▶ ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБӢ

«Кидс Академӣ» мавриди истифода қарор гирифт

Дар доираи қорҳои соҳибдорӣ ба ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ноҳияи Исмоили Сомонӣ шаҳри Душанбе кӯдакистони хусусии «Кидс Академӣ» мавриди истифода қарор дода шуд. Муассисаи томактабӣ аз ҷониби соҳибқор Холмурод Розиков сохта шуда, дар он таълиму тарбия дар сатҳи байналмилалӣ ба роҳ монда мешавад.

Кӯдакистон аз се гурӯҳи синну соланон гуногун иборат буда, дар он тамоми шароити зарурӣ фароҳам оварда шудааст. Аз ҷумла, дар ин муассисаи томактабӣ таълиму тарбия бо забонҳои хориҷӣ ба роҳ монда шуда, кӯдакон дар доираи машғулиятҳои таълимӣ ҳамзамон ба сайру сайёҳат бароварда мешаванд, ки онҳо аз маконҳои зебои шаҳри Душанбе – осорхонаву китобхона ва боғҳои фарҳангиву фароғатӣ ва боғи ҳайвонот дидан хоҳанд қард. Ин усули таълиму тарбия аллакай дар кӯдакистонҳои

хориҷи кишвар амалӣ гардида, дар Тоҷикистон низ ба роҳ монда мешавад.

Дар кӯдакистон тоҷикӣ мусиқӣ, тоҷикӣ тасвир ва ошхона барои зиёда аз 70 нафар ҷой дошта, бо мақсади ҷалби кӯдакону наврашон ба зебоинарастӣ, фарҳангдӯстӣ ва солимгардонӣ тоҷикӣ мусиқиро варзишӣ низ таъсис ёфтааст. Боғча, ҳамзамон, дорои нуктаи тиббӣ, хучраи логопед ва ошхонаи барҳаво мебошад.

Соли 2021 дар ноҳияи Ҷаббор Расулов бунёди 5 қорхона бо 102 ҷойи қор дар назар аст.

► ХУНАРОМЌЗӢ

Нишотбахши зиндагӣ

«Бекорӣ вабои тан аст», - мегӯянд. Чун бекорӣ дард меоварад, пас, ҳар лаҳзаву ҳар соат мебояд омӯхту хунареро аз худ кард. Хунар нишондиҳандаи бузургиву тавоноии кас аст. Хунар муҳитро зебову хунармандро воломақом мегардонад. Хунар ганҷинаи пурзар ва хунарманд заргари бузург ва бо офаридаҳои ҷолибаш мафтунгари дили инсонҳост.

Саъдии бузургвор дар «Гулистон»-и худ моҳияти хунаромӯзиро чунин баҳо додааст: «Хунар давлати пояндаву чашмаи зоянда аст». Бале, баракати хунар боиси идомаи зиндагӣ ва ҳавасмандии инсон нисбат ба ҳаёт мебошад.

Дар зиндагӣ борҳо шохиди он мешавем, ки бархе аз ҷавонон илму хунаромӯзӣ ва аз худ намудани касбро зарур напиндошта, ба корҳои беҳуда машғул мешаванд ва даст ба кирдорҳои ношоиста мезананд. Дар ҷомеаи имрӯзаи мо иддае аз ҷавонон ба оваргадӣ ва бемасъулиятӣ роҳ дода, оқибат дар бунбасти шадиди зиндагӣ дармемонанд. Билохира, ба гирдобӣ ҳодисот рӯ ба рӯ гардида, барои падару модари худ мушқилихо эҷод менамоянд. Дар замони муосир барои интиҳоби касбу хунар тамоми шароит барои ҷавонон вучуд дорад. Ҳамчунин, дар ҷумҳурӣ талабот ба касбу кори гуногун, ки барои пешрафти ҷумҳурии соҳибистиклоламон мусоидат кунанд, зиёд аст. Вазифаи ҳар як падару модар аз он иборат аст, ки барои интиҳоби касбу хунари фарзандаш роҳнамоӣ карда, ба ӯ маслиҳату машварат диҳад. Бисёр ҳолатҳоеро мо мушоҳида менамоем, ки худӣ падару модарон боиси рӯҳафтодагӣ ва дилшикастагии ҷавонон мегарданд. Ин боиси бекасбу хунар мондани ҷавондӯхтарон ва баъзан ҷавонписарон мешавад. Ҷавонон, пеш аз ҳама, дар назди худ бояд мақсад гузоранд, ки ҳам барои давлат ва ҳам барои халқи худ хизмат кунанд. Ҳар қадар метавонанд,

аз илмҳои замон бархӯрдор шаванд, чунки мутахассиси хуб шудан яке аз роҳҳои тараққиёти ҷомеаи кишвар ба шумор меравад.

Бузургони мо дар васфи хунар суҳанони пурҳикмат бисёр гуфтаанд. Аз ҷумла, Сайиди Насафӣ ба табақаҳои хунарманди ҷамъият таваҷҷуҳи махсус дошт. Онҳоро дар ашъори лирикаиш (ғазалиёту китъаҳо), дар «Шахрошӯб» ва инчунин, дар ашъори ба хунармандон бахшидааш васф кардааст. Дилбастагии шоир ба ин тоифаи мардум шояд аз он ҷиҳат бошад, ки худ аз аҳли хунар буд. Сайидо дар ашъори ба хунармандон бахшидааш намоёндагони ҳашт навъи хунарро васф кардааст, аз ҷумла, баққол, шустагар, нонво, наққош, наҷҷор, таштгар ва қассоб. Чунончи, манзумаи «Дар тавсифи

наҷҷор» - и Сайидо чунин оғоз меёбад: *Бутӣ наҷҷори ман сарвест якто, Зи сар то пой пайванд аз тамошо. Санавбар истода бар дуконаи, Тарошад хеиро аз бандгонаи.*

Ба ҳамин тариқ, дар манзумаҳои дигари ба хунарварону соҳибпешагон бахшидаи Миробид Сайиди Насафӣ касбҳо, пешаҳо, хунарҳо ва соҳибони онҳо бо ҳислату рафтор, гуфтору кирдор, хунари эшон ва назокати қору ғаболияти онҳо ба тасвир гирифта шудааст. Масалан, назокати пешаи наққоширо («Дар таърифи Хоча Шафеъи наққош»), ки боиси зебу зинаат ва ороиши ҳар як макон мегардад, чунин ба тасвир қашидааст:

*Гузорад пой бар ҳар остона,
Кунад он хонаро оинахона,
Ба килки худ намесозад ситамро,
Кунад ангишти ӯ кори қаламро.*

Умуман, ашъори ба хунармандон бахшидаи Сайидо дар тавсифу ситоиши хунар ва таъкиди аҳамияти онҳо сухани баланду дилписанданд ва дар дили хонандагон шавқу ҳаваси хунарманд буданро тақвият мебахшанд.

Наргис НОРОВА,
муаллими калони коллеҷи
омӯзгории шаҳри Турсунзода

► ОЗМУН

«Донишҷӯи навоар»

Дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон миёни магистрантон, донишҷӯён, аспирантон ва хонандагони литсейи донишгоҳ озмуни «Донишҷӯи навоар – 2020» ҷамъбаст гардид ва ғолибон бо диплом, мукофотпулӣ қадрдонӣ шуданд. Ҳамин тариқ, дар ҷамъбасти донишҷӯи курси 3-юми факултаи химия Абдуҳалим Шукуров сазовори ҷойи аввал (дипломи дараҷаи I ва 2000 сомонӣ), донишҷӯи курси 3-юми факултаи механикаю математика Зиёвуддини Маҳмадалӣ соҳиби ҷойи дуюм (дипломи дараҷаи II ва 1500 сомонӣ) ва магистрантони факултаи фалсафа Алишер Гардоншоева ва Адиба Нурматова сазовори ҷойи сеюм (дипломи дараҷаи III ва 1000 сомонӣ) гардиданд.

Ҳамчунин, ба як гурӯҳ донишҷӯён ифтихорномаҳои донишгоҳ тақдим карда шуд.

► МУЛОҲИЗА

Аз он рӯзе, ки миллати тоҷик пас аз муноқишаҳои мусаллаҳонаву даргириҳои хунин ба ҳам омад ва созиш кард, 24 сол сипарӣ гардид. Бо баракати Истиқлол ва Ваҳдати миллӣ мардуми шарифи Тоҷикистон кишварро ободу зебо гардонда, ба айёми нек расиданд. Ба ёд овардани он рӯзҳои шум барои мани пир, ки он

саввуроти комил пайдо намудаву онҳоро ҳифз карда тавонанд. Дар ҳақиқат, он замон рӯзгори сиёҳу нангине бар сари мардуми омада буд. Тарсу ваҳшат вучуди касро ба ларза медаровард. Таҷрибаи рӯзгор нишон медиҳад, ки хонавода бехтарин муҳити баҳамой буда, талқини он вазифаи ҳар яки мост. Агар ваҳдатро дар хонавода,

Имрӯз синну солам ба ҷое расидааст, хунари ба интернет даромадану истифода бурдан аз онро надорам, аммо мешунавам, ки дар ин майдон бо беҳудагӯиҳо баъзе носипосон меҳоканд ба ҳамдилии мардуми мо ҳалал ворид кунанд. Ин қабил нокасон ҳатто аз ҳамин вабои ҳамагир (Ковид-19), ки сайёраро ба ларза даро-

Ваҳдат - саодати миллат

вакт омӯзгор будам, бисёр дарднок аст. Он замон ҳеҷ кас ором набуд, шунидани ҳодисоти минтақаҳои даргир хурду калонро ноором мегардонд.

Имрӯзҳо, ки дар фазои амну осоиштаи кишвари ҷоноҷонам зиндагӣ мекунам, ба фарзандону ҷавонон, набераву абаҷоҳам аз аҳамияти бузурги таърихии Ваҳдат мегӯям, барояшон мисолҳо меорам, то дар бораи неъматҳои даврони нав та-

дар маҳалла ва дар ҷомеа ташкил ва ҳифз карда тавонем, моро дигарбора касе шикаст дода наметавонад. Модомки чунин аст, фарҳанги сулҳпарварии давлатро, ки бо иқдоми Сарвари кишвар шуҳрат ёфтааст, бояд дар зехни ҳар кӯдаку ҳар ҷавон барҷову устувор гардонем. Ҷавонон бояд донанд, ки Ваҳдати миллӣ, сари як дастархон ҷамъ омадан ва оштии қардан ба осонӣ ба даст наомадааст...

варда, ҳамарӯза одамонро ба коми худ фуру мебарад, ғаразнок истифода мебаранд. Бовар қардан ба ҳарфҳои ашхоси ба ном “ғамҳор”-и миллату Ватан, ки аз дур воҳима мекунанд, тамоман дурӯст нест. Онҳо бояд хуб фаҳманд, ки мардуми моро дигар касе фиреб карда наметавонад.

Талбақ КАМОЛОВ,
собиқадори маориф
аз шаҳри Роғун

► БА ОЗМУНИ «ҶОМӢИ ВАТАН БУДАН ШАРАФ АСТ»

Хизмат дар Артиши миллӣ ифтихор аст

Аввалин қисмҳои Артиши миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси ба амал тадбиқ намудани қарорҳои Иҷлосияи тақдирсози миллат-Иҷлосияи ХУҶ ШО ҚТ ташкил шуда, барои мустаҳкам намудани соҳти давлат ва давлатдорӣ, таъмини муҳофизати ҳаёти бунёдкоронаю созандагии меҳнаткашонӣ кишвар Артиши миллӣ саҳми беандоза мегузорад.

Бо Қарори Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон

ҳамчун кишвари пешбарандаи сулҳҷӯнаву созанда эътироф гардида, эътибор пайдо кардааст. Ба шарофати сиёсати “дарҳои кушода”, ки ҷавҳари равобити байналмилалӣи Тоҷикистонро ташкил медиҳад, рушди тавсеаи ҳамкориҳои минтақавӣ ва таҳкими амнияту субот дар минтақаи Осиёи Марказӣ яке аз рушҳои бунёдии сиёсати хориҷии давлати моро ташкил медиҳад. Тоҷикистон кӯшишҳои ҳукумати Афғонистонро ҷиҳати дарёфти роҳҳои сулҳомези ба эътидол овардани вазъи сиёсӣ низомӣ ва таъмини рушди устувори иҷтимоиву иқтисодии он ҳамаҷониба пуштибонӣ мекунад.

Дар солҳои истиқлолият дар таркиби Артиши миллӣ қисмҳои пиёдагард, сарҳадӣ, артилерӣ, ҳавоӣ - ҳарбӣ ва ғайраҳо ташкил карда шуда, бо яроку воситаҳои ҳарбии замонавӣ таъмин карда шудааст, ки дар он мутахассисони касбӣ фаъолият мебаранд, дар солҳои истиқлолият дар таркиби Артиши миллӣ қисмҳои пиёдагард, сарҳадӣ, артилерӣ, ҳавоӣ - ҳарбӣ ва ғайраҳо ташкил карда шуда, бо яроку воситаҳои ҳарбии замонавӣ таъмин карда шудааст, ки дар он мутахассисони касбӣ фаъолият мебаранд,

аз ҷиҳати мазмун ва моҳият бо талаботи стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгар мебошад. Артиши миллии Тоҷикистон артиши сулҳпарвар мебошад. ҚТ робитаҳои муассиру самарабахш ва созандаи худро бо созмонҳои байналмилалӣи минтақавӣ, шарикони рушд ва ниҳодҳои бонуфузи молиявӣ ҳамкориҳои судманд дорад. Дар асоси пешниҳоди Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон роҳбарони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои гуногуни низомӣ вазифадор карда мешаванд, ки риояи низомӣ ҳарбӣ, низомии тарбия ва ҷобачогузории кадрҳо, идоракунии ҷузъу томҳои ҳарбӣ, огоҳсозӣ ва робитаи байниҳамдигариро доир ба вазъи фаврӣ пайваستا тақмил дода, ба масъалаи ҳифзи амнияти инфрасохтори низомӣ ба таври ҷиддӣ муносибат намоёнд. Хизмат қардан дар Артиши миллӣ вазифаи муқаддаси ҳар як фарзанди фарзонаи мамлакатамон мебошад.

Сафар ЭРКАЕВ,
дотсенти ДДХ ба номи
академик Б. Ғафуров

Дар Боғи Ирами шаҳри Душанбе фестивали ҳӯроқҳои миллии давлатҳои аъзои СҶШ доир гардид.

КОМЁБӢ

Ҳар кӣ кӯшиш мекунад, ёбад зафар

Бо анҷоми соли таҳсил ба ҳукми анъана кормандони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ фаъолияти худро дар ин марҳила чамъбаст намуда, дар ҳамоиши махсуси аҳли муассиса мавриди муҳокимаю хулосабарорӣ қарор медиҳанд ва дар ин замина фаъолиятҳои барои минбаъд тақмили вусъат мебахшанд. Рӯҳияи ин ҳамоиш вобаста аз он аст, ки дар давоми соли таҳсил муассисаи таълимӣ ба чӣ қадар соиистае ноил гардидааст.

Ислом ҳамоиши чамъбасти омӯзгорони мактаби рақами 8-и ноҳияи Исмоили Сомони шаҳри Душанбе, ки моҳи июн баргузор гашт, саршор аз рӯҳияи шодмонӣ қаноатманд буд. Албатта, ба қавли маъруф, ҳар кучо кор хаст, камбудӣ мешавад, вале чун қомеъи нисбатан афзун шуд ё ғолибияти барҷастае ба даст омад, ҳама камбудҳои ҷузъиро ҷуброн мекунад. «Оқилон аз пайи нуқот нараванд», - гуфтанд.

Барои аҳли таълимгоҳи мазкур соли таҳсили 2020-2021 хеле бобарору пурхаводис буди қомеъҳои бор овард ва барҷастатарин руҳдод иштироки фаъолонаи хонандагон дар даври ҷумҳуриявӣ олимпиадаи мактабӣ гардид...

Чанде пеш дар ҷои «Суруш»-и шаҳри Душанбе ба ифтихори чамъбасти даври ҷумҳуриявӣ олимпиадаи мактабӣ кишвар бо ибтиқори Маркази дарёфт ва рушди истеъдодҳои Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон чамъомад баргузор гашт, ки дар он аҳли маориф аз манотиқи гуногуни кишвар иштирок доштанд. Муовини аввали вазири маориф ва илми ҷумҳурӣ М.Саломӣ дар ин чамъомад ба таври муфассал суханронӣ намуда, аз ҷумла, зикр кард, ки сол то сол теъдоди доғалабони олимпиада меафзояд ва ин хеле нишотовар аст. Хуб эҳсос мешавад, ки аксари шогирдонӣ мо ба олимпиада бо омодагии қомил меоянд ва баҳри ҷириҷи талош мебаранд. Маълум, ки дар ҳама гуна сабақ бехтаринҳо ғолиб меоянд ва соҳибмукофот мегарданд, вале худ иштироки ҳар як хонанда дар олимпиада як навъ нишон додани фаъолиятмандию дорони сатҳи муайяни донишҳо будани аст.

Вазорати маориф ва илм ҳамеша ба дастгирии истеъдодҳо ва мусоидат ба рушди онҳо омода аст ва ҷои баҳс нест, ки яке аз василаҳои муътамади қашфи истеъдодҳои олимпиадаҳои мактабӣ мебошад. М.Саломӣ ғолибони олимпиадаи имсолро табрик гуфта, ба гурӯҳи хонан-

дагони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 8-и шаҳри Душанбе, ки аз ҳама бештар ҷойҳои ифтихоришро ишғол намуда, мактабашонро дар чамъбаст байни тамоми таълимгоҳҳои мамлакат ба ҷойи аввал бароварданд, арзи сипос намуд, офарин хонд. 14 нафар хонандаи ин муассисаи таълимӣ, дар маҷмӯъ, 5 ҷойи аввал, 4 ҷойи дуюм ва 5 ҷойи сеюмро аз ҷанҳои забон ва адабиёти тоҷик, забони давлатӣ, забони русӣ, забони англисӣ, математика, информатика ва ҳуқуқ ишғол намуда, аз доғалабони дигар хеле пеш гузаштанд.

Ба муносибати ин ҷириҷи барҷаста мо ба директори мактаби рақами 8-и шаҳри Душанбе, соҳибқадри маориф Азизбек Боронов бо якҷанд савол муроҷиат намудем.

- Устоди арҷманд, шуморо ба муносибати дар даври ҷумҳуриявӣ олимпиадаи мактабӣ сазовори ҷойи аввал гардидани дастаи шогирдонӣ таълимгоҳатон, ки воқеан ҳама қомеъи ҷамъиру сунуданист, табрик мекуем. Агар нӯшида набояд, мегуфтед, ки қадом омилҳо ба ин ҷириҷи хонандагон мусоидат карданд.

- Барои табрику таҳният ташаккур. Бояд ошкоро бигӯям, ки қомеъи мо ҳеҷ асроре надорад, ҳамааш хеле одист; тақмили сатҳи сифати таълиму тарбия, ҳар ҷӣ бештар иштиқоманд қардани шогирдон ба омӯзиш, афзудани ҳисси масъулиятшиносии устодон ва қорбасти усулҳои фаъоли таълим. Аслан, дар ҳар як хонанда истеъдоди неҳон аст, онро бояд қашф кард, ба тақмили мусоидат ва дастгирии ҳавасманд бинмуд. Истеъдоди насли наврас бузургтарин дорони маънавии миллат аст ва аз ин ҷост, ки Пешвои миллат, Президентии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамеша мо – аҳли маорифро даъват менамоянд, ки нисбат ба истеъдодҳои ҷавон ғамхор бошему барои рушди онҳо ҷидду ҷаҳд намоём. «Ояндаи миллат, пешрафти кишвар ва шуқуфои бештари ҳаёти мардум ба истеъдодҳои ҷавон вобастагии

қавӣ дорад», - таъкид намудаанд Сарвари кишвар. Имрӯз вақти он расида, ки дар Ватани азиямон сатҳи таълиму тарбия ба меъёрҳои ҷаҳонӣ ҳар ҷӣ бештар мувофиқ қарда шавад, дар он сурат доираи хонандагонӣ истеъдодманд ва пурмутолиау хушрафтор ба маротиб меафзояд. Албатта, дар ҳама қор марҳилаи омодагӣ нақши бориз дорад, зеро аҳли хирад гуфтаанд:

*То нақунӣ ҷои қадим устувор,
Пой манех дар талаби ҳеч қор.*

Барои ширкат дар олимпиадаи хонандагон низ марҳилаи омодагӣ маъкеи муҳим дорад. Ба мушоҳида мерасад, ки на дар ҳамаи таълимгоҳҳо даври

нахустини олимпиадаи фаннии мактабӣ ба таври ҷиддӣ баргузор мешавад. Ҳатто дар баъзе муассисаҳои таълимӣ аслан даври аввалро баргузор накарда, барои иштирок ба даври дуюм (ноҳиявӣ, шаҳрӣ) рӯйхати чанд хонандаи фаъолро пешниҳод менамоянд, ки ин саҳт нораваст. Дар даври аввали (мактабӣ) олимпиадаи мактабӣ, ки дар таълимгоҳи мо аз 12 то 21 сентябри соли 2020 идома ёфт, беш аз 700 нафар доғалаб аз синфҳои 5-8 ва 9-11 ширкат варзиданд. Ин даври назорати фароғи роҳбарияти муассисаи таълимӣ бо ҷалби омӯзгорони варзидаву соҳибқадор ва серталаб қараён ёфт. Дар натиҷа 159 нафар хонандаи фаъолу хушҳеҷ ба қомеъи шарафӣ гардиданд ва ба даври дуюми (ноҳиявӣ) олимпиада роҳат гирифтанд. Як даври муайян ин хонандагон бо роҳбарии дастгирии омӯзгорони худ ба даври дуюм, омода гаштанд; омӯзишашонро вусъат бахшиданд, дар дарсҳои илова иштирок қарданд, адабиёти соҳавӣ мутолиа намуданд, байни ҳам ҳамарӯза маҳфили ғайрирасмӣ саволу ҷавоб оро-стаанд...

Ба даври шаҳрӣ 52 нафар шогирди таълимгоҳи мо роҳ ёфтанд ва қисми зиёди ин ҳаёт дар ин даври низ ба қомеъи расида, ҳуқуқи ширкат дар даври ҷумҳуриявиро пайдо қарданд.

Ҳамаи хонандагонӣ мо, ки дар даври олимпиада соҳиб қомеъҳои гаштанд, бо ифтихорнома ва ҷоизаҳои махсус мукофотонида шуданд. Ҳамчунин, омӯзгороне, ки шогирдонашон дар олимпиада фаъолу ҷириҷ буданд, соҳиб мукофотҳо гардиданд. Мо ба ҳамаи волидоне, ки фарзандонашон дар олимпиада ба ҷидду ҷаҳд ширкат варзиданду ҷойҳои шоистаро ишғол қарданд, сипоснома супоридем.

- Ба фаъолияти хонандагон, ҳавасмандии бештари онҳо ба таҳсил дар таълимгоҳи боз қадом табдириқ метавонанд ба таври амик тасвиргузор бошанд?

- Мактаб меҳвари таълиму тарбия аст, вале аслан, дар ин қор ҳама – аҳли ҷомеа масъулиятманданд. Аз ин ҷост, ки дар кишварамон Қонун «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» қабул шудаасту дар тақмили фаъолияти муассисаҳои таълимӣ нақши барҷаста мегузорад. Яъне дар самармандии таълиму тарбияи насли наврас ҳамқорӣ мактаб бо волидон аз муҳимтарин омилҳои расидан ба қомеъи ҳаст. Дар ин самт, аз ҷумла, ҳамоишҳои машваратиро бо волидон на барои расмӣ аз ҳисобот баргузор бояд қард, онҳо бояд хеле ҷиддӣ бо даҳолат ба умдатарин масоили таълиму тарбия, ҳамчунин, дар заминаи далелҳои муътамад қараён ёбанд. Маълум, ки дарс муҳимтарин василаи омӯзиши хонандагон аст ва аз ин рӯ, мо ҳамарӯза аз дарсҳои омӯзгорон, сатҳи сифат, мазмуну мундариҷаи онҳо оғайи дармеёбем ва дар заминаи машварату ҳамқорӣ, табодули

таҷриба, омӯзишу муҳокимаи навғонҳои илми педагогика мекушем, ки барои пурсамар будани ҳар як дарси омӯзгорон ҳиссагузор бошем. Қорабиниҳои беруназсинфиро беруназмактабӣ замима ба дарсҳои онҳоро мукамалтар мекунам. Дар давоми соли таҳсили гузашта дар мактаби мо қариб ҳар рӯз як-ду қорабини иловагии таълимию тарбиявӣ баргузор қарда мешуд. Вобаста ба ин, метавон аз таҷлили санадҳои таърихӣ, ҷашнҳои миллӣ, озмунҳои гуногун (аз ҷумла, озмунҳои расмӣ бехтарин дар мавзӯи «Тоҷикистон аз нигоҳи қудакон», озмунҳои китобхонҳои ҷавон «Классики зинда», озмунҳои иншоҳои озод дар мавзӯҳои ифтихори миллӣ ва ватандӯстӣ), воҳуви мулоқотҳо, саҳатҳо ба мавзӯҳои таърихӣ фарҳангӣ ёдовар шуд. Чанд воҳурии хеле хотирмону муассир низ доштем дар давоми соли таҳсил (ҷунончи, воҳурии хатмқунандагони таълимгоҳ бо намоёндагони Маркази миллии тестии назди Президентии Ҷумҳурии Тоҷикистон, воҳурии бо ҳуҷе аз адабони номвари кишвар, воҳурии бо намоёндагони Маркази дарёфт ва рушди истеъдодҳо...).

Дар назар бояд дошт, ки ҳар як қорабини мактабӣ дар мафқураи шогирдон, дар рушди маънавии онҳо ва дар қараёни таҳсилшон бетаъсир нахоҳад монд.

- Дар соли нави таҳсил, ки тадорукот вобаста ба он шурӯ ёфтааст, ҷӣ ҳадафҳои аҳли таълимгоҳи шумо пайғирӣ хоҳанд қард?

- Ҳадафи асосии ҳар як муассисаи таълимӣ мунтазам боло бурдани сатҳи таълиму тарбия аст. Мо низ дар соли нави таҳсил, пеш аз ҳама, бо ҳамаи ҳадаф ҷидду ҷаҳд хоҳем қард. Бисёр меҳохем, ки дар олимпиадаи мактабӣ, ки бонфузтарин сабақи дониш барои насли наврас аст, пешсафиро аз даст надиҳем. Ҳамчунин, таманнои онро дорем, ки шогирдонамон дар озмунҳои «Фуруғи субҳи доноӣ китоб аст» ва «Тоҷикистон – Ватани азияи мо» ба дарёфти ҷойҳои ифтихорӣ мушарраф гарданд. Албатта, таҷлили сазовори ҷашни 30-солагии Истиқлоли давлатии Тоҷикистон дар оғози соли нави таҳсил аз муҳимтарин руҳдодҳо дар таълимгоҳамон хоҳанд буд.

**Нигориши
Абдурауф МУРОДИ,
«Омӯзгор»**

ТОЗАНАШР

Бо саъю эҳтимоми рӯзноманигор Б.Сипехри Қароматуллох китоби нависандаи номвари ҷидасти афғон Раҳнаварди Зарёб тахти унвони «Гулнор ва оина» аз ҷои баромад, ки романи ҳамном ва як силсила хикойти ҷолибу баландгоии адабӣ дар бар гирифтааст. Бояд зикр қард, ки Раҳнаварди Зарёб ба хонандаи тоҷик то ҷое шинос буда, иддае аз хикоятҳои дар саҳифаҳои наҳрияҳои ҷумҳурий, аз ҷумла, ҳафтаномаи «Адабиёт ва санъат» ва маҷаллаи «Садои Шарқ» рӯйи ҷопро дидаанд. Дар китоби «Гулнор ва оина» осори нисбатан қомили нависанда ҷой дода шудааст, ки тасвири зиндагии воқеии мардуми афғон, азобу ранҷҳои қашиди бенавоён, инъикоси сар-

Раҳоварди Раҳнавард

навишти мураккабу фоҷиомез ва талхи эшонро фаро мегирад. Дар сарсухани китоб, ки ба қалами нависандаи шинохтани Афғонистон, шогирди содиқи Раҳнаварди Зарёб Раззоки Маъмун тааллуқ дораду «Сардори қалам дар оинаи растохез хо-бид» унвонгузори шудааст, ҷанбаҳои фалсафӣ ахлоқӣ ва воқеънигорӣ осори ӯ ба таври амиқ ҳамаҷониба шарҳу тавзеҳ ёфтааст.

Ба таъкиди ин нависанда, фаъолияти адабии Раҳнаварди Зарёб аз талошу муборизаҳои сиёсии ӯ ҷудо набуда, манзараҳои зиндагии тоқатфарсон мар-

дум дар хикояву романҳои таҷассуми худро ёфтаанд. Дар хусуси романи «Гулнор ва оина» ҷунин андешаронӣ мекунад:

«Достонгӯи «Гулнор ва оина» бо фазои рӯйдодҳо, дуди ҷарс, Рубоба, ҷири дарвеш, қиморбозҳо ва раққосааш, бештар бародари «афғонӣ»-и ровии «Бӯфи кӯр» ба шумор меравад бо лақота, дуди тарёк, риҷола, пирамарди хинзирпин-зираш ва... бо сарнавишти дар зоҳир мушобеху номушобех, ҳамранги дилангезтарини ҷумалоти шустаруфта, тавсифҳо, истиораҳо ва бофтҳои афсунгари вожаҳо. Марғи ҳисси ҷоду, ранҷи лаззати ғиноманд

ва сукуте таҳнишинишуда дар фарёду фарёди фуруҳишта дар сукут, қанори ҳам роҳ меравад ва ҳатто бо ҳам мемиранд». Дар китоби мазкур, инчунин, 21 хикояи нависанда гирд оварда шудааст, ки дар солҳои гуногун таълиф гардидаанд.

Хикояҳои пурмуҳтавои «Морҳои зерин дарахти санҷид», «Тилло», «Пиразан ва сағаш», «Сафар», «Шабгард», «Донишманд ва сағи ҳамсои», «Сурмаи ҷашми ситораҳо», «Духтари ҳамсои мо» ва ғайра аз ҳамаи қабил ба ҳисоб меравад.

Масъули ҷои китоб рӯзноманигор Фаҳриддини Холбек, мушовир Фаҳим Қӯҳдоманӣ буда, он бо теъдоди 1000 нусха дар наҳриёти «Графика Принт» ба таъби расидааст.

**Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»**

Дар остонаи ҷашни миллӣ дар Тоҷикистон рамзи «Истиқлол ва Озодӣ» мавриди баҳрабардори қарор мегирад.

ЗАБОНҲОИ ХОРИҶӢ

Дарачаи лугатдонии хуб ба мо имконият медиҳад, ки чор унсури асосӣ: гӯш кардан, гап задан, хондан ва навиштанро бо маром иҷро кунем.

Дар омӯзиши тамоми забонҳо дараҷаи лугатдонии фаъол (актив) ва нофаъол (пассив)-ро аз ҳам фарқ мекунанд.

- Ба лугатҳои фаъол (актив) гурӯҳи калимаҳое дохил мешаванд, ки мо онҳоро ҳамагӯна дар нутқи шифоҳӣ ва дар вақти навишт истифода мебарем.

- Ба гурӯҳи калимаҳои нофаъол (пассив) бошад, ҳамаи калимаҳое дохил мешаванд, ки мо онҳоро меҳонем, гӯш мекунем, аммо дар вақти гуфтугӯ ва навишт истифода намебарем. Одатан, гурӯҳи лугатҳои нофаъол нисбат ба гурӯҳи лугатҳои фаъол бисёртаранд.

Ҳамаи лугатҳои фаъол ва ҳам лугатҳои нофаъол ба мову шумо хеле заруранд, аммо вақте нишондиҳандаи лугатҳои

Лугат ва забонумӯзӣ

фаъол нисбат ба лугатҳои нофаъол ҳадди ақал 1% (фоиз) зиёд бошад, ин ба пешравӣ ва аз бою ганӣ гардида истодани базаи лугавии мову шумо шаҳодат медиҳад. Аз рӯи нишондодҳои омӯри маълум шудааст, ки ҳамагӯна мо зиёда аз 2000 калимаи (лугатҳои) нофаъол (пассив) ва 1000 калимаи (лугатҳои) фаъол (актив)-ро истифода мебарем.

Се гурӯҳи махсуси лугатҳои фаъолро аз ҳам фарқ мекунанд: 1. Лугатҳои маъмул (серистеъмол) – ба ин гурӯҳи лугатҳо калимаҳое дохил мешаванд, ки мо онҳоро дар рӯзгори ҳамагӯна истифода мебарем, онҳо хеле сода буда як мафҳумро ифода мекунанд. Ба мисли „навиштан“, „об“, „ранг“ ва ғ. 2. Лугатҳои омӯзишӣ (маъмулӣ, якҷанмаъногӣ) – ба ин гурӯҳи калимаҳое дохил мешаванд, ки сермаъно ҳастанд ва дар якҷан соҳа истифода мешаванду дорои якҷан муродиф (синоним) мебошанд. Аз нафаре, ки ин гурӯҳи калимаҳоро истифода мебаранд, талаб карда мешавад, ки маънии асосии калимаро ба шунавандааш возеҳ фаҳмонад. Мисол: равшан, пурнур, тобон, мунаввар, ҷилддор (ҳамаи ин калимаҳо ба ҳам муродиф (синоним) ҳастанд, аммо ҳар як ҷои гуфт ва истифодаи худро доранд). 3. Лугатҳои истилоҳӣ – ба ин гурӯҳи калимаҳое дохил карда мешаванд, ки серистеъмол ҳастанд, якҷан маънӣ доранд ва мафҳуми зиёдро ифода мекунанд. Ин гурӯҳи калимаҳо, асосан, дар китобҳо (хоҳ дарсӣ ва хоҳ бадеиву илмӣ) истифода мешаванд. Аз қабилӣ: дар забони тоҷикӣ – исм, сифат, феъл ва ғ. дар математика – зарб, муодила, масъала ва ғ. Намунаи дараҷаи лугатдонии (бояд донанд) кӯдакон дар синну солҳои гуногун аз рӯи ҷадвали тадқиқотчи маъруф Г.Д. Уятхерст:

Синну соли кӯдак (сол)	Намунаи лугатдонӣ (ҳадди ақал)
1	5-9 калима
1,5	20-40 калима
2	50-200 калима
3	800-1000 калима
3,5	1100 калима
4	1600-1900 калима
5	1900-2200 калима
6-7	3500 калима
7-10	аз 5000 то 10000 калима

Ин ҷадвалро дар тамоми соҳаи забоншиносӣ (дар омӯзиши ҳамаи забонҳо) истифода бурдан мумкин аст. Барои мисол, вақте волидайн дар муҳити оила ба фарзанди худ дар 6-7 солагӣ 100-200 - то калимаи забони модариашро гуфта, онро истифода баранд ва вақте ҳадди ақал 80- 100 адад калимаи дигар забон (аз қабилӣ русӣ, англисӣ ва ғ.)-ро дар давоми ин муошират ба фарзанди худ омӯзонанд, фарзанди онҳо дар оянда на танҳо донандаи як забон, балки ҳамчун донандаи якҷан забон ба воя мерасад. Албатта вақте суҳан дар бораи базаи лугавӣ (дараҷаи лугатдонӣ, забонумӯзӣ) меравад, як ҷизро бояд қайд кард, ки лугат танҳо калимаро ба забони дигар тарҷума кардан набуда, балки ҳар як калимае, ки якҷан мафҳумро ифода мекунад дорои якҷан муродиф (синоним) ва омим аст, ба ҳисоб меравад.

Лугатомӯзӣ (лексикон) нозуқиҳои зиёде дорад ва тарзи дурусти истифодаи онҳо дар раванди таълим натиҷаи назаррас ва дилхоҳ хоҳад дод.

Умедбахт ҲОҶИБЕКОВ,
омӯзгори забони англисӣ
мактаби №19-и ноҳияи Зафаробод

СИНҶҲОИ ИБТИДОӢ

Аёният дар дарси математика

Олими бузург Я. А. Каменский ҳамчун асосгузори омилӣ аёниятнокии онро дар асари мондагори худ - «Қоидаи тиллоии дидактика» чунин шарҳ додааст: «Аҳамият надодан ва ё вайрон кардани қоидаи тиллоии дидактика ба инкишофи тафаккури хонандагон монеъ шуда, таълимро бо формализм ва схоластика оварда мерасонад».

Равоншиносон муайян кардаанд, қобилияти қабулкунии ҷашми инсон (биниш) назар ба гӯши ӯ (шунавоӣ) 100 маротиба бештар аст. Ба ҳамин хотир, омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар вақти дарсу машғулиятҳо аз воситаҳои аёниӣ васеъ истифода мебаранд. Бояд таъкид кард, ки онҳо бояд мутобик ба талабот ва хусусиятҳои синнусолии хонандагони хурдсол омода шаванд. Дар синфҳои ибтидоӣ барои омӯзиши фанни математика чанд намуди воситаҳои аёниӣ: расму тасвирҳо, диофилмҳо, диопазитивҳо, асбобҳои ҳисобкунӣ, ҷадвалҳои таълимиӣ ва ғайра истифода бурда мешаванд, ки ҳамаашон ба хонандагон шиносанд.

Ҷадвалҳоро аз рӯи тарзи истифодабарияшон ба 4 гурӯҳ ҷудо мекунанд:

- а) Нишонаҳои муайян;
- б) Инструктивӣ;
- в) Машқдихӣ;
- г) Маълумотдихӣ.

Ба асбобҳои ҳисобкунӣ ҳисобкунак ва куттии математикӣ дохил мешаванд. Ҳисобкунакро дар вақти нумератсияи ададҳо

истифода мебаранд. Куттии математикӣ ба мисли кубик сохта мешавад. Асбобҳои ҷенкуниро дар раванди таълим ҳамчун воситаҳои ёридиҳанда дар вақти омӯзиши ҷенак истифода мебаранд.

Диопазитивҳо дар экран намоиш дода мешаванд. Онҳо дар

таркибӣ низ мешаванд. Воситаҳои аёниӣ таркибӣ назар ба воситаҳои аёниӣ ғайритаркибӣ афзалиятноканд, ҷунки хангоми истифода бурдани онҳо хонандагон дар бораи ҳар як адад тасаввуроти муайян ва амиқ ҳосил карда, муносибатҳои байни ададҳоро низ

пластинкаи шаффоф тасвир шудаанд. Диопазитивҳоро доир ба ҳар як бахши дарс ва мавзӯҳои математикӣ тайёр мекунанд.

Яке аз воситаҳои дигари аёниӣ диограмма мебошад. Диограммаҳо аз якҷан навъ иборатанд: хаттӣ, қаторӣ, лентай ва секторӣ. Дар синфҳои ибтидоӣ, асосан, диограммаҳои қаторӣ, лентай ва хаттӣ истифода мешаванд.

Воситаҳои аёниро хонандагон бо роҳбарии омӯзгор месозанд, ки ин хеле муфид аст. Хонандагон чунин воситаҳоро худашон омода карда, аз раванди сохтани он ҳаловат мебаранд ва ҳамзамон, дониши худро мукамал менамоянд.

Дар математика воситаҳои аёни

маълум мекунанд. Масалан, дар натиҷаи якҷан маротиба дар ҷут ҷудо кардани ададҳои даҳии якум дар шуури хонандагон образи ҳар як адад нақш мебаронад, ки ин барои хубтар аз худ кардани қатори ададҳо, муносибати байни ададҳо ва ҳатто, таркиби онҳо мадад мерасонад. Воситаҳои аёниро на барои ҳосил кардани натиҷаи ҳисоб, балки барои осон кардани тарзи иҷрои амалҳои истифода мебаранд. Агар асбоб ҷафат барои ҳосил кардани натиҷаи ҳисоб хизмат кунад, он гоҳ натиҷаи мусбат намедиҳад.

Фирӯза АБДУРАҲМОҶОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии мактаби №124-и ноҳияи Фирдавӣ

АЗ ТАҶРИБА

Мусиқӣ ва дарку эҳсоси зебоӣ

Дар сатҳи баланд баргузор намудани машғулиятҳо аз фанни суруд ва мусиқӣ, қабл аз ҳама, ба омӯзгори ин фан вобастагии зич дорад. Маҳз омӯзгори кӯшову талошманд, ки дорои дониши фаровону ҷаҳонбинии васеъ мебошад ва аз унсурҳои санъати мусиқӣ огоҳии комил дорад, метавонад дар қалби шогирдон меҳри санъати сарояндагиро бедор, ангезиш ва тақомул бахшад. Маъмулан, машғулияти суруд ва мусиқӣ ба тарзи навохтани соҳҳои мусиқӣ алоқаманд буда, садо (овоз)-и хушоянду баланд ва

ҷарангосии хонандагон маҳз ба соҳҳои миллии вобаста мебошад. Аз ин рӯ, дар машғулиятҳои суруд ва мусиқӣ таваҷҷуҳи омӯзгор нахуст ба соҳҳои мусикиро доништану навохтани хонандагон бояд равона карда шавад, зеро оҳанг, ки яке аз дигар унсурҳои санъати мусиқӣ мебошад, ба ҷиғунагии навохтан иртибот дорад. Яке аз вазифаҳои омӯзгорони фанни мазкур дарёфт ва тарбияи оҳангсозони оянда низ маҳсуб меёбад. Ба шогирдон дар хусуси офаридану интиҳоб ва созгор ба муҳтавою ғояи шеър ё суруд, бастани оҳанг ва бо қадом сози мусиқӣ иҷро намудани он

омӯзгор бояд маълумоти дақиқу муфасссал диҳад. Ҳамчунин, беҳ мебуд омӯзгор дар бораи бастакорони маъруфи тоҷик, оҳангҳои эҷоднамудаи онҳо ва ҳаёту фаъолиятҳои маълумот пешниҳод намояд. Ҷунонки маълум аст, мутахассисони соҳа оид ба таърихи пайдоиш, шаклу сохтор, услубҳои навозиш ва дигар ҷабҳаҳои соҳҳои миллии ҷандин рисолаи илмӣ – таҳқиқотӣ, мақолаҳои илмӣ ва қорҳои илмӣ – методиро ба анҷом расонидаанд. Дар асоси соҳаи иҷрокунандагӣ ва рушди соҳаи мусиқӣ ва мавқеи он дар ҳаёти ҷомеа, нигоҳи назариявӣ ташаққул ёфта, якҷан рисолаи илмӣ навишта шудаанд. Худи омӯзгор мувазаф аст, ки аз ин монографияю рисолаҳо огоҳии комил дошта бошад, дар бораи мусикинавозону мусикидонони гузаштаи тоҷик ба хонандагон маълумот пешниҳод намояд. Шиносой бо адвору нотаҳо барои хонандагон зарур буда, он заминааст ҷиҳати ҳосил кардани донишҳои аввалия оид ба сохтори мусиқӣ ва тарзу шеваҳои офаридани оҳанг. Дар баробари доништану аз худ кардани асбобҳои миллии мусиқӣ, ба хонандагон маълумот пешниҳод намудан дар бораи соҳҳои мусикии авропуӣ аз ҷониби омӯзгори фанни суруд ва мусиқӣ аҳамияти қалон дорад. Хонандагон бояд дар бораи созҳои, амсоли фортепиано, пианино, аргунун, қларнет, саксофон ва ғайра на танҳо маълумот пайдо кунанд, балки навохтани онҳоро низ ба тадриҷ омӯзанду аз худ кунанд. Дар дарсҳои суруд ва мусиқӣ ба тарзи сарондани суруд низ таваҷҷуҳи зиёд зоҳир бояд кард. Омӯзгор бар ин масъала нахуст ба лаҳну талаффуз ва қашишу давомнокии овози шогирдон эътибор дода, аз байни онҳо нафарони соҳиблаёқатро, ки шахсро ба ояндаи неки онҳо умедвор мекунанд, интиҳоб ва тарбия намояд.

Мирҷумъа ҲУСАЙНОВ,
омӯзгори ДҶТИБКСМ

► КИТОБИЁТ

Андар шинохти васоити навини иттилоотӣ

Дар замони муосир васоити техникиву технологӣ зиёд гардида, роҳҳои дастрасӣ ба иттилооту навгонӣ осон гардидааст. Имкони мазкур ҷаҳони бузургро ба як деҳқадаи кучак табдил додасту дар як воҳид метавон аз ҳаводиси гуногун, ки дар гушаву канори ҷаҳон ба вуқӯ мепаївандад, огаҳӣ ёфт.

Дар баробари ин, воситаҳои иртиботӣ низ рушд ёфта, бо пайдо гардидани Интернет, ки заминаи асосии ба вучуд омадани шабакаҳои иҷтимоӣ мебошад, иттилооту навигарӣ низ рангин гардида, ба таври дурусту амиқ дастрасии иттилоот ва онро маърифат намудан аз масъалаҳои махсуб меёбад, ки аз аҳли ҷомеа масъулияти зиёдро тақозо мекунад. Зеро иттилоот ба як неруи муассир ва таъсиргузори ҷомеа табдил ёфта, дар қараёни воқеаҳо нақши муассир дорад. Ба таъбири дигар, ҳар касе, ки иттилооти зиёд дар даст дорад, ҳамоно қадар нерумандтар аст ва мусаллам аст, ки ҷаҳонро иттилоот идора мекунад. Ин марҳала марҳалаи муҳими таърихӣ ба шумор рафта, наватарин иттилоот дар дасти инсоният қарор дорад ва иртиботи омма низ дар ин замина вусъати тоза пайдо кардааст. Ба андешаи муҳаққиқон, маърифати истифодаи васоити технологӣ (шабакаҳои гуногуни интернетӣ) меболяд мавриди пажӯҳиш ва омӯзиши амиқ қарор дода шавад, зеро мафҳумҳои нава, ки вобаста ба иртиботи омма ва ВАО-и муосир ба вучуд омадаанд, кишрҳои гуногуни ҷомеаро метавонанд ба гумроҳию бебандуборӣ мувҷеҳ созанд. Ин раванд масъулияти ҷиддиро талаб мекунад. Ба ҳамин мазмун китоби донишмандони тоҷик, доктори илмҳои филологӣ, профессор, академики Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Муҳаммадҷусуф Имомзода ва доктори илмҳои филологӣ, профессор Ҷамшед Саъдуллоев бо номи «Роҳнамои ҷомеаи иттилоотӣ» (Душанбе, 2021. – 80 с.) ба нашр расид, ки дар он тафсиру тавзеҳи мафҳуми иборҳои ҷомеаи иттилоотӣ, заминаҳои техникии ҷомеаи иттилоотӣ, ВАО-и муосир ва намунаҳои нави коммуникатсия, Интернет ва ҷомеаи шабакавӣ ва монанди инҳо мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтаанд.

Дар оғози китоб ба таври фишурда раванди таърихӣ пайдоиш ва рушди ҷомеаи иттилоотӣ бо таъба асарҳои илмӣ пажӯҳиши муҳаққиқони варзидаи хоричӣ баррасӣ гардидааст. Андешаи муаллифон бо далоили муътамад ва таҳлили васеъ қараён меёбад. Дар шеваи нигориши муҳаққиқон зина ба зина, ба таври сода ҳар мафҳум ва ибора тавзеҳ мешавад. Онҳо пайдо гардидани ибори «асри глобалии иттилоот»-ро ба охири асри XX марбут дониста, бо

омӯзиш ва таҳлили амиқ ҳар давраи таърихӣ рушди васоити технологиро рабабандӣ менамоянд, ки дар маърифат ва дарк намудани заминаҳои ба вучуд омадани ҷомеаи иттилоотӣ мусоидат менамояд. Муаллифон бо таъба пажӯҳиши Э. Тоффлер таъкид менамоянд, ки давраи иттилоотро мавсуф «мавҷи сеюм» дар таърихи тамаддун номидааст: давраи якум (аграрӣ) то асри XVIII идома ёфт ва баъдан бо пайдо шудани саноат давраи дуюм (саноатӣ) фаро расид. Солҳои 50-уми асри XX навбати давраи сеюм (баъди саноатӣ ё иттилоотӣ) фаро расид, ки дар он иттилоъ ба намуди асосии моли истеҳсоли табдил ёфт.

Инчунин, дар ин замина табдил ёфтани ҷомеа ба муҳити иттилоотӣ ба он таъсир расонда метавонад ва муҳаққиқон дар ин ҷода ба таҳқиқоти сотсиологӣ низ тавачҷӯх мекунанд ва ба таъкиди таҳлилгарони амрикоӣ, «дар ИМА гузариш ба ҷомеаи иттилоотӣ таҳминан дар солҳои 20-уми асри XXI анҷом меёбад. Замоне ки дар соҳаи истеҳсолоти моддӣ ҳамагӣ 17 фоизи аҳоли ба кор таъмин мегарданд ва фоизи боқимондаи аҳоли дар соҳаҳои хизматрасонии иттилоотӣ, маориф ва фароғат фаъолият хоҳанд кард».

Ҳамин тавр, дар китоб бо далоили арқом марҳалаҳои рушду таҳаввулоти ҷомеаи иттилоотӣ, заминаҳои зуҳуру густариши техникаи иртиботиву коммуникатсионӣ таъкид гардидааст. Барои мушаххас намудани тафсири мукаммали ҳар мафҳуми ибора аввал ба заминаҳои таърихӣ он тавачҷӯх мешавад ва сипас, рушду инкишоф ва таҳаввулоти мафҳуми истилоҳот бо далелҳои муътамади илмӣ нишон дода мешавад. Дар баҳши «Заминаҳои техникийи ҷомеаи иттилоотӣ» муаллифон нахуст доир ба масъалаи ба вучуд омадани аввалин дастгоҳи ҷопӣ ва дар шакли китоб эҷод гардидаи асарҳо андешаронӣ намуда, таъкид медоранд, ки «дар давраи палеолит (10-14 ҳазор сол пеш) пиктография (қадимтарин шакли хатти тасвирий барои ифодаи ҳодисаю падидаҳо, яъне пиктограммаҳо) пайдо шуда, сипас, дар Чини Қадим, Мисри Қадим ва шохигарии Шумер идеография (расмхое, ки ҷумлаю калимаҳои алоҳидаро тасвир мекарданд) паҳн гардид». Ҳамин тариқ, раванди таърихӣ тараққию густариши хату алифбо ва дастгоҳи ҷопиву компютер, воситаҳои ахбори омма

ва дигар василаҳои техникий аз ҷониби олимони мавриди баррасӣ қарор дода мешавад. Онҳо таъкид мекунанд, ки «мафҳуми иттилоотӣ омма ба шарофати ихтирои дастгоҳи ҷопӣ пайдо гашт, ба воситаи он на танҳо китобҳо, балки матбуоти даврӣ ҳам ҷоп мешуд».

Муҳимтарин вijaгии таҳлилу баррасии муҳаққиқон дар он зоҳир мегардад, ки масъала ва мавзӯро ҳар иртибот ба раванди тараққию рушди ҷомеаи иттилоотӣ Тоҷикистон ба риштаи таҳлил кашидаанд, ки басо ҷолибу омӯзанда мебошад. Масоили марбути мавзӯро воқеъбинонаву дақиқкорона муқоиса намуда, заминаҳои техникий ба вучуд омадани ҷомеаи иттилоотиро дар кишвар таҳлил намуда, ба таври зайл дар китоб зикр намудаанд: «Азбаски Тоҷикистон дар минтақаи қўхистон ҷойгир аст, дар даврони собиқ ИҶШС дорои инфрасохтори рушдёрфаи шабакаҳои технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ (ТИК) набуд... Бо назардошти ин, Тоҷикистон дар Осиёи Марказӣ аввалин кишваре буд, ки ҳадамоти 3G-ро дар соли 2006 ҷорӣ кард. Теъдоди корбарони Интернет дар Тоҷикистон то 1 октябри соли 2020 2 миллиону 984,5 ҳазор муштарӣ ва кормандони мобилӣ 6 миллиону 186,9 ҳазор нафарро ташкил додааст». Дар бораи васоити ахбори омма ва намудҳои нави коммуникатсионӣ низ дар китоби мазкур тавачҷӯх зоҳир шудааст. Имрӯз намунаҳои нави таъсиррасонӣ ба афкори омма тавассути иттилоот пайдо шуда, ки ба технологияи иттилоотии навин дахл дорад. Акнун имкони васеи расонидани иттилоот бо шаклҳои гуногун ба вучуд омадааст, ки ин мафҳумҳои нав низ дар китоб таҳлилу тафсир шудаанд. «Ба ВАО-и муосир ба маънои васеи он тамоми намудҳои мултимедиа дахл дорад. Аз тафсири ин мафҳум бармеояд, ки мултимедиа ташкили дубораи муҳитҳои гуногуни ҷисмӣ дар маҷмӯи ягонаи барномавӣю техникий буда, инсон бо ёрии он

бо ҷаҳон муошират мекунад, ба мисли: садо, матн, графикаҳои оморию динамикий, мултипликатсия (тасвири муҳаррик) ва навор. Бо пайдоиши воситаҳои мултимедиа ҳамгироии компютерӣ мазмуни оморӣ (матн, графика, расм) ва динамикий (аудио, видео, аниматсия) имкони таъкид намунаи муаллифони асар. Дар идома перомуни воситаҳои нави расонидани иттилоот, шаклҳои онро бо дастрасии иттилооте, ки имрӯз ҷомеаро фаро гирифтааст, тавзеҳ баҳшида, тадриҷан ҷойгузини намудҳои анъанавии ВАО гардидани васоити ҷадиди иттилоотиро зикр мекунанд. Шаклҳои нави иттилоот, ки дар он иттилоъдиҳанда дар навбати худ истеъмолкунандаи маълумот дар ин замина ба вучуд меорад, аз тарафи олимони зикр мешавад. Ин нукта дар «намунаи секунҷаи коммуникатсия» ифода ва тавсиф меёбад. Муҳаққиқон дар ин ҷода се функсияи иттилоърасониро тавзеҳ додаанд, ки:

1. Функсияи хештангарой (express): вазифаи муҳимтарин – муаррифии худ ва манфиатҳои худ дар шабака...

2. Функсияи робита (connect): робита ва муобилаи иттилоот бо дигар истифодабарандагон ва ҳамфикрон.

3. Функсияи иштирок (share): иштирок дар ташкили дастаҷамъонаи иттилоот ва истифодаи он.

Ҳар яке аз ин функсияҳо бо мисолҳои воқеӣ шарҳ дода шуда, вазифаи иттилоърасонии шабакавӣ ҳеле ҷолиб баён гардидааст. Ҷамчунин, пайдоиши Интернетро пешниҳоди хонанда намудаанд. Интернет аз сохторҳои номутамаркази шабакавӣ ба вучуд омадааст ва ҷун қараёни воситаҳои иттилоърасонӣ дар меҳвари иттилоотии коммуникатсионӣю технологияи замони муосир қарор дорад. Муаллифони дастур ҳар мафҳум ва ибораро бо шакли асл меоранд ва тавзеҳ мебахшанд. Ҷамчунин, эшон дар хусуси асосгузори Интернет, ширкатҳои тақвиятбахши он ва дигар масоили таърихи шабакавӣ маълумоти муфидро ба таври фарогир пешкаш кардаанд. Дар китоби «Роҳнамои ҷомеаи иттилоотӣ» зикр шудааст, ки «ҷомеаи шабакавӣ» моҳиятан дар тамоми муддати таърихи инсоният бештар демократӣ буда, аз принципҳои Юнони Қадим «демократияи иштироки бевосита» ибтидо мегирад, вале дар миқёси боз ҳам фарохтар (давлатӣ, минтақавӣ, глобалӣ).

Инчунин, ҷиҳатҳои манфии ҷомеаи иттилоотиро низ махсус таъкид карда, хотиррасон мекунанд, ки бо вусъат ёфтани он тадриҷан инсоният аз воқеият дур мегардад ва бештар аз рав-

занаи ҷазон маҷозӣ вобаста мегардад. Дар баробари ин, бо таъба пажӯҳишҳои охири сотсиологӣ дурномаи ҷомеаи иттилоотиро ба таври махсус баррасӣ менамоянд. Масалан, дар рисола таъкид гардидааст, ки «пажӯҳишгари Донишгоҳи Порстмут Мелвин Вонсон ҳисоб кардааст, ки вазни иттилоотии рақамӣ метавонад бо суръати ҳозираи афзоишаш то соли 2245 нисфи Замин шавад... Мувофиқи гуфтаи Вонсон, тақрибан 130 сол пас энергияе, ки барои дастгирии раванди офариниши рақамӣ зарур аст, ба тамоми энергияе, ки ҳоло дар сайёраи Замин истеҳсол мешавад, баробар мегардад... 90 фоизи маълумоти ҷаҳоние, ки имрӯз вучуд дорад, дар даҳ соли охир сохта шудааст».

Воқеан, масъалаи мазкур аз умдатарин масоил мебошад, ки метавонад бо вусъат ёфтани он, воситаҳои иртиботӣ ҷойгузини он гардад ва аллакай ин раванд босуръат қараён дорад ва моро водор мекунад, ки дар ин замина корҳои зиёдеро ба сомон расонем. Албатта, дар ин бобат аввалан, баланд бардоштани маърифати иттилоотӣ ва дарки дурусти иттилоот аз ҷониби аҳли ҷомеа зарур мебошад.

Таҳлилу хулосаҳои муаллифон низ дар заминаи таҳлилу пажӯҳишҳо ва омӯзиши амики таҳқиқгарон сурат гирифтааст, ки истифодаи онҳо басо муфиду судманд мебошад. Дар охири китоб намунаи охири истифодабарандагони Интернет оварда шудааст ва диаграммаҳои пешниҳодшуда шарҳу тавзеҳ ёфтааст. Масалан, овардани ҷунин маълумот ҳеле ҷолиб мебад. «Имрӯз андак бештар аз 4%-и аҳолии ҷаҳон – тақрибан 3,2 миллиард ҳанӯз ба Интернет пайваست нестанд. Дар Осиёи Ҷанубӣ беш аз як миллиард «пайвастаншудагон» зиндагӣ мекунад (31% аз шумораи умумӣ). 27%, яъне 870 миллион нафар ба кишварҳои Африқо рост меояд».

Бояд гуфт, ки забони китоб содаву раван ва таҳлилу хулосабарориҳо амиқу воқеӣ мебошанд. Ҳар як андешаву пешниҳоди муаллифон дар асоси далел, мисол, факту рақам, истифодаи диаграммату таҳқиқоти сотсиологӣ сурат гирифтааст, ки метавон онро ҳамчун дастури муҳим дар роҳи шинохт ва маърифати ҷомеаи иттилоотӣ қабул намуд.

Китоби муҳаққиқони варзида Муҳаммадҷусуф Имомзода ва Ҷамшед Саъдуллоев «Роҳнамои ҷомеаи иттилоотӣ» барои пажӯҳишгарон, донишҷӯёну аспирантон ва доираро васеи хонандагон ҳамчун роҳнамои арзишманд хидмат хоҳад кард.

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

► НИШАСТ

Дар нимсолаи аввали соали 2021 53 лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ аз экспертизаи ҳуқуқӣ гузаронида шуда, барои аз ҷиҳати илмиву амалӣ асоснок намудани онҳо, мукаммалу мушаххас гардонидани механизми татбиқи қонунҳо ва бар-тараф намудани камбудҳои ҷойдошта, ба субъектони ҳуқуқҷодкунанда 300 та-

Ташҳиси 53 лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ

клифи асоснок манзур гардид, – зикр намуд зимни нишаст матбуотӣ директори Маркази миллии қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон Иззатулло Саидзода.

Ҷамчунин, қайд гардид, ки бо мақсади баланд бардоштани фарҳанги ҳуқуқии аҳоли ва ягонакунии истилоҳоти

қонунгузорӣ дар давраи ҳисоботӣ аз ҷониби Марказ 423 истилоҳоти ҳуқуқӣ коркард гардид, ки дар заминаи он Фарҳанги истилоҳоти ҳуқуқӣ нашр карда мешавад. Дар давраи ҳисоботӣ таҳқиқотҳои илмӣю таҳлилий низ гузаронида шуда, аз натиҷаи онҳо кормандони

Марказ 56 мақолаи илмӣ ва оммавӣ дар мавзӯҳои гуногуни соҳаҳои ҳуқуқ нашр намуданд.

Ёдовар мешавем, ки аз ҷониби марказ дар ин давра Маҷмӯи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба гузаронидани таҳлилу таъсири танзимкунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, 7 тафсири қонунҳо ва дигар маводи илмӣ таҳия ва нашр гардид.

Дар шаҳри Хоруғ корхонаи партовгоҳи саҳти маишӣ бунёд мешавад.

► БА ОЗМУНИ «УЛУҒЗОДА ВАФОДОРИ ВАТАН БУД»

Замоне ки мактабхон будам, бо асарҳои Сотим Улуғзода «Фирдавсӣ», «Восеъ», «Субҳи ҷавонии мо», «Ривояти суғдӣ» ошно гашта, аз шеваи равону сода ва оммафаҳм, инъикоси ҳолисонаи зисту зиндагии мардуми тоҷик ва рӯзгори бузургон, ки аз килки сеҳрангези ин нависандаи чирадаст бурун омадааст, лаззат мебурдам. Аз ин ҷост, ки Сотим Улуғзода ба яке аз нависандаҳои дӯстдоштаи ман мубаддал гашт. Ҳар гоҳе ки дар газетаи «Адабиёт ва санъат», маҷаллаи «Садои Шарқ» ё ягон китоб акси устод Улуғзодаро меидидам, хурсанд мегаштам.

ДАР ЗОДГОҲИ УСТОД

Ду сол пеш, дар арафаи ҷашни Наврӯзи оламафруз ба зодгоҳи устод Улуғзода- деҳаи Варзӣ- ки ноҳияи Ҷуст сафар намудам. Мақсади асосии сафари ман зиёрати зодгоҳи устод Улуғзода буд. Мехостам бинам, Варзӣ, ки устод дар асари тарҷумаиҳолии

тоҷикиро ба онҳо кироат намоём. Сипас аз ҷашмае, ки устод Сотим Улуғзода аз оби мусаффои он нӯши ҷон мекарданд, мо ҳам нӯшидем.

Санавбар Хошимова, муовини директори мактаби № 13-и деҳаи Варзӣ дар суҳбат ба мо гуфт:

- Ман ифтихори онро дорам, ки ҳаммаҳаллаи Сотим Улуғзода мебошам. Он касро ҳама ҳамдеҳагон мешиносанду эҳтиром мекунам. Ҳамасола мо бахшида ба эҷодиёти адиб махфилҳои адабӣ доир мекунем. Повести «Субҳи ҷавонии мо»-ро барои омӯзиши таърихи деҳа ҳамчун сарчашмаи арзишманд истифода мекунем. Хонандагон бо шавқу завқ онро мехонанд. Бо Улуғзода на танҳо миллати тоҷик ва ё аҳолии деҳаи Варзӣ, балки тамоми тумани Ҷусту вилояти Намангон ва берун аз он ифтихор доранд. Ман синфи 4-ум мехондам, ки устод

хонду гоҳ аз Носири Хисрав ва дар бораи таърихи тамаддун ва маданияти тоҷикон бисёр ҳарф мезад ва наврасони Дорулмуаллимини Тошкандро талқин мекард, ки бештар ба омӯзиши фарҳангу фолклор ва осори бузургони миллати хеш машғул шаванд.

Улуғзода менигорад, ки «ман дар солҳои баъд таърихи халқи худро омӯхтам, бо эҷодиёти Рӯдакӣ, Носири Хисрав ва арбобони дигари маданияти гузаштаамон шиносӣ пайдо намудам. Лекин олими рус, ки нахустин бор ба ман «халқи худро шинос» гуфт ва худааш ҳам намунаи чунин шиносӣ буд, як умр дар хотирам монд».

ЧЕХРАИ МОНДАГОРИ МИЛЛАТ

Солҳои 50-уми асри гузашта давраи сифатан нав ва барои муҳити адабӣ ва хонандаи тоҷик басо манфиатбахши эҷодиёти Сотим Улуғзода оғоз меёбад. Вай чун пайрави сазовори устод Айнӣ ба тасвири бадеии таърихи пурифҷаи халқи тоҷик ва шахсиятҳои беназири он камар мебандад. Ин мавзӯ дар он замон барои эҳёи хотираи таърихӣ, худшиносии миллӣ, бедорӣ ва шинохти фарзандони фарзонаи миллат ва пайдо намудани эҳсоси бузургии ватанпарастӣ барои мардуми

тоҷик чун обу ҳаво зарур буд. Ин роҳе буд, ки устод Айнӣ дар адабиёт шурӯъ кард, вале Улуғзода онро бо матонат ва бинишу ковиши чуқуртар идома бахшид ва садокату эҳтиромашро ба таърихи миллат ва фарзандони ҷоннисораш нишон дод. Маҳз аз баракати истеъдод ва килки сеҳрофарини Сотим Улуғзода хонанда, ҷомеаи Тоҷикистон ва берун аз он марҳала ба марҳала ба даврони пурэҷозии Сомониён ва рӯзгори пурифҷаи устод Рӯдакӣ дар драмаи «Қисмати шоир», муборизаи беамони мардум алайҳи аҷнабиён дар кассаи «Ривояти суғдӣ», зиндагиномаи пур аз кашфу эҷоди Ибни Сино, Ҳаким Фирдавсӣ, Аҳмади Дониш, талошҳои ҷоннисоронаи Темурмалику Восеи диловар барои озодии халқу диёр аз ҷабру ситами ғосибон ошно шуданд.

Адиби тавоно ва забардасти тоҷик ҳарчанд замоне аз сабаби сиёсати вақт дучори дасиса ва ноадолатиро гашт, аммо як умр каломе созандаро авло донист. Шукронаи соҳибистиклолии кишвари азизамон мекунем, ки номи неки ин адиби забардаст доимо гиромӣ дошта мешавад. Дар китоби «Чеҳраҳои мондагори»-и Пешвои миллат, Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар қатори 25 фарзанди фарзонаи миллати тоҷик ҷой гирифтани устоди зиндаёд Сотим Улуғзода низ нишонаи олии он аст, ки хизматҳои шоиста ва бузургии чунин фарзонагон ҳаргиз аз назари давлату миллат ва роҳбарияти олии он дур нахоҳад монд.

Насрулло ТҶИЗЗОДА,
номзади илмҳои фалсафа,
устоди Академияи идоракунии
давлатии назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

► ХЕШТАНШИНОСӢ

Ҳиёнати наҳзат ба
созишномаи сулҳи тоҷикон

Ваҳдати миллӣ неъматӣ бузургу муқаддасест, ки тамоми пешрафту комёбиҳои давлат ва саодати рӯзгори мардуми шарифамон аз он ибтидо мегирад. Дар мuddати 24 сола, ки аз имзои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ паси сар мегардад, Тоҷикистони азиизи мо бевосита ба муваффақиятҳои назаррасии сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, илмӣ ва фарҳангӣ ноил шуд.

Тоҷикон бори дигар ба таҳли башар собит намуданд, ки миллати тамаддунсоз ва фарҳангпарвар мебошанд, чун соҳиб гаштан ба истиқлолияти давлатӣ ва доштани фазои оромӣ осуда дар кишвар орзуву мароми халқҳо ва миллатҳои ҷаҳон буд ва менамояд. Дар натиҷаи фаъолияти ҷиддӣ ва бисёрҷонибаи Сарвари давлат, давлатдорӣ миллӣ тоҷикон аз вартаи нобудӣ наҷот ёфт, тамомияти арзии Тоҷикистон ҳамчун давлати ягона хифз шуд, арқони асосии сиёсӣ, идорӣ ва қудратии давлатдорӣ миллӣ мо эҳё ва барқарор гашт, миллати тоҷик ҳамчун воҳиди ягонаи сиёсӣ фарҳангӣ эҳё ва хифз гардид. Дар ин раванд соҳти давлатӣ ва самти сиёсӣ давлатдорӣ тоҷикон дар замонӣ муосир мушаххас шуд, соҳаҳои асосии ҳоҷагии халқи мамлакат барқарор гашт ва ниҳоят, Тоҷикистон ҳамчун давлати соҳибистиклол ҷойгоҳи устувори худро дар арсаи байналмилалӣ касб намуд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали соҳибистиклолии хеш озодӣ ва баробарҳуқуқии ҳамаро қафолат дода буд, ки ин нуқта дар Конституцияи ҶТ низ баён гардидааст. Вале ин озодӣ ва баробарҳуқуқиро ҳар шахс ва гурӯҳҳои ҷудогонаи ифротӣ террористӣ бо фаҳмишу дарки ҳоси хеш қабул карданд. Аз ҷумла, саркардагони аъзои ТЭТ ХНИ бо ҳидоят ва дастгирии «хоҷагонии хоричӣ» мардуми одиро бо ҳар игвои хабарҳои бардурӯғ ва бо истифода аз эътиқоди динӣ бар зидди ҳокимияти конституционӣ равона сохтанд. Мақсади асосии ин душманони миллати тоҷик, ноором гардонидани ҷомеа ва бо ин восита расидан ба ҳадафҳои ғаразҳои хеш буд. Дар натиҷаи чунин сиёсати хоинонаи наҳзатиҳои ифротӣ Тоҷикистони соҳибистиклолро бухрони сиёсӣ фаро гирифт ва ҳатто ҳатари аз байн рафтани кишвари азиизамон пеш омада буд.

Баъди гуфтушунидҳои тӯлонӣ, 27-уми июни соли 1997 миёни Ҳукумати конституционӣ ва ҷониби муҳолиф Созишномаи истиқрори сулҳ ва ваҳдати миллӣ ба имзо расид. Ҳукумати кишвар тамоми ҷинойтҳои содирнамудаи намоёндогони ин ҳизби хусусияти террористидоштаро бахшида, ба муҳолифин шароит фароҳам оварданд, то ки онҳо иштибоҳи таърихӣ хешро ислоҳ намуда, баҳри инкишо-

фи Ватан озодона фаъолият намоёнд. Раванди мусолиҳаи миллӣ зери сарпарастӣ ва кӯшишу талошҳои бевоситаи Президенти кишвар сурат гирифта, бо воғузор кардани 30 дар 100-и мансабҳо ба иттиҳоди муҳолифин, авф намудани ҳамаи гуноҳҳои аз ҷониби онҳо содиршуда ва расмӣ бахшидан ба фаъолияти ХНИ дар дохили кишвар аз амалкардҳои муҳими сиёсӣ Сарвари давлат ба хотири расидан ба Созишномаи сулҳ ва ризоияти миллӣ ба ҳисоб мераванд.

Мутаассифона, пас аз истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ, солҳои 1997-2015 саркардагони аъзои ин ташкилотӣ наҳзатӣ ба терроризм ақидаи машғул буд ва тавассути расонаҳо ҳамарӯза афкори хурофотӣ ва террористиро дар шакли пардапӯшонаи фалсафаи шаҳодат ва амсоли ин тағлиб менамуд. Бояд қайд кард, ки башиддат мазҳабшиавии ҷомеа ва гароишҳои ҷавонон ба созмонҳои террористӣ аз ҷаҳонӣ идеологҳои ТЭТ ХНИ маншаъ мегирад.

Ин гуна тағлибот, ҳамчунин, боиси пайвастании нафарони зиёде ба гурӯҳҳои тундрав ва террористӣ гардид, ки дар ҷангҳои Сурияву Ироқ ва Афғонистон онҳо бесарнавишт гардида, дар ҳоки бегона ба хотири ақидаҳои экстремистӣ террористӣ худро қурбон намуданд. Тамоми ҷинойтҳои ин ташкилотӣ ифротӣ-террористии наҳзатиҳо исбот карда, додгоҳи олии кишвар онро террористӣ ва мамнуъ эълон намуд.

Аммо иддае аз сарони ҷинойтпешаи ин ташкилотӣ террористии наҳзатӣ фирор карда, дар хорич аз кишвар паноҳ бурдаанд ва имрӯз низ қори асосиашон игвоангезиву дурӯғпардозӣ ва дар маҷмӯъ, ноором кардани вазъи кишвар аст. Инҳо, воқеан, аҳдишканҳо ва ҳиёнаткорони Созишномаи сулҳ ва ризоияти миллианд ва душманони ваҳдати миллӣ ва пешрафти Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд. Зеро бо пули бегонагон бар зидди Тоҷикистон фаъолияти таҳриботӣ мекунанд.

Аз ин рӯ, дар ин ҷаҳони пур аз тазоду рақобатҳои шадиди глобалӣ мо бояд фирефтаи душманону бадҳоҳои миллати тоҷик нашуда, дастовардҳои Истиқлолият ва Ваҳдати миллиро ҳамеша хифз намоём.

Ф. ҒАФФОРЗОДА,
омӯзгори мактаби №15,
шаҳри Душанбе

Ситоишгари қаҳрамонҳои миллат

худ «Субҳи ҷавонии мо» тасвир намудаанд, ҷӣ деҳаест ва мардумонаш имрӯз ҷӣ ҳол доранд ва то кадом андоза забони модарии худро медонанд.

Аз шаҳри Ҷуст ба деҳаи Варзӣ раҳсипор шудем. Дар Ҷусту Варзӣ ҳама бо забони равони тоҷикӣ гап мезаданд. Варзӣ яке аз деҳаҳои сарсабзу зебо ва ободу бостонии водии Фарғона буда, адиб дар сарсухани повести «Субҳи ҷавонии мо» онро чунин тасвир намудааст: «Дар байни дехоти атрофи Тӯс калонтарин деҳаи мост. Онро ҳалқаҳои сабзи боғу бўстонҳои ихота кардааст. Дар миёни деҳа як теппайи баланд, дар болои теппа як қалъаи кӯҳна воқеъ шудааст. Як кӯчаи калон теппаро монанди ҳалқа печонида гирифтааст. Агар ба болои қалъа баромада, нигоҳ кунед, мебинед, ки аз як кӯча якчанд кӯчаҳо тангкӯчаҳои дигар сар мезананд. Тангкӯчаҳо дар байни бомҳои бешумори деҳа печутоб хӯрда гум шуда мераванд. Бомҳо ҳама монанди якдигар ва якранг. Ин якрангиро фақат дарахтони тут, ки шоҳҳои сабзу қачуқилеби худро ба болои баъзе бомҳо ёзондаанд, ягон-ягон ҷинойтҳои баланди сершоҳу барге, ки дар болояшон, албатта, лаклак лона андохтааст, ҳалалдор мекунад. Дар масофаи дуре деҳа ба боғот мепайвандад. Аз он деҳаҳои дур, хеле дур, дар он тарафи шаҳрчаи Тӯс дарёи Сир ҷорист»...

Вақте ба Сари Қалъа баромадем, занҳои деҳа бо шодмонии хос Наврӯзро таҷлил мекарданд. Ҳамдиёрони устод Сотим Улуғзода аз дидани мо, меҳмонони тоҷикистонӣ хеле ва хеле шод шуданд ва хоҳиш намуданд, ки чанд пора шеър

Улуғзода ба деҳа омада, аз назди дари мо гузашта буданд. Мо зуд берун баромада он касро тамошо карда будем. 100- солагии устод Улуғзодаро дар деҳа бо шукуҳи шаҳомат таҷлил намуда будем.

Ҳамин тариқ, дар деҳаи Варзӣ бо ҷанде аз сокинони куҳансоли он ва хешовандони устод Улуғзода, омӯзгорони мактаби деҳа ва хонандагон мулоқот намуда, ёддошту суҳанронҳои онҳоро наворбардорӣ намудем ва навори видеоиеро бо номи «Сотим Улуғзода ва зодгоҳи ӯ» дар шабакаи интернетӣ ба намоиш гузоштем. Оре, Улуғзода вафодори Ватан, адиби хештаншиносу заҳматкаше буд, ки дар ҳар кассаи романи ӯ ин сифатҳо эҳсос мешаванд.

«ХАЛҚИ ХУДРО ШИНОС!»

Дар китоби «Субҳи ҷавонии мо» бахши «Халқи худро шинос!» воқеан ҳам, ҷолибу омӯхтани буда, адиб дар он таассурот ва ифтихори худро аз бузургии миллати хеш ба қалам медихад. Аз ҷумла, солҳои аввали дохил шудан ба мактаби тоҷикии Тошкандро, ки он замон наврас буд, ба ёд оварда, менигорад: «Профессор Степанович ба лаҳҷаи соф тоҷикӣ «асалому алайкум, бачаҳо» гӯён ба синфхона ворид шуд. Ӯ аз кучо будани моро пурсида, ҳамин ки талаба номи вилояту деҳаи худро мегуфт, Михаил Степанович бо шеваи маҳаллии он талаба шурӯъ ба гуфтугӯ кардан менамуд ва дар шева ҷунон покиза гап мезад, ки гумон мекардед ӯ тоҷики ҳақиқӣ ва аҳли ҳамон маҳал аст.

Он рӯз олими рус Андреев ба ҷавонон гоҳ аз Рӯдакӣ шеър ме-

▶ СИМО

Қатъият дар роҳи орзу

Суҳбати мо бо собиқадори соҳаи маориф, мактабшиноси варзида, омӯзгори пуртаҷриба, бонуи серкору заҳматкаш Барно Ашӯрова аз давраҳои мактабхонии ӯ дар зодгоҳаш оғоз гардид. Суҳбати самимии муаллима хушам омад ва то ҳол нақли ӯро дар лавҳи хотирам маҳфуз доштаам.

-Зодгоҳам, деҳаи Ворух, хеле зебову дилкаш ва манзараҳои нотакрор аст, - ба нақл оғоз кард муаллима ва афзуд: - давраи бачагӣ, наврасӣ ва оғози навҷавонӣ аз ҳамин деҳаи бихишотосе маниш ғирфтааст.

Соли 1958 дар мактаби № 22-и деҳа таҳсил фаро гирифта шудам. Ачибаш ин буд, ки омӯзгори мо падарам (рӯхашон шод бод!) буданд. Азбаски майдаҷусса ва нисбат ба ҳамсинфонам қадпастр будам, маро ба партаи пеш шинонданд. Шиносой бо мактаб сар шуд. Падарам ному насаби худро гуфтанд ва таъкид карданд, ки фаромӯш накунем ва минбаъд «муаллим» гуфта муроҷиат кунем. Ҳамаи кӯдакон ба осонӣ «муаллим» мегуфтагӣ шуданд, аммо ман беихтиёр «додо» гуфта муроҷиат мекардам.

Ҳамсинфонам, вақте ки бетартибӣ ва мағал мекарданд, падарам онҳоро саҳт танбех намедоданд, аз ин қаҳри ман меомад ва мехостам, ки тарафи падарамро гирифта, бо онҳо ҷанг кунам. Вақте ки «Алифбо»-ро хатм намуда, ҳама ҳарфу калимаҳоро шинохта мехондагӣ шудем, падарам барои азёд кардан шеърҳои зиёдеро медоданд ва мусобиқаи «Кӣ бештар шеър медонад ва ифоданок мехонад?»-ро мегузaronиданд. Дар ин мусобиқа ман бештар дастболо мешудам...

Ба омӯзиши фанҳои дӯстдоштаам - забону адабиёти тоҷик хеле ҷиддӣ оғоз намудам.

Муаллимони деҳоти ман ғалстук надоштанд, худнамоӣ намекарданд, аммо дониш ва маҳорату малакаи касбии хуб доштанд. Таҳкурсии муҳаббат ба забону адабиёти тоҷикро дар дили ман устодон Мирзофайёз Нусратов, Сафарбой Бобоазизов ва Саъдуллоҳон Наимбоев ҷой кардаанд.

Соли таҳсили 1967-1968 дар синфи 10 мехондам. Борҳо дар мактаб ва дар хона дар бораи орзуи деринаам муаллим шудан сухан оғоз мекардам, аммо ҳар бор модарам (рӯхашон шод бод!) ба шӯр омада мегуфтанд, ки ин орзуятро фаромӯш кун, аз деҳа ҳоло ҳеҷ кас ба хондан наraftedааст, ҳамдеҳагон айб мекунаманд. Ман дар дифои хоҳиши худ мегуфтам, ки Бобониёзова Бифароғат муаллимаи мо, ҳамдеҳаамон Очабону Усмонова дар Донишқадаи омӯзгории шаҳри Ленинобод таҳсил доранд, ҳамсинфам Муқима Умарова дар техникуми тиббии шаҳри Ленинобод мехонад ва илтиҷо мекардам, ки ба хондани ман монъе нашаванд. Билохира, падару модарам розӣ шуданд, ки ба омӯзишгоҳи касбӣ техникуми духтаронаи шаҳри Конибодом рафта, касби дӯзандагиро омӯзам. Ба ҳаминаш ҳам шукр гуфта, дар омӯзишгоҳ таҳсил кардам ва барои таҷрибаомӯзии касбӣ мо - ду нафар бехтаринҳоро ба фабрикаи дӯзандагии «50- со-

лагии СССР» ба шаҳри Душанбе фиристоданд. Дар баробари таҷрибаомӯзии касбӣ, тайёри дида, баъди хатми омӯзишгоҳ ҳуҷҷатҳоямро пинҳонӣ ба УДТ (ҳоло ДМТ) супоридам.

Падару модарам аз ин кори ман боҳабар шуда, садди роҳам шуданд. Падарам ба Душанбе омада, «модарат касал» гӯён маро гирифта бурданд. Ҳамин тавр, ман аз супоридани имтиҳонҳои дохилшавӣ маҳрум шудам. Аз алам ба кумитаи комсомоли шаҳри Исфара муроҷиат карда, ёрӣ талабидам. Онҳо ҳабар доданд, ки ман метавонам дар имтиҳоноти дохилшавӣ ба шӯъбаи шабона иштирок кунам. Раёсати ҳамонвақтаи ҳукумати шаҳри Исфара маро дастгирӣ карда ба Душанбе фиристоданд ва ба котиби комитети комсомоли ҷумҳурӣ Гулҷаҳон Бобосодиқова дар бораи ман ҳабар доданд. Маро намояндагони комитети комсомол пешвоз гирифта, дар хобгоҳи омӯзишгоҳи касбӣ - техникуми №33 ҷой карданд ба директори он Ёдгор Каримова ҳулку атвори маро писандида, ҳатто барои зистан ва дарс тайёр кардан ба хонаи истиқоматиаш бурд. Ҳамин тавр, ман имтиҳоноти дохилшавиро бо баҳои хубу аъло супорид, соли 1970 донишҷӯи курси аввали факултаи филологияи тоҷики ДМТ шудам ва рӯзона барои рӯзгорро саришта кардан, аввал ба фабрикаи дӯзандагии ба номи «Зайнаб-биби» ба кор даромадам, баъд дар мактаби №53-и пойтахт ҳамчун сарпешоҳанг фаъолият намудам.

Шабона мехондаму рӯзона кор мекардам. Фаъолияти меҳнатӣ гуногунҷабҳа, аммо мақсади асосӣ ва ягонаам омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик шудан буд. Бале, душвор буд ҳам хондану ҳам кор кардан, аммо ман дар назди падар ва модар ваъда дода будам, ки нияти ман фақат хондан аст, албатта, сари шуморо дар назди хешу табор, ҳамдеҳагон ҳеҷ гоҳ ҳам нахоҳам кард. Ва падар афзуда буданд: ба орзуят расидӣ, ба донишгоҳ дохил шудӣ, аммо доништа бош, ки касби омӯзгорӣ касби душвор аст, агар омӯзгори асил шудан хоҳӣ, ту бояд то охири умр омӯзӣ, ба қуллаҳои баланди ин касб бирасӣ...

Ҳамин тавр, Барно Ашӯрова ҳаёти минбаъдаи худро комилан ба мактабу маориф ва роҳҳои баланд бардоштани сатҳи таълиму тарбияи хонандагон бахшида, мушоҳидаю таҷрибаи хешро дар шакли мақола дастуру рисолаҳои методӣ пешниҳоди омӯзгорони ҷумҳурӣ мегардонд. Ин бонуи пуртаҷрибаю меҳнатдӯст дар вазифаҳои методисти шӯъбаи маорифи ноҳияи Сино, мудири кабинети забон ва адабиёти тоҷики Донишқадаи тақмили ихтисоси муаллимонӣ пойтахт, муаллимаи калони

кафедраи филологияи тоҷик ва муовини ректор оид ба корҳои тарбиявии ДДЗТ ба номи Сотим Улуғзода фаъолият намудааст. Кордонию маҳорати педагогӣ-яшро ба назар гирифта, ӯро соли 2002 ба Вазорати маориф даъват намуданд, ки дар ин ҷо ба сифати мутахассиси пешбари идораи муассисаҳои таҳсилоти умумӣ кор карда, дар пешрафту рушди соҳа саҳмгузори намудааст. Ҳамчунин, солҳои 2005 то 2009 ҷун сармутахассиси Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маорифи Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ, баъдан ба ҳайси мудири кафедраҳои педагогика ва психология, методикаи таълим ва дотсенти кафедраи методикаи таълими ДДЗТ ба номи Сотим Улуғзода фаъолият кардааст. Соли 2006 дар мавзӯи «Ташаккули арзишҳои умумибашарии хонандагони мактабҳои типии нави Ҷумҳурии Тоҷикистон» рисолаи номзадӣ дифоъ намудааст. Барно Ашӯрова дар тӯли 50 соли фаъолияти худ 12 дастури таълимӣ, якчанд монография ва рисолаи методӣ таълиф намудааст. Дар бораи фаъолияти пурбори муаллима китоби мақолаю хотираҳои ҳамкасбон, олимону рӯзноманигорон бо номи «Бубин, тафавути раҳ аз кучо то ба кучост» ба нашр расидааст, ки худ гувоҳи соҳибобрӯю шарафманд будани ӯ мебошад. Хизматҳои муаллимаи пуртаҷриба Барно Ашӯрова бо нишони «Аълочии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва дигар мукофотҳо қадрдонӣ шудааст...

Муаллима ба сафар омодагӣ мебинанд, ба зодгоҳаш - шаҳри Исфара. Ба ёдаш аз қадим гушаи хотираҳо садои падараш мерасад:

- Духтарам, дар мактаб ба ман «муаллим» гуфта, муроҷиат кун.

Барно, ки дар синфи як меҳонд, бо алам гирия карда, дастпасти мегӯяд:

-Чӣ, шумо акнун ба ман додо не-мӣ?

Падар бо табассуми малех сарашро сила карда, бо садои меҳрбор:

-Не, ман барои ту ҳам додо ва ҳам муаллим, - мегӯяд...

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

▶ ЗАҲМАТҚАРИН

Омӯзгори пешқадам Саломиддин Имомалиевро гоибона мешинохтам. Мешунидам, ки шогирдонаш ҳамасола дар олимпиадаҳои ноҳиявӣ, вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ аз фанни физика фаёлона иштирок намуда, соҳиби ҷойҳои ифтихорӣ мегарданд.

Ҳанӯз соли 1952 падараш Сирочиддин Имомалиев аз ноҳияи Темурмалик ба деҳаи Шаршари ноҳияи Вахш бо ахли оилааш кӯч баста буданд.

Меҳнати хонандагон буд, ки дастовардҳои онҳо ва комёбиҳои бригадаҳои истеҳсолиро бо роҳбарии устоди меҳнатқарин ва наво-вар Саломиддин Имомалиев ба Намоишгоҳи Комёбиҳои Хочагии Халқи ИҶШС (ВДНХ) ба шаҳри Москва бурданд.

Бо ташаббуси С. Имомалиев дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии №1,2,17 омӯзиши касби ронандаи автомашинаҳои боркаш ва трактор ба роҳ монда шуд.

Аз пайи касби падар

Ӯ низ 47 сол омӯзгор буду 10 нафар фарзандашро бо нони омӯзгорӣ тарбия карда, ба воя расонид. Дар он солҳо дар муассисаҳои таълимӣ омӯзгорон намерасиданд. Бештар аз вилояти Сугд Ҷумҳурии Ўзбекистон омӯзгорон ба кор меомаданду баъди як-ду соли фаъолият боз ба зодгоҳашон бармегаштанд.

Саломиддин Имомалиев, ба қавли Саъдии бузург, «Мероси падар хоҳӣ, касби падар омӯз», касби пуршарафи омӯзгориро интихоб намуд.

Ӯ баъди хатми бомуваффақияти мактаби миёна, соли 1974 ба факултаи физикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни дохил шуд. Аз устодонаш илму дониши баланд омӯхт. Ҳар гоҳ, ки барои хабаргирӣ ба хонаашон меомад, падараш хушнуд гардида, аз он ифтихор менамуд, ки писараш бо пайроҳаи ӯ қадам ниҳода, рисолати бузург - таълиму тарбияи насли наврасро ба уҳда мегирад.

Донишгоҳро бо дипломи аъло хатм намуд ва соли 1978 бо роҳхати Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ ба ноҳияи Вахш ба кор омад. Ҳамроҳи падар солҳои зиёд ба таълиму тарбияи насли наврас машғул шуд. Шогирдонро аз фанни физика сабақ меомӯзонд. Машғулиятҳои ӯ бо хонандагон бо омодагҳои ҳаматарафа, асбобу васонти аёни ва пурмазмуну хотирмон мегузарад. Ба андешаи ӯ, таълими босалоҳият аз омӯзгор ҷиддан тақозо мекунад, ки ба ҳар як хонанда ҳамчун бо як шахси мустақил муносибат намояд.

Ӯро соли 1982 ба ҳайси назари шӯъбаи маорифи ноҳия ба кор даъват намуданд. Дар ин вазифаи пурмасъул низ ӯ худро ҳамчун мутахассиси ботачриба ва дорои қобилияти баланд нишон дод.

Бо ташаббуси бевоситаи устод Саломиддин Имомалиев дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии №3,4,5,6,7,8,9 бригадаҳои истеҳсолии хонандагон ташкил карда шуд. Баробари таълим, инчунин, тарбияи меҳнатии хонандагон низ дар сатҳи баланд ба роҳ монда мешуд. Дар давоми таълими тобистона дар бештари муассисаҳои таълимӣ лагерҳои меҳнатӣ ва истироҳатии хонандагон таъсис меёфтанд.

Натиҷаи баланди донишомӯзӣ ва тарбияи

Хонандагон дар баробари таълиму тарбия, гирифтани илму дониш, боз соҳиби шаходатномаҳои ронандагӣ ва механизаторӣ мешуданд.

Фаъолияти пурсамар ва ташкилотчиғаишро ба назар гирифта, соли 2014 ӯро директори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №9 таъйин намуданд.

Ҳамчун омӯзгори асилу пуртаҷриба ва роҳбари ҷашмикордон сифати таълиму тарбияро дар муассиса хеле баланд бардошт. Ҷун дигар муассисаҳои таълимӣ нарасидани ҷойи нишаст барои хонандагон масъалаи мушкилу ҳалталаб ба ҳисоб мерафт. Бо ташаббуси ӯ ва дастгирии соҳибқорони маҳаллӣ 4 синфхонаи иловагӣ сохта ба истифода дода шуд. 19 синфхонаро аз ҳисоби кумитаи падару модарон аз таъмири пурраю хушсифат бароварда, боми бинои муассисаро азнавсозӣ намуд.

Тахти роҳбарии устод Саломиддин Имомалиев дахҳо шогирди муассиса дар даври ноҳиявӣ, шаҳрӣ ва ҷумҳуриявӣ олимпиадаҳои фаннии мактабиён соҳиби ҷойҳои ифтихорӣ гардиданд.

Айни замон устод Саломиддин Имомалиев ҳамчун омӯзгори фанни физика ва муовини директори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №8 оид ба корҳои таълимӣ фаъолияти пурсамар дорад. Кабинети физика, ки устод бо шогирдон дар он машғулиятҳои шавқовару хотирмон мегузaronанд, бо асбобу васонти аёни ва таҷхизоти муосири фаннӣ муҷаҳҳаз гардонид шудааст.

Барои хизматҳои шоистааш С.Имомалиев дар рушди маориф бо нишони «Аълочии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» қадрдонӣ шудааст.

Аъзам БОБОЕВ,
рӯзноманигор

► ШУМОРАИ НАВ

Аз Ҳаким Саной то «Марги Иван Илич»

Шумораи навбатии маҷаллаи илмӣ, адабӣ ва таълимӣ маърифатии «Адаб» ба нашр расид, ки дар он бехтарин навиштаҳои таҳқиқотиву пажӯҳишӣ, нуктаҳои пандомез ва шохкориҳои насри адабиёти ҷаҳон гирд оварда шудааст. Маҷалла бо мақолаи донишманди тоҷик Обид Шукурзода «Оқиз мондани Шоханшоҳ Искандари Румӣ аз хоҳишҳои як дарвешӣ бараҳна» оғоз меёбад.

Мавсуф дар ин навишта дostonи яке орифони барҷастаи адабиёти тоҷик Ҳаким Санойро, ки дар маснавиҳои «Ҳадиқат-ул-ҳақиқ ва шарифат-ул-тариқа» ва «Ҳадиқат-ул-ҳақиқа», ки аз осори муътабарӣ ирфонӣ ва шохкориҳои бузурги адабӣ ба шумор мераванд, ба таври фарогир мавриди таҳлил қарор додааст. Муаллиф қўшидааст, ки ҳар байти дostonро бо овардани далелҳои муътамад ва андешаҳои ҷолиб тавзеҳ намояд. Тафсири абёти ду маснавий имкон медиҳад, ки хонанда мазмуну моҳият ва гоҳи дostonи маснавию фаҳму дарк кунад. Ин гуна тарзи нигориш ва тавзеҳ бахшидани ибораву луғатҳои душворфаҳм кори хо-

нандаро дар масъалаи фаҳмиши ин осор осон намудааст.

Дар идомаи ин навишта ба таври фишурда таърихномаи «ал – Муъҷам фӣ осори мулуки –ил Аҷам», ки ба қалами адиб ва муншии маъруф Шарафуддин Фазлуллоҳ Хусайни Қазвинӣ тааллуқ дорад, муаррифӣ шудааст, ки ба шинохти боз як таърихномаи адабиёти тоҷик мусоидат менамояд.

Дар мақолаи номзоди илмҳои филологӣ Абдурашид Самадов очерки донишманди бузурги рус Алексей Аркадьевич Стариков дар бораи «Шохнома»-и Абулқосим Фирдавсӣ ба хонанда тафсир карда шудааст. Воқеан, перомунӣ осори нобиғагони форсу тоҷик аз ҷониби муҳаққиқони хориҷӣ асарҳои зиёди пажӯҳишӣ ва адабӣ таълиф гардидаанд, ки омӯзишу мутолиа ва тарҷумаи онҳо ба манфиат хоҳад буд. А. Стариков муҳаққиқест, ки дар ин замина қорҳои зиёдеро анҷом додааст ва месазад, ки навиштаҳои ин донишманд ба забони тоҷикӣ тарҷума ва барои доираи васеи хонандагон пешкаш карда шаванд.

Мусоҳибаи президенти Академияи илмҳои ИҶШС Тоҷикистон, шодравон Муҳаммад Осимӣ бо нависандаи маъруфи қирғиз Чингиз Айтма-

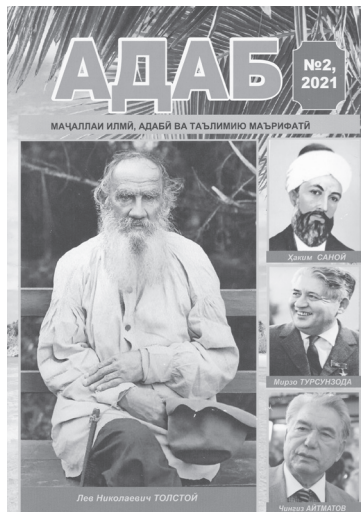
тов бо номи «Шахсияти беназир» дар бораи нависандаи маъруфи кишвар Мирзо Турсунзода басо ҷолибу хонданӣ мебошад. Ин мусоҳибаро адабиётшинос ва мунаққид Абдуҳалиқ Набавӣ аз забони русӣ тарҷума кардааст. Дар ин мусоҳиба шахсият, симо, фаъолият ва қорҳои шоиставу арзандаи устод Мирзо Турсунзода дар рушди адабиёт ва равобити адабии кишварҳои ИҶШС бозгӯ шудааст ва хотираҳо, лаҳзаву эпизодҳои ҷолиб оварда шудааст, ки омӯзанда мебошанд. Масалан, Ч. Айтматов симои устод Турсунзодаро чунин тасвир мекунад:

«Дар айни замон, бо ҳама чун як инсонӣ ҳалим муносибат кардан ва ҳамеша ханда бар лаб будани вай маълум аст. Симои ӯ дар хотираи ман ҳамин тавр боқӣ мондааст. Дар ҳар вохӯрӣ туҳфаи вай табассуми малех буд. Ҳар кучое, ки ӯро – ҳоҳ дар кўча, ҳоҳ дар меҳмонхона ва ҳоҳ дар тарабхона вохӯрд – ӯ ба шумо эътимоду оромӣро талқин мекард. Шояд ман хато кунам, аммо ба назарам чунин менамуд, ки ӯ ҳамеша инсонӣ ором, мутавозин буд ва аз ҳар майда-чуйда, мисле ки мо мекунем, ба ҳаяҷон намеомад, асабонӣ намешуд...».

Аз шохкориҳои насри ҷаҳон бошад, дар саҳифаҳои маҷалла повести машҳури нависандаи

маъруф Лев Толстой «Марги Иван Илич» бори аввал дар шакли пурра бо хати сириллик дар таҳия, тасҳеҳ ва тавзеҳоти сардабири маҷалла, номзоди илмҳои филологӣ Шодӣ Шоқирзода ҷой дода шудааст. Дарвоқеъ, марг дар адабиёт мавзӯи нав нест, вале тарзи нигориш дар повести Л. Толстой дигаргуна мебошад. Л. Толстой ҳолати равонии инсон, муборизаи вай барои зистан ва ҳолати танҳоии ҷузъиёти ҳар лаҳзаи ҳаёташро хеле моҳирона тасвир намудааст. Мунаққид, нависанда, омӯзгор ва яке аз шахсиятҳои таъсиргузори фарҳангии Амрико Лайонел Триллинг (солҳои 1940-1970) ба повести «Марги Иван Илич» баҳои баланд дода, дар нақди худ таъкид меорад, ки «Толстой талош намекунад, то моро бо андешаи нобудии ҳудамон ошӣ диҳад ва низ дахшатнокии мурданро пинҳон намекунад; баръакс, ӯ на танҳо ба марге мебардозад, ки дуру дароз ва бисёр дарднок аст ва ба шарҳи ҳар як ҷузъиёти он даст мезанад, балки танҳоии қоҳишнопазири марде дар ҳолати назъ, ҳақорати нотаъвоноии ӯ, ваҳшати миёнтиҳии ӯро аз нобудӣ ва низ рашқи андуҳборӣ ӯро бар қасоне, ки ба зиндагӣ идома медиҳанд, ба рӯшанӣ тасвир мекунад».

Ҳамчунин, навиштаҳои

«Ҳикмати латиф» ва китобиёти номзоди илми филология Умриддин Юсуфӣ таҳти унвони «Тухфай арзишманд», ки перомунӣ таъкираи «Порсигўёи Ҳинду Синд»-и Ҳарумал Садорангонӣ, ки аз ҷониби доктори илмҳои филологӣ, профессор Шарифмурод Исрофилниё таҳияву баргardon шудааст, омӯзанда мебошанд.

Воқеан ҳам, шумораи навбатии маҷаллаи пурнуфузи «Адаб» бо навиштаҳои ҷолибу рангин ва омӯзанда бехтарин ҳада барои ахли илму адаби тоҷик мебошад.

Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

► ТАНЗ

Ҳамаамон медонем, ки ҳайвоноту парандагон дўстони моанд. Лекин, гов бехтарин рафиқи мушфиқ аст. Гови дўшӯи осӣбӣ як оилаи калонро гардон мекунад. Мо-бачагони як маҳалла гови бисёр хубу зебоеро хеле дўст медорем. Медонед кадом говро нағз мебинем? Намедонед. Мо гови муаллим Давлат Шарифиро эҳтиром мекунем. “Барои гови муаллим буданаш азиз медоред” мегӯед? Э, не! Ин гов, дар ҳақиқат, сазовори иззату иқром мебошад.

Гови муаллим Шарифӣ гов не, говҷон аст. Боре шохид шудем, нафаре ба сари омӯзгор Шарифӣ омада арбада бардошт:

– Гови ту дар бедазори ман мечарад, тоvon медиҳӣ.

Шарифӣ ботамкин посух доданд: – Агар гови ман як дона буттаи бедаатро хӯрда бошад, дар ҳамон ҷо сар мезанаму гўшташро хомталош мекунам!

Ду нафар ҷониби бедазор равон шуданд, мо-бачагонро низ ҳисси қунҷовӣ боло гирифт аз баҳри бозиямон баромада, аз паси онҳо равон шудем. Дидем, ки гов як дона ҳам бедаи серғизои бомазаро намехӯраду алафҳои дар бедазор баромадаро гўё хишова мекунад. Ҳама ангушти ҳайрат дар зерӣ дандон бурданд. Барои санҷиш гови устодро вориди ҷўяҳои пахтазор карданд, бовар кунед, ба ягон ниҳили пахта даҳон назада, ба қавле, “алафҳои бегона”-и як қитъаи заминро чида баромад. Оҳ, харғиз напурсед, баъзе аз говҳо мардумро ба дод овардаанд, на кишти гул мемонаду на полизу бог, ба ҳамааш даҳон мезананд. Чунон баднафсанд, ки бедаи навраустаро фашу фуш карда, меҳўранду сипас сўйи ҷўйи об давида, тафси шикамбаро мефуроранду баъди даҳ дақиқа мебинӣ, торс қафиданд. Яъне, нафси бад-балон ҷон. Аммо сари нафси саркашро мешиканад гови муаллим. «Гови дўшӯи-ҷувози дари хона» гуфтаанд. Боз мегўянд, ки шири гов дар даҳонаш, ҳақ асту рост! Аммо

Дўсти мо

Шарифӣ барои говаш ему қунҷора ва ҳатто, ҳасу қоҳ намеҳарад. Бовар намекунед? Шикамашро худаш беминнат сер мекунад гови таърифӣ ва камтарин шири додааш аз гўсола то ба гўсолаи дигар 5 литр аст. Рўзҳое буданд, ки то 10 литр шир медод. Соли дароз шираш қанда нест. Охир, кадом гови майда-хели таҳҷой ҳамин хел ҳиммат дорад? Аз хонаи муаллим маска, дўғоб, саршир, моет, қурут, ҷургот, чакка, қашқ қанда намешавад. Бо шарофати гови аҷоиб ҳар ҳафта бонӯи хона дар табаки ҷўбини паҳну калон қурутот, шақарот ва туппақашақ омода мекунад, ки лаззати ин гуна таомҳои серғизо то дер аз даҳонамон намеравад. На фақат аҳли хонадон гови боақдро нағз мебинанд, балки хурду калони гузари мо ин гови галатиро бисёр азиз медоранд. Ба қасе, ки шири ҷургот лозим шуд, аз хонадо-ни муаллим не намегўянд. Мо, бачаҳои маҳалла, сару тани ин говҷонро навозиш мекунем, вай аз меҳрубонии мо роҳат мекунад. Пўчоку пўст, умуман, пасмондаи меваву сабзавот ва хўроқро ба сатиле андохта, ба хонаи муаллим мебарем ва аҳли хонадон аз ин боқимондаҳо барои говашон тарид тайёр мекунанд. Мо барои ба ҳавлиямон овардани ин гов байни худ қанҷол мекунем, ки имрўз навбати ман аст. Охир, ҳар қас меҳоҳад, ки дар ҳавлияш як дона ҳам алафи бегона набошад! Лекин говҷон медонад, ки ба қадом ҳавлӣ дарояд, яъне, навбатро риоя мекунад. Илтимос, моро говриш, говдил, говзўр ва говтабӣ гумон накунед, мо-бачагон заррае воҳима ва игрокро ба қор намебарему бо итминони қомил мегўем:

– Ин гови анбарзўро бо ресмон намебанданд! Худаш ба манзилаш даро-

мада, меҳобад ва ҷойи зисташро ифлос намекунад. Дар вақти зарурӣ ба як гўшаи муқаррарӣ мераваду ҳоҷат мебарорад, бинобар ин, оғилхонаи топтоза аз хонаҳои муқаррарӣ ҳеҷ фарқе надорад, илло бе гулам аст. Муаллим Шарифӣ, ки қони шеър асту таъби шоирӣ ҳам дорад, дар ҳаққи моли бедабони худ қасидае навиштааст, ки пореоро пешниҳод мекунем:

*Эй гови серқаймоқу шир, аз ҳама говҳо
бартари,*

*Дар полизи ҳамсояҳо бемайлӯ хотир
мечарӣ.*

*Покиза сози аз алаф, н-орӣ зироатро
талаф,*

*Говӣ надонам ё малак, ҳамсояҳоро
ёварӣ.*

*Офокро гардидаам, бисёр говон
дидаам,*

*Ҳаргиз надидам мисли ту гове ба
хайратоварӣ.*

Бояд таъкид кунем, ки гови устод Шарифӣ таърифу тавсифро дўст намедорад, бо аломати инқор сар мечунбонаду аз назди маддохон дур мешавад. Қина ё худ захми қашм сангро мекафонад-е! Агар муаллим Шарифӣ шеърҳои қунад, аз қаридан ё қавша қардан бозмеистаду ангор гўш медиҳад. Баъзе дўстонамон ҳамсолонамон пас аз тамошои сирк баргаштан, перомунӣ ҳаракату бозҳои ҳайвоноти гуногун даҳон қайқ мекунонанд, вале чун рафтори гов моро диданд, ба даҳон об мегиранд.

Алқисса, гов не, ганҷ аст ин қорпо, қандин нафар ин гови фавқулдаро қариданӣ шуданд. Аммо муаллим ҳам таҳаммул мекунад ва ҳам тааммул. На “ҳа” мегўяд ва на “не”. Сафи харидорон зиёд мешавад, ҳар як нафар нархи худро мегўяд, яъне, ба тариқи музояда арзиши гов боло меравад. Вале мо-бачагон Худо мегўем, ки устод Шарифӣ говҷони моро нафурўшанд. Ба ин дўсти вафодору ғамхорамон бисёр саҳт одат кардаем.

ҲАКИМ АЛӢ

► АҶАБ ДУНӢЕ

Бузургон ҳам қарздор мешудаанд

Як марди бузург перомунӣ қарз гирифтани гуфтааст: «Пули дигареро муваққатан мегириро. Пули худатро барои ҳамеша медиҳӣ». Англизҳои ботақаллуф мегўянд: «Чентелменҳои ҳақиқӣ ҳамеша қарздоранд». Воқеан, то замоне пул ҳаст, қарзгирӣ ҳам хоҳад буд. Бехтарин фарзандони башар қарздорони калон ҳам будаанд.

Масалан, **Мигел Сервантес** – муаллифи «Дон Кихот» - и шуҳратёр бо ҷурми қарзхояш гирифтори банду зиндон шуда буд.

Александр Сергеевич Пушкин то ҷое ба ботлоқи қарз гўтида буд, ки шох нафақан Наталья Николаевна ва фарзандонашро муқаррар карда, ҳамзамон, фармон дод, ки барои баргardonидани қарзҳои шоири марҳум маблағи қалоне аз ҳазина ҷудо кунанд.

Фёдор Михайлович Достоевский музди асарҳои ҷанўз наонавиштаашро пешақӣ аз якҷанд ношир мегирифт, то ки аз қарзхояш ҳалос шавад.

Марк Твен шаш соли дароз дар гўшаҳои гуногуни дунё маъруза меҳонд, то маблағ ёбаду қарзхояшро баргardonанд.

Ҳамсари **Авраам Линколн** (пас аз вафоти шавҳараш) маҷбур шуд на танҳо тилловору либоси худаш, ҳатто, куртаҳои шавҳари марҳумашро фурўшад, вале ба ҳамин ҳам қарзҳои шавҳарашро пурра баргardonидани натавонист.

Подшоҳон ҳам гоҳ – гоҳ қарз мегирифтаанд ва одатан баргardonиданаширо фаромўш мекардаанд.

Карл 2 – шoҳи Англия тамоми заминҳои иёлати Пенсилванияи имрўзаро фурўхта, 15 ҳазор фунти бадастовардаро ба ивази қарзхояш дод. Карл 2 пайравони зиёд надорад. Шoҳу шохзодагони қарздор маъмулан ё бо роҳи қанг ё бо роҳи хонадор шудан ба шохдӯхтарону дарборидӯхтарони бадавлат соҳиби пул шуда, қарзхояшонро пардохт мекарданд. Агар шoҳоне замоне қарздор мешудаанд, аз қарздории суҳанварон ҷӣ ҷойи гила?

Фароҳамсоз Ҳотами ҲОМИД

Дар шаҳри Душанбе ҷаласаи Шўрои вазирони қорҳои хориҷии давлатҳои узви СҶШ баргузор шуд.

► ЭЪЛОН

Диққат: озмун!

Хафтаи «Омӯзгор» бо ҳадафи тақмили тарбияи ватандӯстӣ, ифтихори миллӣ ва ҳештаншиносии насли наврас дар мавзӯи «**Ҳомии Ватан будан шараф аст**» барои бехтарин мақолаву гузоришҳо озмун эълон менамояд. Нигоштаҳо ба озмун бояд ба умдатарин масоили ватанпарварию ватандорӣ бахшида шуда бошанд, андешаву мулоҳизоти ҷолибро дар бар бигиранд ва барои ба ҳимояи ватан, хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳ омода намудани ҷавонон нақши шоиста бигузоранд.

Озмун аз рӯзи эълон шуданаш то аввали моҳи феввали соли 2022 идома меёбад ва дар арафаи Рӯзи Артиши милли Тоҷикистон ҷамъбасти мегардад.

Ғолибони озмун соҳиби мукофотҳои махсус ва Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мегарданд.

Таъкид:

Ҳаҷми мақолаҳо набояд аз 3-4 ҷаҳфаи чопи компютерӣ (ҳарфи Times New Roman Tj, 14-2 интервал) зиёд бошанд, дар акси ҳол ба озмун роҳ намеребанд.

Эътибор надорад

Шаҳодатномаи гумшудаи А №234004 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1994 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №82-и ноҳияи Синои шаҳри Душанбе ба Низомова Фирӯза Холмаҳмадова додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №213682, ки онро соли 1996 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №82-и ноҳияи Синои шаҳри Душанбе ба Низомова Фирӯза Холмаҳмадова додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №0157039, ки онро соли 2015 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №29-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Ташрипов Шаҳриёр Бахтиёрович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №0038647, ки онро соли 2004 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Юсупов Мунифджон Облобердиевич додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи БР №118762, ки соли 1984 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох ба Муминова Зинат Саидовна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №173826, ки соли 1994 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох ба Домуллоев Саидмаҳмад Фафурович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №928699 дар бораи хатми синфи 9, ки соли 1979 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох ба Камолова Рухсатмо Шамсуддиновна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №0984540 дар бораи хатми синфи 9, ки соли 2013 муассисаи таҳсилоти умумии асосии №19-и ноҳияи Кӯҳистони Мастҷох ба Бибиҳалимаи Абдурашид додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи №064658, ки онро соли 1999 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №53-и ноҳияи Исмоили Сомони шаҳри Душанбе ба Раҳимов Нозимджон Абдуҷалилович додааст, эътибор надорад.

► БА ЁРИИ МУАЛЛИМОНИ ЗАБОНИ РУСӢ

Дафни асроромези Лев Толстой

Солҳои тӯлонист, ки ихлосмандони осори Лев Толстой ба Ясная Поляна, ба зиёрати оромгоҳи Лев Толстой меоянд. Сабаб чӣ ки ин оромгоҳ рамзи салиби исавӣ ва оини калисои русиро дар худ нашоист?

Ду далели асосӣ - яке оромгоҳи Лев Толстой ва дигаре васиятномаи ӯ ба ҳамсараш бидуни маросими динӣ дафн кардани ӯ метавонад муҳри хотимагиро ба ин бахси бештар аз садсола атрофи имону ихлоси Лев Толстой нисбат ба дини мубини ислом нукта гузорад. Андешаҳои мухталиф оид ба муносибати Лев Толстой ба ҳамсараш Софьяро имрӯз ҳам ҳар толстойшинос аз диди худ хулосабарорӣ менамояд. Вале муҳим он аст, ки ҳамсар ва ахли хонаводаи Лев Толстой васияти ӯро бидуни иштироки рӯхонӣ рус дафн карданад ба ҷо оварданд.

Андешаҳои ҳамсари Лев Толстой дар ин хусус чунин аст: «Дафни Лев Толстой дар Русия аввалин дафне буд, ки бе маросими динӣ баргузор гардид. Ва худ Лев Толстой васият карда буд, ки ӯро бе ҷо овардани маросими динӣ дафн намоянд.»

Маросими дафни Лев Толстой ва оромгоҳи ӯ ба андешаи толстойшиносони рус А.Смоляк ва Т.Лившице як муборизаи сиёсиро ба миён овард.

Ноиби раиси Шӯрои давлатии Русия В. М. Валконский ба ҳайати ширкаткунандагони маросими дафн чунин супориш дода буд: «Ба оромгоҳ ғамгинона ва хомӯшона равед». Таъкиди «ба оромгоҳ ғамгинона ва хомӯшона» рафтани намояндагони Шӯрои давлатии Русия иҷрои расмӣ буд, на муҳаббат доштан ба Лев Толстой. Аз тарафи дигар, даҳлат накардани Ҳукумат, калисо ба арафаи маросими дафн асроромез буд. Намояндагони Шӯрои давлатии Русия дар шахсияти вакилони Думаи Давлат ба маросими дафн сари вақт расида натавонистанд ва тасмими онҳо низ ширкат накардан дар он буд.

Муосири Лев Толстой – Я.М. Брегмана дар ёддоштҳои ин ҳолатро

чунин қайд мекунад: «Вакилони Думаи Давлатӣ Миллюков, Родигов, Стахович ва дигарон тавассути автомобил ба Ясная Поляна омаданд», аммо бо сабаби руҳ додани садама, баъди гузашти ду-се соат аз анҷоми маросими дафн ба Ясная Поляна омада расиданд. Ҳамчунин ба таъкиди Я.М. Брегмана, ҳаёти профессорони Донишгоҳи Маскав бо сарвари ректори донишгоҳ Майнулов баъди як рӯз аз дафни Лев Толстой ба Ясная Поляна омаданд.

Ихлосмандони Лев Толстой аз навиштаҳои худӣ ӯ медонистанд, ки Лев Толстой аз айёми таваллуд то 18-солагӣ, замони донишҷӯи Донишгоҳи Қазон гардидаш дар рӯҳияи оини насронӣ ва калисон рус ба воя расид, аммо баъди 18-солагӣ аз ин оини динӣ рӯй гардонид. Муосирони Лев Толстой ширкати рӯхонӣ русро дар маросими дафн қайд карда бошанд ҳам, далелнокии ин ҳолатро исбот карда натавонистанд. Ёддошти муосири Лев Толстой оид ба ин ҳолат чунин аст: «Маълум аст баъди маросими дафн, рӯхоние хоҳиши иҷрои маросими диниро дар қабристонии Лев Толстой доштааст ва ба ҳамин мақсад ба Ясная Поляна таширф овардааст, аммо ба таври очилӣ Ясная Поляна тарк намулдааст. Номини рӯхонӣ то ҳол номаълум боқӣ мондааст».

Александр Федорович Бабков, яке аз муосирони Лев Толстой тамоми раванди маросими дафнро мушоҳида карда, дар ёддоштҳои қайд кардааст: «Дар маросими дафни Лев Толстой ягон рӯхонӣ ширкат надишт. Марг ва маросими дафни Лев Толстой дар Ясная Поляна на танҳо як «рақобати сиёсӣ»-ро байни Ҳукумати насронӣ рус ва ихлосмандони Лев Толстой ба миён овард, балки вазири қорҳои дохилии Россияи подшоҳӣ ширкати зиёӣ русро ба истиснои донишҷӯён дар маросими дафн манъ намуд. Ба ҳаёти ҷидагирӣ аз ҳамоишҳо нисбат ба марги Лев Толстой дар вокзалу истгоҳҳои роҳи охани шаҳрҳои Россия Ҳукуматдорон чанд хатсайри очилии каторахоро барои интиқоли иштироккунандагони маросими дафн ба Ясная Поляна ташкил намуданд. Б. Майлах, яке аз муосирони Лев Толстой ва иштирокчи маросими дафн дар хотираҳои чунин қайд

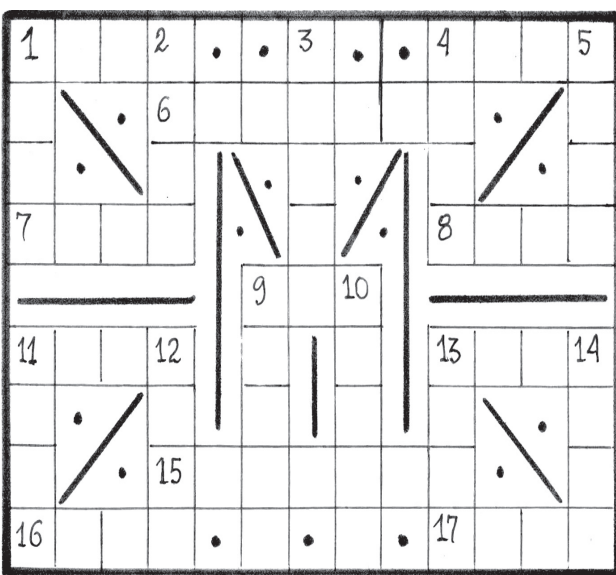
мекунад: «Дар асоси баркии сардори истгоҳи роҳи охани Петербург иҷозати дар маросими дафни Лев Толстой иштирок карданро додаанд ҳаёти профессорон ва олимони Петербурго иҷозат ба Ясная Поляна надодаанд.

Аз ин мушоҳидаҳо бармеояд, ки маросими дафн тибқи оини рӯхонӣ рус баргузор нагардидааст. Аммо қарори Думаи шаҳри Тула вобаста ба маросими дафни Лев Толстой ба тасвиб мерасад. Чунончи, дар қарори Думаи шаҳри Тула омадааст. «1. Муҳокимаи саволҳо бозхонд шаванд. 2. Комиссияи махсус барои ҳалли саволҳо барои гирифтани навиҷанда Лев Николаи Толстой интихоб карда шаванд».

Комиссияи қорӣ то моҳи январӣ соли 1911 ду ҷаласа доир намуда, дар он 11 пешниҳод оид ба гирифтани ӯро ҳаёти Лев Толстой ба Думаи шаҳри Тула пешниҳод намуд. Вале дар ягон бандҳои пешниҳод масъалаи беоҳиби оромгоҳи Лев Толстой барраси нагардидааст. Китоби «Лев Толстой ва Саъдӣ»-ро ба осорхонаи Ясная Поляна, ки дар он муҳаббати Лев Толстойро ба китоби муқаддаси Қуръон, ҳадисҳои ҳазрати Муҳаммад (с) ва дар маҷмӯъ, ба ислом ва «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ то андозае муайян карда буданд, тақдир карда буданд.

Пас аз зиёрати оромгоҳи Лев Толстой дар Ясная Поляна ва натиҷагирӣ аз ҳамоиши 33-юми байналмилалӣ хонишҳои Лев Толстой дидору мулоқот ба толстойшиносони маъруфи олам, ба вижа, набераи Лев Толстой - Владимир Илич Толстой ва мутолиаи ёддоштҳои муосирони ӯ, муҳаққиқони зиндагиномаи Лев Толстой роҷеъ ба оромгоҳи Лев Толстой чунин хулосабарорӣ мекунад: Лев Толстой ба иқрори худаш, аз сини 18 аз оини насронӣ рӯй гардонид. Ба китоби муқаддаси Қуръону ҳадисҳои Муҳаммад (с) эҳтиром ва муҳаббати самимӣ дошт. Муҳаббати самимӣ ба Саъдии Шерозӣ дошт. «Гулистон»-ро аз айёми ҷавонӣ то лаҳзаи воқасини марг мутолиа кард. Васият ба ҳамсараш ва муносибати Лев Толстой ба Н. Лесков ихлосманд будани Лев Толстойро ба дини ислом собит месозад.

Таҳияи Саймурод ОДИНАЕВ,
ноҳияи Восеъ

Муаммои «Дониш»

Аз ҷап ба рост:

1. Таърихи рӯз. 4. Паранда. 6. Муаллифи қиссаи «Паронҷаҳо». 7. «*** бари ман. Кӣ? Ёр! Кай? Вақти сахар!» (Рӯдакӣ). 8. Пайвандаки хилофӣ. 9. Ба маънои кифоя. 11. Манхус, беҳосият, бадахтар. 13. Пас аз, баъд. 15. *** Бақозода, шоири тоҷик. 16. Он, ки пояш маъюб аст. 17. Донишманд.

Аз боло ба поён:

1. «Эй худхуди ***», ба сабо мефиристамат» (Ҳофиз). 2. Моҳи апрелро гӯянд. 3. Ҷойи хунармаӣ. 4. Муҳабироти зуд амалишаванда, тариқи ҳавопаймо. 5. Ба маънои ҳеч гоҳ. 9. Шаҳр дар Ҷумҳурии Ироқ. 10. Муқобили гармо. 13. Муаллифи асари «Ҳай бинни яқзон». 14. «Кардам аз ақл суол ин ки чӣ бошад ***» (Мавлавӣ).

Мураттиб Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

Кормандони Маркази ҷумҳуриявии муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сармухосиби марказ Фарҳод Гулмуродов бинобар даргузашти **МОДАРАШ** ҳамдардӣ баён мекунад.

Кормандони муассисаи нашриявии «Маориф»-и назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба директори муассисаи Начмиддин Салоҳиддинзода бинобар даргузашти тағониш - ҳодими намоёни илму фарҳанги ҷумҳурии Саиду-мар СУЛТОНОВ ҳамдардӣ баён мекунад.

Сафробахши ғажон омӯзгор аст.

ОМУЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru

Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳаёти М. ИМОМЗОДА, Э. НАСРИДДИНЗОДА, Н. САИД, М. САЛОМИЁН, Г. ҒАНИЗОДА, Д. ҚОДИРЗОДА,
таҳрир: Н. СОБИРЗОДА, Ф. РАҲИМӢ, А. МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н. ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Суроға: 734025, ш. Душанбе, х. Айни - 126, Телефонҳо: қабулгоҳ - 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир - 225-81-58, котибот - 225-81-57, муҳосибот - 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Қумитан андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифон ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад.

Навбатдори шумора

Ҳ. ҲОМИД

Ҳафтанома дар матбааи нашрияти комплексии «Шарқи озод» ба таъби расид. | Индекси обуна - 68850 | Адади нашр: 37665 | Насха | Тарроҳ: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: С. Саидова ва Д. Забиров

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридшуда ба ғардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 ҷаҳфаи компютерӣ андозаи 14 (фосилаи 1,5) - и ҳарфи Times New Roman Tj, қабул менамояд.